

RIGAS DE VELESTINO

LOS ESCRITOS REVOLUCIONARIOS

PROCLAMA REVOLUCIONARIA
LOS DERECHOS DEL HOMBRE
LA CONSTITUCIÓN
THOURIOS-CANTO DE GUERRA

Traducción:
Isabel García Gálvez

Introducción y edición:
Dimitrios Karamperopoulos

CO-FINANCIADO POR EL MINISTERIO DE CULTURA DE GRECIA

EDICIÓN:
SOCIEDAD CIENTÍFICA DE ESTUDIOS SOBRE FERES - VELESTINO - RIGAS

ΤΑ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΑ

ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΗ ΠΡΟΚΗΡΥΞΗ
ΤΑ ΔΙΚΑΙΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ
ΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ
ΘΟΥΡΙΟΣ

LOS ESCRITOS REVOLUCIONARIOS

PROCLAMA REVOLUCIONARIA
LOS DERECHOS DEL HOMBRE
LA CONSTITUCIÓN
THOURIOS - CANTO DE GUERRA

ΡΗΓΑ ΒΕΛΕΣΤΙΝΗ

ΤΑ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΑ

ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΗ ΠΡΟΚΗΡΥΞΗ
ΤΑ ΔΙΚΑΙΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ
ΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ
ΘΟΥΡΙΟΣ

Μετάφραση: Isabel García Gálvez
Επιμέλεια, Εισαγωγή: Δημήτριος Καραμπερόπουλος

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΜΕΛΕΤΗΣ
ΦΕΡΩΝ-ΒΕΛΕΣΤΙΝΟΥ-ΡΗΓΑ
ΑΘΗΝΑ 2005

RIGAS VELESTINLÍS

LOS ESCRITOS REVOLUCIONARIOS

PROCLAMA REVOLUCIONARIA
LOS DERECHOS DEL HOMBRE
LA CONSTITUCIÓN
THOURIOS - CANTO DE GUERRA

Traducción: Isabel García Gálvez
Introducción y edición: Dimitrios Karamberópulos

SOCIEDAD CIENTÍFICA DE ESTUDIOS
SOBRE “FERES-VELESTINO-RIGAS”
ATENAS, 2005

LOS ESCRITOS REVOLUCIONARIOS, Atenas 2005

ISBN: 960-87458-9-6

TRADUCCIÓN:

Isabel García Gálvez
Universidad de La Laguna (Tenerife)

DIRECTOR DE LA EDICIÓN:

Dimitris Karamberópulos
Doctor en Historia de la Medicina
Presidente de la Sociedad Científica de Estudios
sobre Feres-Velestino-Rigas

SOCIEDAD CIENTÍFICA DE ESTUDIOS SOBRE FERES-VELESTINO-RIGAS

C/ Miltiadou, 3
GR-145-62 Kifissia – Atenas
Tel. y fax: +30-210-8011066
www.rhigassociety.gr, e-mail: karamber@otenet.gr

ΤΑ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΑ, Αθήνα 2005

ISBN: 960-87458-9-6

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΚΔΟΣΕΩΣ:

Δημήτριος Καραμπερόπουλος
Διδάκτωρ Ιστορίας της Ιατρικής
Πρόεδρος Επιστημονικής Εταιρείας Μελέτης Φερών-Βελεστίνου-Ρήγα

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ:

Γραφικές Τέχνες ΔΟΜΗ Ο.Ε. Τηλ.: 210-9310605 Fax: 210-9344407

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΜΕΛΕΤΗΣ ΦΕΡΩΝ-ΒΕΛΕΣΤΙΝΟΥ-ΡΗΓΑ

Μιλτιάδου 3 - 145 62 Κηφισιά - Αθήνα
Τηλ. & Fax: 210-8011.066
www.rhigassociety.gr, e-mail: karamber@otenet.gr

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ:

- ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΤΑΜΟΥΛΗ Α.Ε.
Αβέρωφ 2 - 104 33 Αθήνα. Τηλ.: 210-5238305 (5 γραμμές) Fax: 210-5238959
- "ΚΑΤΑΡΤΙ", Μαυρομιχάλη 9, Αθήνα 106 79, Τηλ.: 210 3604793

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος	8
Παρατηρήσεις Μεταφραστού	12
Εισαγωγή: Ρήγας Βελεστινλής	16
Επαναστατική Προκήρυξη	64
Τα Δίκαια του Ανθρώπου	74
Το Σύνταγμα	98
Ο Θούριος	154

ÍNDICE

Prólogo	9
Nota de la traductora	13
Introducción: Rigas Velestínlis	17
Proclama Revolucionaria	65
Los Derechos del Hombre	75
La Constitución	99
<i>Thourios – Canto de Guerra</i>	155

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η Επιστημονική Εταιρεία Μελέτης Φερών-Βελεστίνου-Ρήγα με χαρά και συγκίνηση κυκλοφορεί στην Ισπανική γλώσσα το έργο του επαναστάτη του Βαλκανικού χώρου Ρήγα Βελεστινλή, *Ta Επαναστατικά*, στα οποία περιλαμβάνονται η Επαναστατική Προκήρυξη, Τα Δίκαια του Ανθρώπου, Το Σύνταγμα και ο Θούριος. Το 1797, τέσσερα χρόνια μετά το Γαλλικό Σύνταγμα του 1793, ο Ρήγας το μεταφράζει στην ελληνική γλώσσα με μερικές σημαντικές προσθήκες, με σκοπό να έχει έτοιμο τον δημοκρατικό τρόπο διακυβέρνησης, τη «Νεα Πολιτική Διοίκηση», για την μετά την επανάσταση δημιουργία της δημοκρατικής του πολιτείας στον βαλκανικό χώρο.

Τα Επαναστατικά αυτά κείμενα του Ρήγα έχουν ήδη μεταφρασθεί κατά σειράν έκδοσης στη Βουλγαρική, Ρουμανική, Σερβική, Ιταλική, Αλβανική, Ρωσική, Γαλλική και Αγγλική γλώσσα ενώ ακολουθεί η έκδοσή τους στη Γερμανική. Αποτέλεσμα των μεταφράσεων και εκδόσεων αυτών είναι οι πολιτικούνωνωνικές αντιλήψεις του Ρήγα να γίνονται ευρύτερα γνωστές στο βαλκανικό και ευρωπαϊκό χώρο, να εισάγονται στην εθνική βιβλιογραφία της κάθε χώρας και να είναι προστές στους ιστορικούς και μελετητές. Κατ' αυτόν τον τρόπο συμβάλλουμε στη μελέτη και προβολή του έργου του επαναστάτη και οραματιστή Ρήγα Βελεστινλή (1757-1798). Η προσπάθειά μας αυτή είναι ένας από τους βασικούς σκοπούς της Επιστημονικής μας Εταιρείας, η οποία επί πλέον ενισχύεται με τη διοργάνωση Διεθνών Συνεδρίων (έχουν μέχρι τώρα διοργανωθεί τέσσερα: Α΄ 1986, Β΄ 1992, Γ΄ 1997, Δ΄ 2003), την έκδοση του συνόλου των έργων του καθώς και μελετών ειδικών επιστημόνων.

Στην παρούσα έκδοση προτάσσεται ένα εισαγωγικό κατατοπιστικό κείμενο για τη ζωή και το έργο του Ρήγα, που συμβάλλει στην κατανόηση των Επαναστατικών του κειμένων, των σχεδίων του για την επανάσταση κατά της τυραννίας και τη δημιουργία μιας δημοκρατικής πολιτείας στον βαλκανικό χώρο, στον οποίο όλοι οι λαοί θα ξουν αρμονικά χωρίς διάκριση θρησκείας και γλώσσας. Στο τέλος του βιβλίου παρατίθενται μερικές εικόνες και παραστάσεις από τα έργα του Ρήγα και την απήχηση της επαναστατικής του δράσης.

Για την παρούσα έκδοση εκφράζονται θερμές ευχαριστίες εκ μέρους της Επιστημονικής Εταιρείας Μελέτης Φερών-Βελεστίνου-Ρήγα στην καθηγήτρια του Πανεπιστημίου Τενερίφης, Isabel Garcia Gálvez, η οποία προθύμως και αφιλοκερδώς ανέλαβε να μεταφράσει στην Ισπανική γλώσσα τα πολιτικά κείμενα του Ρήγα και να αποδώσει τον επαναστατικό παιάνα Θούριος.

Πιστεύουμε ότι με την πολλαπλή έκδοση των Επαναστατικών ε-

PRÓLOGO

La Sociedad Científica de Estudios sobre Feres-Velestino-Rigas siente una gran alegría y emoción al publicar la traducción española de la obra del revolucionario de los Balcanes Rigas Velestín Lís, *Los Escritos Revolucionarios*, que comprende la Proclama revolucionaria, Los Derechos del Hombre, la Constitución y el canto de guerra *Thourios*. En 1797, cuatro años después de la Constitución francesa de 1793, Rigas traduce al griego moderno el texto francés con algunos añadidos significativos y teniendo en mente la preparación del régimen democrático de gobierno —el «Nuevo Gobierno Político»—, para la creación del estado democrático que tras la revolución habría de surgir en los Balcanes.

Los escritos revolucionarios de Rigas han sido ya traducidos por orden de edición al búlgaro, serbio, rumano, italiano, albanés, ruso, inglés, francés, alemán y español. La edición de estas traducciones obedece al afán por dar a conocer en los países balcánicos y europeos las concepciones políticas de Rigas, enriquecer la bibliografía de cada una de las naciones mencionadas, y hacerlas más accesibles a historiadores e investigadores. Con ello pretendemos contribuir al estudio y a la difusión de la obra del revolucionario y visionario Rigas Velestín Lís (1757-1798). Es este uno de los objetivos primordiales de nuestra Sociedad Científica además de apoyar la organización de Congresos internacionales — hasta la fecha se han organizado cuatro: I (1986), II (1992), III (1997), IV (2003)—, la edición de su obra completa, y la publicación de estudios específicos de especialistas en la materia.

La presente edición está precedida por un estudio preliminar sobre la vida y la obra de Rigas que contribuye a la comprensión de sus textos revolucionarios: su proyecto contra la tiranía y la creación de un vasto estado democrático en los Balcanes en donde todos los pueblos, sin distinción de lengua o religión, pudieran convivir en armonía. Al final del presente libro se han insertado algunas imágenes que muestran la obra de Rigas y la resonancia de su acción revolucionaria.

Con respecto a la presente edición, la Sociedad Científica de Estudios sobre Feres-Velestino-Rigas expresa su más sincero agrade-

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

δραιώνεται η πεποίθηση, ότι οι δημοκρατικές αρχές στη διαχείριση των κοινών χωρίς διάκριση γλώσσης και θρησκείας (άρθρο 7 του Συντάγματος) είχαν γίνει όραμα πριν από δύο αιώνες από τον Ρήγα Βελεστινλή, στοιχείο που στις μέρες μας βιώνεται με την δημοκρατική κατάκτηση της Ενωμένης Ευρώπης.

Δημήτριος Καραμπερόπουλος
Διδάκτωρ Ιστορίας της Ιατρικής
Πρόεδρος Επιστημονικής Εταιρείας Μελέτης
Φερών-Βελεστίνου-Ρήγα

PRÓLOGO

cimiento a la profesora de la Universidad de La Laguna (Tenerife), Dra. Isabel García Gálvez, por aceptar traducir al español de forma gratuita los textos políticos de Rigas así como su peán revolucionario *Thourios*.

Creemos que las múltiples ediciones de *Los Escritos Revolucionarios* de Rigas consolidan nuestro convencimiento de que los principios democráticos en el ejercicio del poder, sin distinción de lengua ni religión (*Constitución*, artículo 7), han formado desde hace ya dos siglos la visión de Rigas de Velestino, algo que en nuestros días constituye una de las conquistas democráticas de la Unión Europea.

Dimitrios Karamberópulos
Doctor en Historia de la Medicina
Presidente de la Sociedad Científica de Estudios
sobre Feres-Velestino-Rigas

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΟΥ

Η παρούσα έκδοση των Επαναστατικών του Ρήγα Βελεστινλή επιδιώκει να δείξει, παράλληλα με την ενδιαφέρουσα και πολύτροπη μορφή του συγγραφέα, την ιδιομορφία των διαφόρων Βαλκανικών λαών και της νοοτροπίας τους στο χώρο της Ανατολικής Ευρώπης και κυρίως τον τρόπο πρόσληψης των Γαλλικών επαναστατικών σκέψεων της εποχής, και μάλιστα νωρίτερα ακόμα και από το γνωστό ιστορικό ζήτημα της Ανατολικής Ευρώπης. Πιστεύουμε πως η ισπανική μετάφραση των Επαναστατικών του Ρήγα θα βοηθήσει σε αυτό το σκοπό, ενώ και ο αναγνώστης του μπορεί να ενημερωθεί για μια ιστορική περίοδο και μια εξαιρετική προσωπικότητα, αυτή του Ρήγα, σχεδόν άγνωστες στον ισπανόφωνο κόσμο (βλ. σημ. Α). Αγνωστες, παρά το γεγονός ότι με αφορμή της επετείου του τραγικού θανάτου του (1998), έχουν διοργανωθεί διάφορα αφιερώματα στο Πανεπιστήμιο της Τενερίφης (La Laguna), στη Βαρκελώνη και στο Πανεπιστήμιο Complutense της Μαδρίτης (βλ. σημ. Β).

Η μετάφραση του Ρήγα προσφέρει μερικές δυσκολίες, οι οποίες οφείλονται αφ' ενός στην γλωσσολογική δομή της ελληνικής γλώσσας που χρησιμοποιεί ο ίδιος ο συγγραφέας κατά το δεύτερο μισό του 18ου αιώνα, εποχή που γράφει καταφεύγοντας σε μια απλή ελληνική, με την προσδοκία να καταλήξει στην ενοποίηση μιας γλώσσας κοινής, την εμπορική lingua franca των Βαλκανίων, με την οποία και επιθυμεί να μεταδόσει γρήγορα την καινούρια και μεταρρυθμιστική νοοτροπία της Δύσης. Αφ' ετέρου, οι δυσκολίες οφείλονται στις εκφραστικές του δεξιότητες και στις συνθήκες που συνήθως συνοδεύουν το ζωηρό ενθουσιασμό του πολιτικού του οράματος, εκφρασμένο με ένα απλοποιημένο συντακτικό, ενώ σε μερικές περιπτώσεις πρέπει εμείς να καταλάβουμε το τέλος των συλλογισμών του.

Τα βασικά προβλήματα αυτής της μετάφρασης βρίσκονται όμως στο λεξιλόγιο του. Ο Ρήγας μεταφράζει, εφαρμόζει και πλάθει στα ελληνικά νέες πολιτικές, φιλοσοφικές και κοινωνικές έννοιες, οι οποίες προέρχονται από τη Δύση και τις μεταφέρει σε διαφορετικό περιβάλλον και σε μια ολοκαίνουρια νοοτροπία. Μερικές από αυτές τις πρωτότυπες λέξεις αποτελούν την απαραίτητη σύγχρονη ορολογία του Ελληνικού κράτους. Ως παραδείγματα αυτής της προσπάθειας είναι οι λέξεις για να ονομάσει το νέο κράτος: «αυτοκρατορία», «βασίλειο», «γένος», «έθνος», «πατρίδα», «πολιτεία», «χώρα», τα μέλη του: «πολίτες»,

NOTA DE LA TRADUCTORA

La presente edición de la obra política de Rigas de Velestino pretende mostrar la compleja y versátil figura del autor, de los distintos pueblos de la Península Balcánica y de las mentalidades de la Europa oriental ante la recepción de las ideas revolucionarias francesas incluso antes de plantearse la histórica «Cuestión de Oriente». Sin duda, su traducción española ayudará a tal propósito despertando el interés sobre una época y una personalidad casi desconocidas para el mundo hispano (*vid. nota A*), si exceptuamos los escasos homenajes que con motivo del bicentenario de su muerte (1998) se han llevado a cabo en la Universidad de La Laguna (Tenerife), en Barcelona y en la Universidad Complutense de Madrid (*vid. nota B*).

La traducción de la obra de Rigas plantea determinados problemas derivados, por una parte, de la estructura lingüística de la lengua griega de finales del siglo XVIII utilizada por el autor —un griego sencillo capaz de cohesionar la lengua griega, *lingua franca* del comercio en los Balcanes, y transmitir rápidamente la nueva ideología proveniente de la Europa occidental— y, por otra parte, de las peculiaridades de su expresión escrita en la que, movido por su entusiasmo vital y su visión política, simplifica la sintaxis acostumbrándonos a suponer el final de más de un razonamiento.

Tal vez sea el vocabulario, sin embargo, el aspecto más controvertido a la hora de traducir su obra política. Rigas traduce, adapta o da forma en la lengua griega a conceptos políticos, filosóficos y sociales procedentes de Occidente introduciéndolos en un escenario y una mentalidad completamente nuevos que, con el paso del tiempo, se servirán de ellos para acuñar la nueva terminología del actual estado griego. Ejemplos de tal esfuerzo se encuentran en los diversos términos utilizados para denominar a ese nuevo estado: *αυτοκρατορία* («imperio»), *βασίλειο* («reino»), *γένος* («raza», «estirpe», «linaje» o «pueblo»), *έθνος* («nación»), *πατρίδα* («patria»), *πολιτεία* («estado» o «villa»), *χώρα* («país»); a los miembros de dicho estado: *πολίτες* («ciudadanos») o *κάτοικοι* («habitantes»); a las formas de gobierno: *Διοίκησις* («gobierno», «administración» o incluso «constitución»); así como a términos vigentes en la Grecia clásica en donde hace prevalecer la connotación occidental en vez de la originaria griega, como demuestra el caso del gentilicio *Ελληνικός* («griego») en vez de

«κάτοικοι», την κυβέρνησή του: «Διοίκησις» καθώς επίσης τα αντιδάνεια για την πολιτική ορολογία των αρχαίων συγγραφέων όπου φανερά χρησιμοποιεί τη δυτική έννοια αντί του αρχαίου πρότυπου, λ. χ. τη χρήση του «Ελληνικός» και «Ελλάς», και την ονομασία αυτού του διοικητικού συστήματος: «Δημοκρατία», δυσκολίες οι οποίες γίνονται ολοφάνερες ιδιαίτερα στη μετάφραση.

Με αυτή τη μετάφραση επιθυμούμε να γίνουν κατανοητά τα πολιτικά και επαναστατικά κείμενα του Ρήγα Βελεστινλή στον Ισπανόφωνο αναγνώστη. Αυτή η πιστή μετάφραση σέβεται, όσο μπορεί, τη γλωσσολογική και λεξικογραφική οξεία αυτών των κειμένων — καθώς επίσης και τα κεφάλαια γράμματα—Αλλά επίσης και το φυσικό και ζωντανό ύφος του συγγραφέα. Ελπίζουμε να γίνει γνωστή και να εκτιμηθεί η πολιτική σκέψη του Ρήγα, ως προγόνου ενός νέου κόσμου που μόλις τότε ξεκίνησε στην ανατολική Ευρώπη.

Isabel García Gálvez
Πανεπιστήμιο της Τενερίφης – La Laguna

Σημείωμα A: Σχεδόν ανεπαρκείς είναι οι βιβλιογραφικές αναφορές για το Ρήγα Βελεστινλή στα Ισπανικά. Εκτός από την πρώτη εισαγωγή και μετάφραση στα Ισπανικά του CH. CLAIR-VASILIADIS, «Rigas Velestinlis (1757-1798). Protomartir de la libertad y de la democracia helenicas», Bizantino-Nea Hellas 3/4 (Santiago de Chile, 1973) pp. 339-343; υπάρχουν και τα δημοσιεύματά μας για το Ρήγα: El problema de la lengua griega y los teóricos de la gramática, La Laguna, 1992, «Rigas Velestinlis: Poesía y traducción», Fortunatae 19 (1998) σσ. 13-39, «Los primeros tratados científicos de la Grecia Moderna: La Física, el Derecho y la Cartografía de Rigas Velestinlis», Revista de Filología de la Universidad de La Laguna 17 (1999) σσ. 313-325, και «Ο Ρήγας στη νεοελληνική λογοτεχνία» στο Π. Γιαννοπούλος (Επιμ.), Πρακτικά του διεθνούς συνεδρίου Ρήγας Βελεστινλής 200 χρόνια μετά (Βρυξέλλες, 15-16 Μαΐου 1998), Bruselas, 1999, σσ. 35-46, το άρθρο του P. Badenas που παρουσιάστηκε στο παραπάνω συνέδριο: «Le programme révolutionnaire de Rigas dans le poème de Thourios», σσ. 65-80, η μελέτη του M. Castillo Didier, Dos precursores: Miranda y Rigas, América y Grecia, Universidad de Chile, 1998, και το άρθρο του J. Rubio Carracedo, «La Nueva Constitución política de Rigas de Velestino», Revista de Estudios políticos 105 (1999) σσ. 295-308. Αποσπάματά του μεταφρασμένα στα Ισπανικά βρίσκονται στους J. Alsina/C. Miralles, La literatura griega medieval y moderna, Barcelona, Credsa, 1966, σσ.102-103 και 210, στο L. Politis, Historia de la literatura griega moderna, μεταφρ. G. Nunez, Madrid, Gredos, 1994, σσ.112-116, και στον J. A. Moreno Jurado, Antología de la poesía griega, Madrid, Ediciones Clásicas, 1997, σσ. 217-218.

Σημείωμα B: Αναφέρουμε (1) τις 6 Ημερίδες Νεοελληνικής Λογοτεχνίας του Πανεπιστημίου της Τενερίφης (La Laguna) με θέμα: Ρήγας Βελεστινλής-Ρήγας Φερραίος (1759-1798), με την επιστημονική συμμετοχή του K. Ψυλογένη, Πρέσβη της Κύπρου, του κ. Καραμπερόπουλου, πρόεδρου της Επιστημονικής Εταιρείας Μελέτης Φερών-Βελεστίνου-Ρήγα, και της J. Martinez Benavides και της I. Garcia Galvez, με την παρουσία μιας εκτενούς έκθεσης με τίτλο Ο Ελληνισμός στο τέλος του 18ου αιώνα, διάμεσο της μορφής του Ρήγα Βελεστινλή (Πανεπιστήμιο της Τενερίφη, 16-26 Νοεμβρίου 1998), και (2) τη λογοτεχνική και μουσική συνάντηση: Ρήγα-Σολωμός: Δρόμοι για την Ελευθερία, διοργανωμένο από την κ. Π. Σταυριανοπούλου (Πανεπιστήμιο Complutense της Μαδρίτης, 23 Μαρτίου 1999).

NOTA DE LA TRADUCTORA

«pagano») de Ελλάς («Grecia» en vez de «Hélade»), o bien, la denominación de los ciudadanos de este nuevo orden de gobierno: Δημοκρατία, «Democracia» o «República» si atendemos al original francés.

La traducción que aquí presentamos desea ofrecer una obra comprensible al lector hispanohablante siendo fieles, siempre que nos haya sido posible, a la traducción del término elegido por el autor, respetando el valor lingüístico y lexicográfico de estos documentos —al igual que el uso de las mayúsculas del original—, pero salvaguardando su estilo natural y vigoroso. Con ello esperamos que el pensamiento político de Rigas sea conocido y valorado en tanto precursor de ese nuevo mundo que entonces comenzaba a despertar en el extremo oriental de Europa.

Isabel García Gálvez
Universidad de La Laguna (Tenerife)

Nota A: Es escasa la documentación bibliográfica sobre Rigas en español. Además de nuestros trabajos sobre el autor *El problema de la lengua griega y los teóricos de la gramática*, La Laguna, 1992; «Rigas Velestínlis: Poesía y traducción», *Fortunatae* 19 (1998) pp. 13-39; «Los primeros tratados científicos de la Grecia Moderna: La Física, el Derecho y la Cartografía de Rigas Velestínlis», *Revista de Filología* 17 (1999) pp. 313-325; y «Ο Ρήγας στη νεοελληνική λογοτεχνία» en Π. Γιαννόπουλος (Επιμ.), *Πρακτικά του διεθνούς συνεδρίου Ρήγας Βελεστινλής. 200 χρόνια μετά (Βρυξέλλες, 15-16 Μαΐου 1998)*, Bruselas, 1999, pp. 35-46, contamos con el trabajo de P. Bádenas presentado en el mismo congreso: «Le programme révolutionnaire de Rigas dans le poème de Thourios», pp. 65-80, el monográfico del profesor M. Castillo Didier, *Dos precursores: Miranda y Rigas, América y Grecia*, Universidad de Chile, 1998; y el artículo de J. Rubio Carracedo, «La Nueva Constitución política de Rigas de Velestino», *Revista de Estudios políticos* 105 (1999) 295-308. Encontramos algunos fragmentos traducidos de Rigas en J. Alsina y C. Miralles, *La literatura griega medieval y moderna*, Barcelona, Credsa, 1966, pp.102-103 y 210; L. Politis, *Historia de la literatura griega moderna*, trad. G. Núñez, Madrid, Gredos, 1994, pp.112-116; y J. A. Moreno Jurado, *Antología de la poesía griega*, Madrid, Ediciones Clásicas, 1997, pp. 217-218.

Nota B: Nos referimos a las *VI Jornadas de Literatura Neogriega: Rigas Velestínlis-Rigas Fereos (1759-1798)* que contó con la participación de C. Psilogenís, D. Karamberópulos, J. Martínez Benavides e I. García Gálvez además de la amplia exposición *El helenismo de finales del s. XVIII a través de la figura de Rigas* (Universidad de La Laguna, 16-26 de noviembre de 1998) y al acto literario-musical *Caminos de Libertad: Rigas-Solomós*, dirigido por P. Stavrianopulu (Universidad Complutense de Madrid, 23 de marzo de 1999).

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΡΗΓΑΣ ΒΕΛΕΣΤΙΝΛΗΣ

(1757-1798)

INTRODUCCIÓN

RIGAS VELESTINLÍS

(1757-1798)

Στα χρόνια της σκλαβιάς, όταν η Θεσσαλία στέναζε κάτω από την τυραννία του Σουλτάνου, γεννήθηκε το 1757 ο Ρήγας Βελεστινλής¹ από ντόπιους γονείς στο Βελεστίνο Μαγνησίας, όπου βρίσκονται τα ερείπια της αρχαίας πόλεως των Φερών. Το βαπτιστικό του όνομα ήταν «Ρήγας», όνομα που συνηθίζοταν στην περιοχή του Βελεστίνου και του Πηλίου, ενώ ως επώνυμο, κατά τη συνήθεια των λογίων της εποχής του, χρησιμοποίησε το «Βελεστινλής»² από το όνομα του τόπου όπου γεννήθηκε.

Στη γενέτειρά του θα άγγιξε τα λείψανα της αρχαίας πόλης του Αδμήτου και του Ιάσονα των Φερών. Εκεί θα ένιωσε τη σημασία, που έχει στην αυτοσυνειδησία η γνώση της ένδοξης ιστορίας των

-
1. Για τη ζωή και το έργο του Ρήγα παραπέμπουμε στην επιλεκτική βιβλιογραφία: É. Legrand, Documents inédits concernants Rhigas Vélestinlis et ses compagnons de martyre tirés des archives de Vienne en Autriche, Paris 1892. Σπ. Λάμπρου, Αποκαλύψεις περὶ του μαρτυρίου του Ρήγα, Αθήνα 1892. Αρ. Dascalakis, Les Oeuvres des Rhigas Vélestinstinis, étude bibliographique, Paris 1937. Αρ. Dascalakis, Rhigas Vélestinstinis, la Révolution Française et les préludes de l' Indépendance Hellénique, Paris 1937. Αρ. Dascalakis, «Thourios Hymnos» le chant de la liberté de Rhigas Vélestinstinis», Balkan Studies, vol. 4, 1963, p. 315-346. Nestor Camarianos, «Rhigas Vélestinstinis, compléments et corrections concernant sa vie et son activité», Revue des Études Sud-Est Européennes, vol. 18, 1980, p. 688-719, vol. 19, 1981, p. 42-69. Λέανδρου Βρανούση, Ρήγας, Βασική Βιβλιοθήκη αρ. 10, Αθήνα [1954]. Λ. Βρανούση, «Η σημαία, το εθνόσημο και η σφραγίδα της “Ελληνικής Δημοκρατίας” του Ρήγα», Αθήνα 1992. Ανάτυπο από τον 8ον τόμο του Δελτίου Εραλδικής και Γενεαλογικής Εταιρείας Ελλάδος, σελ. 347-388. Νικ. Πανταζοπούλου, Μελετήματα για τον Ρήγα Βελεστινλή, Επιστημονική Εταιρεία Μελέτης Φερών-Βελεστίνου-Ρήγα, β' έκδ., Αθήνα 1998. C. M. Woodhouse, Rhigas Velestinlis. The proto-martyr of Greek Revolution, 1995. Σημειώνουμε ότι οι πρώτες βιογραφίες του Ρήγα Βελεστινλή γράφονται στις Γαλλικές Εγκυρότατεις Dictionnaire universel, historique, critique et biographique, τόμ. XIX, 9e édition, Paris 1812, σελ. 464 και εξ. και Biographie ancienne et moderne, Paris 1824, τόμ. 37, σελ. 477-479. Βλ. D. N. Pantelodimos, «Από τον πρώτο βιογράφο στον πρώτο ανδριάντα του Ρήγα Βελεστινλή», στον τόμο Irini Tsamadou-Jacoberger (éd.), Mélanges offerts à Astérios Argyriou, L' Harmattan, Paris, 2000, σελ.. 233-245.
 2. Σχετικά με το όνομα και την καταγωγή του Ρήγα Βελεστινλή βλ. Λέανδρου Βρανούση, Ρήγας, δ.π. σελ 266, υποσ. 1. Δημητρίου Καραμπερόπουλου, Όνομα και καταγωγή του Ρήγα Βελεστινλή, έκδ. Επιστημονικής Εταιρείας Μελέτης Φερών-Βελεστίνου-Ρήγα, β' έκδοση, Αθήνα 2000.

Durante los años de esclavitud, mientras Tesalia suspiraba bajo la tiranía del Sultán, nació, en 1757, Rigas Velestinlís¹, de padres oriundos de Velestino, lugar de Magnesia donde reposan las ruinas de la antigua ciudad de Feres. Su nombre de pila fue «Rigas», nombre común en la región de Velestino y de Pelion aunque, siguiendo la tendencia de las gentes de letras de la época, utilizó como patronímico el nombre de su lugar de nacimiento: «Velestinlís»².

En su patria chica debió tener contacto con las ruinas de Feres, la antigua ciudad de Admeto y de Jasón. Allí debió sentir la importancia que tiene el conocimiento de la ilustre historia de los antepasados para que

-
1. Sobre la vida y la obra de Rigas Velestinlís véase la siguiente bibliografía selectiva: E. LEGRAND, *Documents inédits concernants Rigas Vélestinilis et ses compagnons de martyre tirés des archives de Vienne en Autriche*, Paris, 1892; ΣΠ. ΛΑΜΠΡΟΥ, *Αποκαλύψεις περί του μαρτυρίου του Ρήγα*, Atenas, 1892; AP. DASCALAKIS, *Oeuvres de Rigas Vélestinilis, étude bibliographique*, Paris, 1937; AP. DASCALAKIS, *Rigas Vélestinilis, La révolution française et les préludes de l'Indépendance Hellénique*, Paris, 1937; AP. DASCALAKIS, «*Thourios Hymnos le chant de la liberté de Rigas Vélestinilis*», *Balkan Studies* 4 (1963) pp. 315-346; NESTOR CAMARIANO, «Rigas Vélestinilis, compléments et corrections concernant sa vie et son activité», *Revue des Études Sud-Est Européennes* 18 (1980) pp. 688-719; 19 (1981) pp. 42-69; Λ. ΒΡΑΝΟΥΣΗ, *Ρήγας*, Βασική Βιβλιοθήκη, no 10, Atenas [1954]; Λ. ΒΡΑΝΟΥΣΗ, «Η σημαία, το εθνόσημο και η σφραγίδα της Ελληνικής Δημοκρατίας του Ρήγα», Atenas, 1992: separata del vol. 8 del *Δελτίο Εραλδικής και Γενεαλογικής Εταιρείας Ελλάδος*, pp. 347-388; NIK. ΠΑΝΤΑΖΟΠΟΥΛΟΥ, *Μελετήματα για τὸν Ρήγα Βελεστινλῆ*, Επιστημονική Εταιρεία Μελέτης «Φερών-Βελεστίνου-Ρήγα», Atenas, 1992; C. H. WOODHOUSE, *Rigas Velestinlís. The proto-martyr of Greek Revolution*, 1995. Señalamos que las primeras biografías sobre Rigas Velestinlís se inscribieron en enciclopedias francesas: *Dictionnaire universel, historique, critique et biographique*, t. XIX, Paris, 18129, p. 464 y *Biographie ancienne et moderne*, t. 37, Paris, 1824, pp. 477-479. Cf. D. N. PANDELODIMOS, «Από τὸν πρώτο βιογράφο στὸν πρώτο ανδριάντα του Ρήγα Βελεστινλῆ» en IRINI TSAMADOU-JACOBERGER (ed.), *Mélanges offerts à Astérios Argyriou*, L'Harmattan, Paris, 2000, pp. 233-245.
 2. En lo concerniente al nombre y procedencia de Rigas Velestinlís, vid. L. VRANU-SIS, op. cit., p. 266, n. 1 y Δ. ΚΑΡΑΜΠΕΡΟΠΟΥΛΟΥ, *Όνομα και καταγωγή του Ρήγα Βελεστινλῆ*, Επιστημονική Εταιρεία Μελέτης «Φερών-Βελεστίνου-Ρήγα», Atenas, 2000.

προγόνων. Ομως στη γενέτειρά του, το Βελεστίνο, θα είχε επίσης και την τρομακτική εμπειρία της βαρβαρότητας της οθωμανικής απολυταρχικής εξουσίας, όπως χαρακτηριστικά την περιγράφει στο βιβλίο του «Νέος Ανάχαρσις»³: «Οι συγνοί άδικοι φόνοι κατά των χριστιανών, οπού γίνονται την σήμερον εδώ, ήθελον ερημώσει εξ ολοκλήρου αυτήν την πόλιν, αν αι φυσικά χάριτές της δεν ήθελον τους αναγκάζει να υπομένουν όλα, δια ν' αφήσωσι κάν τα κόκκαλά των εκεί οπού ετάφησαν και οι προπάτορές των. Ο Ανάχαρσις δεν εστέκετο μήτε μίαν στιγμήν τώρα, αλλ' έφευγε να κρυφθή το γλυνγορώτερον εις τα ενδότερα της Σκυθίας του».

Νέος με δίκια για μάθηση σπουδάζει στη Σχολή της Ζαγοράς Πηλίου, στην οποία μελετούσε και αρχαίους συγγραφείς, όπως διαπιστώνεται από αυτόγραφά του σε σχετικό βιβλίο, το οποίο τώρα απόκειται στην Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος⁴. Από το Βελεστίνο ο Ρήγας φεύγει σε ηλικία περίπου είκοσι ετών και πηγαίνει στην Κωνσταντινούπολη, όπου μαθαίνει ξένες γλώσσες και αυξάνει τις γνώσεις του κοντά στους Φαναριώτες. Αργότερα εγκαταστάθηκε στη Βλαχία⁵, όπου υπήρχε κάποια ελευθερία και γειτνίαζε με την Ευρώπη.

Σημαντικό ρόλο στην διαμόρφωση της επαναστατικής σκέψης του Ρήγα και τη σύλληψη του συγκεκριμένου επαναστατικού του σχεδίου θα διαδραμάτισαν οι μελέτες του καθώς και σημαντικά γεγονότα της εποχής του: τα Ορλωφικά (1770), όπως αποκλήθηκαν τα αιματηρά γεγονότα που επακολούθησαν μετά την εξέγερση των παρακινηθέντων ζαγιάδων από τους αδελφούς Ορλώφ απεσταλμένους της τσαρίνας της Ρωσίας Αικατερίνης, οι οποίοι δύως εγκατέλειψαν τους εξεγερμένους Έλληνες στη μανία των κατακτητών. Επίσης η νέα πολιτειακή κατάσταση με την Γαλλική Επανάσταση, 1789, και ο πόλεμος των «Τριών Ιμπερίων»⁶, (1787-1792), με τις επακολουθήσασες συμφωνίες του Συστώβ (1791) και Ιασίου (1792) μεταξύ της

-
3. Βλ. «Νέος Ανάχαρσις», Βιέννη 1797, σελ. 133.
 4. Βλ. Λέανδρου Βρανούση, «Αγνωστα νεανικά χειρόγραφα του Ρήγα», Υπέρεια, τόμ. 2, Πρακτικά Β' Συνεδρίου «Φεραί-Βελεστίνο-Ρήγας», (Βελεστίνο 1992), Αθήνα 1994, σελ. 563-576.
 5. Στο «Νέος Ανάχαρσις», σελ. 295, σε υποσημείωση γράφει ότι το 1788 βρισκόταν στο «Γγίργγιοβον» της Βλαχίας.
 6. Ο Ρήγας αναφέρει «τον ενεστώτα πόλεμον των τριών Ιμπερίων» στην αφιέρωσή του βιβλίου του «Φυσικής απάνθιμα», Βιέννη 1790, σελ. γ'.

todo individuo pueda alcanzar una mejor comprensión de sí mismo. Pero también en su patria chica, en Velestino, debió padecer la terrible experiencia de la barbarie del poder totalitario otomano tal como describió de forma precisa en su traducción de *El joven Anacarsis*³: «*Las muertes injustas y frecuentes perpetradas aquí en nuestros días contra los cristianos habrían despoblado por completo esta ciudad de no ser por sus bondades naturales que han obligado a soportarlo todo siquiera por dejar sus huesos en el lugar en donde fueron enterrados sus antepasados. Anacarsis no era capaz de permanecer ahora ni siquiera un instante, sino que partía a ocultar la dulzura en el interior de su Escitia*».

Joven ávido de saber, siguió sus estudios en la Escuela de Zagorá, en el monte de Pelion, leyendo entre otros a los autores antiguos según atestigua su firma estampada en un libro sobre la materia que en la actualidad se encuentra depositado en la Biblioteca Nacional de Grecia⁴. A la edad aproximada de veinte años Rigas abandona Velestino y parte a Constantinopla donde aprende lenguas extranjeras y enriquece sus conocimientos junto a los fanariotas. Más tarde se instala en Valaquia⁵, región que gozaba de cierto grado de libertad y buenas relaciones con Europa.

En la formación del pensamiento revolucionario de Rigas y en la concepción de su proyecto revolucionario jugaron un papel importante tanto sus estudios como los significativos sucesos de aquella época: los episodios de la guerra ruso-turca —el caso Orlov, en 1770, como se denominó a los sangrientos sucesos acaecidos tras la sublevación de los rayados incitados por los hermanos Orlov, emisarios de la zarina Catalina de Rusia, quienes a la postre abandonaron a los sublevados griegos a la furia de los conquistadores—; la nueva situación constitucional derivada de la Revolución Francesa de 1789; y la Guerra de «Los Tres Imperios»⁶ (1782-1792), seguida del Tratado de Systov (1791) y del de Iasio (1792) entre Austria, Rusia y la Sublime Puerta otomana, respectivamente. Estos trata-

3. Vid. *Νέος Ανάχαρσις*, Viena, 1797, p. 133.

4. Vid. Λ. ΒΡΑΝΟΥΣΗ, «Άγνωστα νεανικά χειρόγραφα του Ρήγα», *ΥΠΕΡΕΙΑ. Πρακτικά του Β' Συνεδρίου «Φεραί-Βελεστίνο-Ρήγας»* (Βελεστίνο, 1992), Atenas, 1994, t. 2, pp. 563-576.

5. En el *Νέος Ανάχαρσις*, p. 295, escribe en una nota que en 1788 se encontraba en «Girgiovon» de Valaquia.

6. Rigas menciona «en la presente Guerra de Los Tres Imperios» en la dedicatoria de su libro *Φυσικής απάνθισμα*, Viena, 1790, p. γ'.

Αυστρίας, Ρωσίας και της Οθωμανικής Πύλης αντίστοιχα. Οι Συμφωνίες αυτές διέψευσαν τις ελπίδες των σκλαβωμένων, πως τάχα τα χριστιανικά κράτη θα απελευθέρωναν τους Έλληνες και τους άλλους Βαλκανικούς λαούς από τον Οθωμανικό δεσποτισμό και τυραννία. Στη διαμόρφωση των πολιτικοκοινωνικών ιδεών του Ρήγα σημαντικό ρόλο θα έπαιξε εκτός των άλλων και το έργο του Montesquieu, «Το πνεύμα των νόμων» (*De l' Esprit des Lois*), το οποίο, όπως αναγράφει στην τελευταία σελίδα του «Φυσικής απάνθισμα», Βιέννη 1790, είχε αρχίσει να το μεταφράζει, γεγονός που δείχνει ότι ο Ρήγας από νωρίς είχε εκδηλώσει το ενδιαφέρον του για την δημοκρατική διοίκηση του κράτους του.

Οι πολύπλευρες ωστόσο πτυχές της προσωπικότητός του αποκαλύπτονται μετά από τη διεξοδική μελέτη των έργων του και του επαναστατικού του σχεδίου. Κατ' αυτόν τον τρόπο διαπιστώνεται ότι ο Ρήγας Βελεστινλής είναι μία από τις σημαντικότερες φυσιογνωμίες του Νεώτερου Ελληνισμού και των Βαλκανίων: Διαφωτιστής, Επαναστάτης, Μάρτυρας, Πολιτικός νους, Στρατιωτικός νους, Εθνεγέρτης και Οραματιστής μιας δημοκρατικής πολιτείας του Βαλκανικού χώρου.

1. Διαφωτιστής θεωρείται για τα βιβλία, που έγραψε και τύπωσε. Συγκεκριμένα, ο Ρήγας κάνει την εμφάνισή του στα ελληνικά γράμματα το 1790 με τα πρώτα δύο βιβλία του. Το πρώτο είναι το βιβλίο «Σχολείον των ντελικάτων εραστών», το οποίο είναι μετάφραση από το βιβλίο του Retif de la Bretonne (1734-1806), *«Les Contemporaines»*, θεωρούμενο ως το πρώτο βιβλίο από το νέο είδος λογοτεχνικού έργου, του μυθιστορήματος, στο ελληνικό χώρο. Στο βιβλίο αυτό από πολύ νωρίς δείχνεται η πρωτοπόρα πολιτικοκοινωνική του σκέψη, διότι εναντιώνεται εκτός των άλλων στους τίτλους ευγενείας, που τότε συνηθιζόταν. Με έμφαση παρατηρεί:

«Η αληθινή ενγένεια είναι φυτεμένη εις το υποκείμενον των ανθρώπων και όχι εις τους ματαίους τίτλους των προπατόρων (καθώς μεγαλαυχούν μερικοί και υπεραίρονται, ωσάν να εκατέβηκαν από τα σύννεφα με το ζιμπλί) και άν τους παρατηρήσει κανείς, τους ευρίσκει ή τρελλούς ή μωρούς»⁷.

7. Ρήγα Βελεστινλή, Σχολείον των ντελικάτων εραστών, Βιέννη 1790, επανέκδοση Αθήνα 1971, επιμ. Π. Πίστας, σελ. 186. Πρβλ. Αντώνης Χουρδάκης, Παιδαγωγία και διαφωτισμός στο «Σχολείον των ντελικάτων εραστών» του Ρήγα Βελεστινλή, Τυπωθήτω, Αθήνα 1999.

dos destrozaron las esperanzas de los sometidos basadas en que los estados cristianos pudieran liberar a los griegos y a los demás pueblos balcánicos del despotismo y la tiranía otomanas. Por otra parte, en la formación de las ideas políticas y sociales de Rigas adoptó un papel importante la obra de Montesquieu, *El espíritu de las leyes* (*De l'Esprit des Lois*) que, tal como menciona en la última página de su *Florilegio de Historia natural* (*Φυσικῆς απάνθισμα*, Viena, 1790), había comenzado a traducir, lo que demuestra cómo desde temprano Rigas había mostrado interés por el gobierno democrático de su país.

Las numerosas facetas de su personalidad se ponen de manifiesto en un estudio pormenorizado de sus obras y de su proyecto revolucionario. De este modo observamos cómo Rigas Velestinlís se convierte en una de las figuras más importantes del Helenismo moderno y de los Balcanes: ilustrado, revolucionario, mártir, ideólogo político, ideólogo militar, líder de una revolución nacional y visionario de una república democrática en los Balcanes.

1. Ilustrado por los libros escritos y que hizo imprimir.

Rigas hace su aparición en el mundo de las letras griegas en 1790 con sus dos primeros libros. El primero, *La Escuela de los amantes delicados* —una traducción del libro de Rétif de la Bretonne (1734-1806), *Les Contemporaines*—, ha sido considerado como el primer libro en introducir un nuevo género literario en Grecia: la novela. En esta obra dejó patente desde muy temprano su pensamiento político y social, renovador por oponerse entre otras cosas a los títulos nobiliarios que aún estaban en uso. Observa al respecto:

«*La verdadera nobleza está plantada en el propio individuo y no en los vanos títulos de sus antecesores (como hay quienes se ufanan y se ensalzan por descender de las nubes y de la marta cibelina) y si uno se fija, los encuentra locos o necios»*⁷.

7. Ρήγα Βελεστινλή, Σχολείον των ντελικάτων εραστών, Viena, 1790; Atenas, 1971r (ed. P. Pistas), p. 186. Cf. A. ΧΟΥΡΔΑΚΗ, *Παιδαγωγία και διαφωτισμός στο Σχολείον των ντελικάτων εραστών του Ρήγα Βελεστινλή*, Atenas 1991.

Την ίδια χρονιά επίσης τύπωσε το βιβλίο «Φυσικής απάνθισμα»⁸, όπου στον πρόλογό του δίδει ένα δίδαγμα, ότι θα πρέπει να αποφεύγουμε τη μεμψιωτιδία και να δουλεύουμε για την μόρφωση του λαού. Παρατηρεί χαρακτηριστικά:

«Δεν ευχαριστήθην μόνον απλώς να θρηνήσω την κατάστασιν του γένους μου, αλλά και συνδρομήν να επιφέρω επάσχισα όσον το επ' εμέ, απανθίζοντας από τε της Γερμανικής και Γαλλικής γλώσσης τα ουσιωδέστερα της Φυσικής ιστορίας, τα οποία δια να γένουν πλέον εύληπτα, συνέπονται κατ' ερωταπόκρισιν διδασκάλουν και μαθητούν, έως εις ένα μέρος».

Ο Ρήγας γράφει τη φυσική του σε «απλούν ύφος»⁹ για να είναι κατανοητή από τον λαό και να καταπολεμήσει έτσι τις προλήψεις και δεισιδαιμονίες. Μεταφέρει, όπως έχουμε αποδείξει με τις έρευνές μας¹⁰, στις σελίδες της φυσικής του την επιστημονική γνώση της Γαλλικής Εγκυλοπαίδειας, (1751-1776), των Diderot και D' Alambert. Κατόρθωσε μάλιστα τα επιστημονικά κείμενα να τα αποδίδει στην απλή ελληνική με θαυμάσια ρέουσα γλώσσα και με γλαφυρότητα. Στον πρόλογό του τονίζει ακόμη ότι στόχος του ήταν να καταλάβουν όλοι αυτά που γράφει και όχι να κάνει επίδειξη γνώσεων για μιά μικρή μειοψηφία μορφωμένων, οι οποίοι έγραφαν σε δυσκολονόητο αρχαϊκό ιδίωμα. Ιδιαίτερα σημειώνει:

«Όθεν αφορώντας ο σκοπός μου εις το να ωφελήσω το γένος μου, και όχι πρός επίδειξιν να επισωρεύσω λέξεις εις αυτό μου το απάνθισμα, έπρεπε να το εκθέσω με σαφήνειαν όσον το δυνατόν, οπού να το καταλάβουν όλοι, και να αποκτήσουν μίαν παραμικράν ιδέαν της ακαταλήπτου φυσικής».

-
8. Βλ. Ρήγα Βελεστινλή, Φυσικής απάνθισμα, Βιέννη 1790, φωτομηχανική επανέκδοση με την προσθήκη ευρετηρίου (επιμ. Δημ. Καραμπερόπουλου) από την Επιστημονική Εταιρεία Μελέτης Φερών - Βελεστίνου - Ρήγα, Αθήνα 1991 και τρίτη επανέκδοση, Αθήνα 2000.
 9. Το «απλούν ύφος» της φυσικής του Ρήγα ακολούθησαν στη συνέχεια και οι φυσικές του Κων. Κούμια, Κων. Βαρδαλάχου και Δημ. Δαρβάρεως (1812).
 10. Βλ. D. Karabéropoulos, «Le Florilège de Physique (Φυσικής απάνθισμα) de Rhigas Vélestinlis et l' Encyclopédie. Première identification d'un modèle», Bulletin de Liaison No 12, Centre d' Etudes Balkaniques Inalco, Paris, Décembre 1994, p. 129-139. Δημητρίου Καραμπερόπουλου, «Η Γαλλική “Encyclopédie” ένα πρότυπο του έργου του Ρήγα “Φυσικής απάνθισμα”», Ο Ερανιστής, τόμ. 21, 1997, σελ. 95-128.

Ese mismo año mandó imprimir también el libro *Florilegio de Historia natural*⁸ en cuyo prólogo nos ofrece ya la lección de la necesidad de evitar el lamento y trabajar por la educación del pueblo. Señala expresamente:

«Yo no me contento tan sólo con lamentar la situación de mi pueblo sino que me he esforzado todo cuanto he podido en traer ayuda seleccionando de las lenguas alemana y francesa lo esencial de la Historia natural que, para que resulte más comprensible, he presentado en cierto modo en forma de preguntas y respuestas entre maestro y alumno.»

Rigas escribe esta obra en un «estilo sencillo»⁹ para que pudiera ser comprendida por el pueblo llano y poder combatir de este modo sus prejuicios y supersticiones. Como ya hemos demostrado en nuestros estudios¹⁰, traslada a las páginas del *Florilegio de Historia natural* el saber científico de la *Enciclopedia Francesa* (1751-1776) de Diderot y D'Alambert. Consiguió, además, verter textos científicos en un griego simple y elegante. En su prólogo subraya expresamente su objetivo basado en que todos entendieran lo que escribía y no en hacer una demostración de conocimientos para una pequeña minoría de eruditos que se servían de un idioma arcaizante difícilmente comprensible. Concretamente señala:

«Dado que mi objetivo se basaba en el beneficio de mi nación y no para demostración por acumular palabras en este florilegio mío, debía, por esa razón, exponerlo lo más claramente posible, para que todos lo comprendieran y se hicieran una leve idea de la incomprensible historia natural.»

-
8. Vid. Ρίγα Βελεστινλή, *Φυσικής Απάνθισμα*, Viena, 1790, reedicion fotomecanica con indice de materias (ed. D. Karamberopoulos), Sociedad Cientifica de Estudios sobre Feres-Velestino-Rigas, Atenas 1991; 2000³.
 9. El «estilo sencillo» de la Historia natural de Rigas fue adoptado en seguida por los físicos K. Kumas, K. Vardalajos y D. Darvaris (1812).
 10. Vid. D. KARAMBERÓPULOS, «Le Florilège de Physique (Φυσικής απάνθισμα) de Rigas Vélestini et l'Encyclopédie. Première identification d'un modèle», *Bulletin de Liaison* nº 12, Centre d'Études Balkaniques Inalco, Paris, (diciembre 1994) pp. 129-139; y Δ. ΚΑΡΑΜΠΕΡΟΠΟΥΛΟΥ, «Η Γαλλική Encyclopédie ένα πρότυπο του έργου του Ρίγα Φυσικής απάνθισμα», *Ο Ερανιστής* 21 (1997) pp. 95-128.

Στόχος του τελικός ήταν «*να αναλάβη το πεπτωκός Ελληνικόν γένος*», να φθάσει στην πρότερη του θέση, στην παιδεία και στη μόρφωση.

Με την φυσική του Ρήγα, όπως έχουμε δεῖξει σε σχετική μελέτη μας¹¹, μεταφέρεται για πρώτη φορά σε ελληνικό βιβλίο η επιστημονική γνώση της κυκλοφορίας του αιμάτος. Ας σημειωθεί ακόμη ότι ο Ρήγας συμβάλλει και στον πλουτισμό της ελληνικής γλώσσας καταχωρίζοντας λέξεις και νέους όρους, οι οποίοι έκτοτε καθιερώνονται στο ελληνικό λεξιλόγιο, όπως «*ανεμόμετρον*», «*γλεκτρόμετρον*», «*μαγνητισμός*», «*πνευμονική αρτηρία*», «*πνευμονική φλέβα*», «*αισθαντικός*», «*ωθηστικός*», «*οριζοντικός*»¹².

Ο Ρήγας τη σημαντική χρονιά, που αρχίζει να εφαρμόζει το επαναστατικό του σχέδιο, το 1797, μεταφράζει και τυπώνει δύο θεατρικά έργα, γνωρίζοντας τον παιδευτικό όρλο του θεάτρου στην πνευματική ανάπτυξη των Ελλήνων. Γι' αυτό εξ άλλου στο έβδομο φύλλο της Χάρτας της Ελλάδος παραθέτει και την εικόνα του αρχαίου θεάτρου, την οποία πήρε από το βιβλίο του *Barbie du Bogage, Recueil de Cartes Géographiques plans, vues et médailles de l' ancienne Grèce relatif au voyage de jeune Anacharsis*, Paris 1788. Στα «*Ολύμπια*», μετάφραση έργου του P. Metastassio, (1698-1792), απαριθμεί τα αθλήματα των Ολυμπιακών αγώνων της αρχαιότητας, όπου ωστόσο προσθέτει και τη σημαντική πληροφορία, ότι στην εποχή του μερικά από αυτά τα αθλήματα διατηρούνται στην Θεσσαλία και σε όλη την Ελλάδα. Προφανής ο σκοπός του Ρήγα. Ήθελε να συνδέσει το παρόν με το ένδοξο παρελθόν και να δημιουργήσει τα ανάλογα συναισθήματα στους αναγνώστες του, που θα είναι απαραίτητα στην ανάπτυξη της επαναστατικής τους διάθεσης. Μάλιστα βρίσκει ευκαιρία και με τα πιο έντονα τυπογραφικά στοιχεία της εποχής τονίζει ιδιαίτερα τέσσερις φορές τη λέξη «*Ελευθερία*», φορτίζοντάς την με νόημα επαναστατικό. Επίσης στην αρχή του δευτέρου θεατρικού έργου η «*Βοσκοπούλα των Άλπεων*» του L. F. Marmontel, (1723-1799), με έμφαση υπογραμμίζει

-
11. Βλ. Δημ. Καραμπερόπολου, «Ιατρικές γνώσεις του Ρήγα Βελεστινλή στό έργο του “Φυσικής Απάνθισμα”», Υπέρεια, τόμ. 1, Πρακτικά Α΄ Συνεδρίου «Φεραί-Βελεστίνο-Ρήγας», (Βελεστίνο 1986), Αθήνα 1990, σελ. 457-499.
 12. Βλ. Δημ. Κραμπερόπολου, «Η Γαλλική...», δ. π., σελ. 127. Θα πρέπει κάποτε να συνταχθεί το «*Λεξιλόγιο*» του Ρήγα, για να παρουσιασθεί ο γλωσσικός πλούτος στα έργα του καθώς και ο αριθμός των νέων λέξεων, που εισάγονται στην ελληνική γλώσσα.

Su objetivo final consistía en «*recuperar a la caída nación griega*» para que llegara a su situación anterior en lo referente a la educación y la cultura.

Tal como hemos demostrado en un estudio¹¹ relativo al *Florilegio de Historia natural*, con este libro Rigas trasladó a Grecia, de forma pionera, el conocimiento científico de la circulación sanguínea. Cabe señalar asimismo cómo ha contribuido Rigas al enriquecimiento de la lengua griega al utilizar vocablos y términos nuevos que desde entonces han formado parte del léxico griego, como «*anemómetro*» (*ανεμόμετρον*), «*electrómetro*» (*ηλεκτρόμετρον*), «*magnetismo*» (*μαγνητισμός*), «*arteria pulmonar*» (*πνευμονική αρτηρία*), «*vena pulmonar*» (*πνευμονική φλέβα*), «*sensacional*» (*αισθαντικός*), «*impulsivo*» (*ωθηστικός*), «*horizontal*» (*οριζοντικός*)¹².

En 1797, el año en que comienza a poner en práctica su proyecto revolucionario, Rigas, consciente de la función pedagógica del teatro en el desarrollo intelectual de los griegos, traduce y manda imprimir dos obras de teatro. Esta es además una de las razones por las que sitúa en el séptimo folio del *Mapa de Grecia* la figura de un teatro antiguo que había tomado del libro de Barbié du Bocage: *Recueil de Cartes Géographiques, plans, vues et médailles de l'ancienne Grèce relatifs au voyage du jeune Anacharsis* (Paris, 1788). En la *Olimpiada* —traducción de una obra de Pietro Metastasio (1698-1782) — enumera las pruebas deportivas de los Juegos Olímpicos de la antigüedad añadiendo incluso la valiosa información de que algunas de estas pruebas se conservaban todavía en Tesalia al igual que en el resto del territorio griego. Su objetivo es evidente: quería asociar el momento presente al ilustre pasado y suscitar en los lectores los sentimientos necesarios para el desarrollo del talante revolucionario. Encuentra a su vez la oportunidad de acentuar específicamente la palabra «Libertad» —hasta cuatro veces y con caracteres tipográficos más intensos—, cargándola de sentido revolucionario. De igual modo, a comienzos de la segunda pieza teatral de J. F. Marmontel (1723-1799), *La pastorci-*

11. Vid. Δ. ΚΑΡΑΜΠΕΡΟΠΟΥΛΟΥ, «Ιατρικές γνώσεις του Ρήγα Βελεστινλή στο έργο του Φυσικής Απάνθισμα», *ΥΠΕΡΕΙΑ. Πρακτικά του Α΄ Συνεδρίου «Φεραί-Βελεστίνο-Ρήγας»* (Βελεστίνο, 1986), Atenas, 1990, t. 1, pp. 457-499.

12. Vid. Δ. ΚΑΡΑΜΠΕΡΟΠΟΥΛΟΥ, «Η Γαλλική ...», op. cit., p. 127. Queda pendiente elaborar el «Léxico» de Rigas con el objeto de que quede patente la riqueza lingüística de sus obras así como el número de nuevos términos introducidos por él en la lengua griega.

τη ρήση «Οιερός της πατρίδος έρως εμφωλεύει εις την καρδίαν και η καρδία δεν γηράσκει ποτέ», θέλοντας κατ' αυτόν τον τρόπο να τονίσει την προς την πατρίδα αφοσίωση των Ελλήνων.

2. Επαναστάτης. Ο Ρήγας ως πραγματικός ηγέτης και επαναστάτης έδωσε προτεραιότητα στην ψυχική προετοιμασία των σκλαβωμένων, ώστε να πάρουν τα όπλα και να επαναστατήσουν κατά της οθωμανικής τυραννίας. Ήθελε πρώτα να εξυψώσει το ηθικό τους και μετά να τους αθήσει στον αγώνα της επανάστασης, όπου θα χρειαζόταν και τη ζωή τους ακόμη να θυσιάσουν. Προσπάθησε να δείξει στους συμπατριώτες του τη μεγάλη κληρονομιά, που είχαν από τους αρχαίους Έλληνες, το μεγαλείο των ελληνικών πόλεων, την οικονομική και πολιτική τους δύναμη και την ανδρεία των προπατόρων τους.

Όπως διαπιστώνεται από τα έργα του και τα ανακριτικά έγγραφα, ο Ρήγας χρησιμοποιεί τα δύο σημαντικά μέσα της επικοινωνίας: **την εικόνα και την μουσική**. Με τά μέσα αυτά θα ήταν σε θέση να περάσει στους σκλαβωμένους τα μηνύματα που ήθελε, για να έχει τα καλλίτερα αποτελέσματα κατά την πραγματοποίηση του επαναστατικού του σχεδίου. Συγκεκριμένα χρησιμοποίησε:

- A) Για εποπτικό υλικό την εικόνα του *Μεγάλου Αλεξάνδρου*, τον τόμο *Νέος Ανάχαρσις* και τη *Χάρτα της Ελλάδος*.
- B) Για μουσική, για τραγούδι τον *Θούριο* και τον *Ύμνο Πατριωτικό*.

Για την επαναστατική μέθοδο και τακτική, που ο Ρήγας εφήρμοσε, αποκαλυπτικά είναι τα όσα γράφει ο υπουργός Αστυνομίας της Αυστρίας Pergen:

«Ως προπαρασκευαστικόν μέσον προς τον σκοπόν τούτον (δηλ. τον στρατιωτικό και επαναστατικό) συνέταξε και διέδωσεν ο Ρήγας σφόδρα επαναστατικόν τραγούδι, τον Θούριον ύμνον, ητοίμασε χάρτας της Ελλάδος και των γειτονικών χωρών, εκ των οποίων είς απετελείτο από 12 φύλλα. Επύπασε δε μέγια αριθμόν αντιτύπων, μετέφρασεν ελληνιστί το τέταρτον μέρος του βιβλίου Ανάχαρσις με πολιτικάς σημειώσεις και τον Ηθικόν Τοίπονν. Εξέδωκεν εθικόνας του

lla de los Alpes, subraya la frase «*el amor sagrado a la patria anida en el corazón y el corazón no envejece nunca*», queriendo acentuar de este modo la devoción de los griegos por su patria.

2. Revolucionario. Como líder práctico y revolucionario, Rigas dio prioridad a la preparación mental de los sometidos para que pudieran tomar las armas y sublevarse contra la tiranía otomana. Quiso en primer lugar ensalzar su moral y conducirlos luego hacia la lucha revolucionaria donde sería necesario sacrificar sus propias vidas. Intentó mostrar a sus compatriotas la vasta herencia que los griegos de la antigüedad les habían legado, la grandeza de las ciudades griegas, la potencia política y económica, y el valor de sus antepasados.

El estudio de sus obras e informes confirma cómo Rigas se servía de dos importantes medios de comunicación: la imagen y la música. A través de ellos estaba en disposición de transmitir a los sometidos cuantos mensajes quería para alcanzar los mejores resultados en la consecución de su proyecto revolucionario. Concretamente utilizó:

- a) Como material visual: la imagen de *Alejandro Magno*, el tomo de *El joven Anacarsis* y el *Mapa de Grecia*.
- b) Como música y como canción: el *Thourios* y el *Himno patriótico*.

En cuanto al método revolucionario y a la táctica aplicada por Rigas son reveladores los escritos de Pergen, ministro de la Policía en Austria:

«Como medio preparatorio para este objetivo (es decir, el objetivo militar y revolucionario) Rigas ha compuesto y difundido un canto extremadamente revolucionario, el himno Thourios, ha preparado mapas de Grecia y de los países vecinos, compuesto cada uno de ellos por 12 folios. Ha impreso un gran número de copias y ha traducido al griego el cuarto tomo del libro de Anacarsis acompañado de notas políticas y del Tripode moral. Ha publicado imágenes de Alejandro Magno, acompaña-

Μεγάλου Αλεξάνδρου, με παρατηρήσεις περί της ανδρείας του...με την πρόθεσην να κάμη εις τους Έλληνας την αντίθεσην μεταξύ της παλαιάς και της σημερινής καταστάσεως»¹³.

Ο Ρήγας, εφαρμοδούοντας το συγκεκριμένο επαναστατικό του σχέδιο, τυπώνει το 1797 σε ένα φύλλο, διαστάσεων 44.7 εκ.X 29 εκ., την εικόνα του **Μεγάλου Αλεξάνδρου**, που πλαισιώνεται από τις μορφές των τεσσάρων στρατηγών του, τον Αντίγονο, τον Σέλευκο, τον Κάσσαδρο και τον Πτολεμαίο. Επίσης και από τέσσερες παραστάσεις, όπως τις μνημονεύει, από τα κατορθώματα του Μεγάλου Αλεξάνδρου: «1. την θριαμβευτικήν είσοδό του εις την Βαβυλώνα, 2. Την φυγήν των Περσών εις τον Γρανικόν ποταμόν, 3. Την ήτταν των Δαρείου και 4. Την φαμιλίαν των νικημένου τούτου βασιλέως εις τους πόδας του Αλεξάνδρου». Επί πλέον ο Ρήγας υπογραμμίζει ότι ο Μ. Αλέξανδρος «εχάλασε την αυτοκρατορίαν των Περσών εις την Ασίαν και Αφρικήν». Τα κείμενα της έκδοσης αυτής είναι στα ελληνικά και γαλλικά, ίσως για να διαβασθούν και από τους ξένους, τους φιλέλληνες, που γνώριζαν γαλλικά¹⁴.

Ακόμη ο Ρήγας για να εξάρει την ανδρεία των Μακεδόνων και να εμψυχώσει έτσι τους σκλαβωμένους, στον *Ύμνο Πατριωτικό* απευθύνεται στον Μέγα Αλέξανδρο:

*«Αλέξανδρε τώρα να βγής
Από τον τάφον και να ιδής
Των Μακεδόνων πάλιν
ανδρείαν την μεγάλην
πώς τους εχθρούς νικούνε
με χαρά στη φωτιά», (στροφή 33).*

Ωστόσο αξίζει να τονισθεί πως σε μια εποχή θριάμβου του Ναπολέοντα Βοναπάρτη, ο οποίος είχε καταλύσει και την Βενετική αυτοκρατορία, και όλοι τον υμνούσανε ως ελευθερωτή, ο Ρήγας δεν

13. Βλ. Κων. Αμάντου, Ανέκδοτα έγγραφα περί Ρήγα Βελεστινλή, Αθήνα 1930, φωτομηχανική έκδοση από την Επιστημονική Εταιρεία Μελέτης Φερών-Βελεστίνου-Ρήγα, με την προσθήκη ευρετηρίου (επιμ. Δημ. Καραμπερόπουλου), Αθήνα 1997, σελ. 179-181.

14. Πρέπει να επισημανθεί το γεγονός ότι είναι το μόνο έργο, στο οποίο ο Ρήγας γράφει και σε άλλη γλώσσα εκτός από ελληνική.

do de observaciones sobre su valentía ... con el ánimo de presentar en los griegos la oposición entre la antigua situación y el estado actual de cosas»¹³.

Con la puesta en marcha de su proyecto revolucionario, Rigas manda imprimir en 1797, en una hoja de 44,7 cm. x 29 cm., la imagen de Alejandro Magno, acompañado por las figuras de sus cuatro generales: Antígono, Seleuco, Casandro y Ptolomeo, al igual que las cuatro representaciones de las hazañas de Alejandro Magno, tal como él mismo refiere: «1. *La entrada triunfante en Babilonia*, 2. *La retirada de los persas en el río Gránico*, 3. *La derrota de Darío*, y 4. *La familia de este rey vencido a los pies de Alejandro*». Rigas subraya además que Alejandro Magno «*destruyó el imperio de los persas en Asia y África*». Los textos de esta edición están en griego y en francés, tal vez para que pudieran ser leídos por los filohelenos extranjeros, conocedores de la lengua francesa¹⁴.

Además, para ensalzar la valentía de los macedonios y para animar igualmente a los sometidos, Rigas se dirige a Alejandro Magno en su *Himno patriótico*:

«*Alejandro, sal ahora
de esa tumba y mira
de nuevo a los Macedonios
mostrando con gran valor
cómo vencen a enemigos.
¡Con alegría a la batalla!*», (Estrofa 33).

Es preciso señalar además que en pleno auge de las victorias de Napoleón Bonaparte —que había conseguido disolver el imperio veneciano y a quien todos loaban como libertador—, Rigas, al contrario que los

13. Vid. K. AMANTOY, *Ανέκδοτα ἔγγραφα περί Ρίγα Βελεστινλή*, Atenas, 1930; reeditado por la Sociedad Científica de Estudios sobre Feres-Velestino-Rigas con un índice de materias (ed. D. Karamberópulos), Atenas, 1997, pp. 179-181.

14. Ha de señalarse que tan sólo en esta obra Rigas escribe en otra lengua además del griego.

έγραψε υπέρ του ούτε μια λέξη ούτε ένα στίχο, όπως κάνανε άλλοι Έλληνες¹⁵. Αντίθετα αυτήν την εποχή τύπωνε την εικόνα του Μεγάλου Αλεξάνδρου τονίζοντας την ανδρεία του και προσφέροντάς τον ως πρότυπο στους Έλληνες, για την πορεία της ελευθερώσεώς τους, πως μόνοι τους θα την αποκτήσουν, χωρίς να προσβλέπουν στων ξένων τη βοήθεια.

Μετέφρασε και εξέδωσε επίσης το μεγαλύτερο μέρος από τον τέταρτο τόμο **Νέος Ανάχαρσις**, έργο του Γάλλου συγγραφέως J. J. Barthélemy, (1716-1795), «*Voyage du jeune Anacharsis en Grèce*», Paris 1788. Την έκδοση εμπλούτισε με πολλές υποσημειώσεις και παρατηρήσεις, όπου τονίζει στους Έλληνες την αρχαία δόξα και τη σημαντική καταγωγή τους. Αξίζει να αναφερθεί πώς έκριναν οι ανακριτικές αρχές της Αυστρίας την αξία της ελληνικής αυτής έκδοσης, η οποία τόνιζε το πνεύμα της ελευθερίας των Ελλήνων. Έγραφε, στις 29 Δεκεμβρίου 1797, ο υπουργός Αστυνομίας Pergen στον αυτοκράτορα του Φραγκισκού: «Ο Νέος Ανάχαρσις εφαίνετο όλως διόλου κατάλληλος να δειξη εις το ελληνικόν έθνος, ποίον μέγεθος κατείχε ἄλλοτε η πατρὶς του». Και ο υπουργός χαρακτηριστικά συνεχίζει για την σημασία του βιβλίου, που διάλεξε ο Ρήγας για την αφύπνιση των σκλαβωμένων, γι' αυτό και απαγόρευσε την ελληνική μόνο μετάφραση και όχι τις εκδόσεις του βιβλίου στα γαλλικά και γερμανικά: «Αν και το βιβλίον ταξείδια του Αναχάρσιδος εις την γαλλικήν και εις την γερμανικήν μετάφρασιν δεν είναι απηγορευμένον, εν τούτοις ἀλλως έχει ως πρός την ελληνικήν μετάφρασιν, η οποία φαίνεται ότι είναι πρωωρισμένη μόνον πρός τούτο, να εξεγείρῃ δηλαδή το πνεύμα της ελευθερίας εις τους Ελληνας. Δια τούτο ἔδωκα εντολήν εις την Αστυνομίαν να κατάσχουν όλα τα ἡδη τυπωμένα ή ακόμη τυπούμενα μέρη του βιβλίου τούτου»¹⁶.

Ο Ρήγας καταφέρθηκε πρώτος στις κακοήθειες του Γερμανού φιλοσόφου Corneille de Pauw, ο οποίος στην «*Ιστορία της Ελλάδος*» (*Recherches philosophiques sur les Grecs*, Βερολίνο 1788) γράφει εναντίον των Ελλήνων της εποχής του Ρήγα και εναντιώνεται στην

15. Βλ. Αδαμαντίου Κοραή, Άσμα Πολεμιστήριον, 1800, σελ. 11, φωτοανατύπωση του Κέντρου Νεοελληνικών Ερευνών / Ε.Ι.Ε, Αθήνα 1983. Επίσης, Χριστοφόρου Περραϊβού, 'Υμνος εγκωμιαστικός παρ' ὅλης της Γραικίας προς τον αρχισπάτηγον Μποναπάρτε, Κέρκυρα 1798, φωτοανατύπωση του Κέντρου Ερεύνης του Μεσαιωνικού και Νέου Ελληνισμού της Ακαδημίας Αθηνών, Αθήνα 1998.

16. Βλ. Κων. Αμάντου, Ανέκδοτα έγγραφα..., ό. π., σελ. 33-35.

demás griegos¹⁵, no hubiera escrito ni una palabra ni un verso acerca de él. Al contrario, es en esta época cuando imprime la imagen de Alejandro Magno, acentuando su valentía y ofreciéndolo a los griegos como modelo para el comienzo de una liberación que habrían de lograr por sí mismos sin tener en cuenta la ayuda de extranjeros.

Tradujo y editó también la mayor parte del cuarto tomo de *El joven Anacarsis*, obra del escritor francés J. J. Barthélemy (1716-1795) —*Voyage du jeune Anacharsis en Grèce* (París, 1788)—. Enriqueció la edición con numerosas notas y comentarios con los que acentuaba en los griegos la antigua gloria y la importancia de su origen. Merece la pena mencionar la opinión emitida por los juzgados de instrucción austriacos sobre el valor de esta edición griega que ponía énfasis en el espíritu de libertad. Pergen, el ministro de la Policía, escribía el 29 de diciembre de 1797 al emperador Francisco: «*El joven Anacarsis con mucho parecía el más adecuado para mostrar a la nación griega la grandeza que en otro tiempo tuvo su patria*». Y el ministro continuaba subrayando la importancia del libro elegido por Rigas para incitar a los sometidos prohibiendo sólo la traducción griega y no las ediciones del libro en francés y alemán:

«*Aunque el libro de los viajes del joven Anacarsis no ha sido prohibido en sus traducciones francesa y alemana, todo lo contrario sucede con respecto a la traducción griega, la que parece estar destinada a una sola cosa: a exaltar el espíritu de la libertad en los griegos. Por esta razón he dado orden a la Policía de requisar todas las partes ya impresas o en vías de impresión de este libro*»¹⁶.

Rigas fue el primero en condenar las villanías del filósofo alemán Corneille de Pauw cuando en su *Historia de Grecia —Recherches philosophiques sur les Grecs* (Berlín, 1788)— escribía contra los griegos de la época y refutaba la belleza del valle del Tempe pese a no haber visi-

15. Vid. A. ΚΟΡΑΗ, *Ἄσμα Πολεμιστήριον*, 1800, p. 1, reedición del Centro de Investigaciones Neohelénicas, Atenas, 1983; vid. también Χρ. ΠΕΡΡΑΙΒΟΥ, *Ύμνος εγκωμιαστικός παρ'όλης της Γραικίας προς τὸν αρχιστράτηγον Μποναπάρτε*, Corfú, 1798, reedición del Centro de Investigación del Helenismo Medieval y Moderno de la Academia de Atenas, Atenas, 1998.

16. Vid. K. AMANTOY, *Ανέκδοτα έγγραφα...*, op. cit., pp. 33-35.

ωραιότητα των Τεμπών, αν και δεν είχε επισκεφθεί την Ελλάδα. Χαρακτηριστικά σημειώνει ο Ρήγας ότι «*Ο κυριος Πάβ πρέπει να έβγη από το βόρειον φροντιστήριον του, να γίνη αυτόπτης της τοποθεσίας εκείνης των Τεμπών και τότε πειθόμενος θέλει ομολογήσει, ως ο Τότ, την υπεροχήν των από κάθε άλλην. Ει δέ και απιστή τους αυτόπτας και λογομαχή ισχυρογνωμών, είνε άδικος*»¹⁷.

Ενα τρίτο σημαντικό μέσο για την προώθηση των σκοπών του ήταν ο σχεδιασμός και η έκδοση της **Χάρτας της Ελλάδος**¹⁸. Αποτελείται από δώδεκα φύλλα, τα οποία άν συνενωθούν στην αρμόζουσα θέση σχηματίζεται τότε ένας μεγάλος χάρτης της Ελλάδος και του Βαλκανικού χώρου, διαστάσεων περίπου δύο επί δύο μέτρων. Η έκδοσή της εντυπωσίασε τους ειδικούς χαρτογράφους και τους μορφωμένους Έλληνες. Ιδιαίτερα ο υπουργός της Αστυνομίας Pergen έγραφε προς τον αυτοκράτορα της Αυστρίας ότι ο Ρήγας με τη Χάρτα του ήθελε να προπαρασκευάσει το επαναστατικό του σχέδιο και να παραστήσει «*το μεγαλείον της Ελλάδος*»¹⁹. Την εμπλούτισε με τοπογραφικά διαγράμματα σημαντικών ιστορικών τόπων και γεγονό-

-
17. Ρήγα Βελεστινλή, Νέος Ανάχαρσις, τόμος τέταρτος, Βιέννη 1797, υποσημείωση σελ. 149-151.
 18. Σχετικά βλ. Γεωργίου Λαϊου, «Οι Χάρτες του Ρήγα. Έρευνα επί των πηγών», Δελτίον της Ιστορικής Εθνολογικής Εταιρείας της Ελλάδος, τόμ. 14, 1960, σελ. 231-312, και σε ανάτυπο. Δημ. Καραμπερόπουλου, «Η Χάρτα της Ελλάδος του Ρήγα. Τα πρότυπά της και νέα στοιχεία», στο Η Χάρτα του Ρήγα, επανέκδοση της Χάρτας από την Επιστημονική Εταιρεία Μελέτης Φερών-Βελεστίνου-Ρήγα, (επιμ. Δημ. Καραμπερόπουλου) με την υποστήριξη της Ακαδημίας Αθηνών, Αθήνα 1998, σελ. 13-90.
 19. Βλ. Κων. Αμάντου, Ανέκδοτα έγγραφα..., σελ. 33. Παρατηρούμε ότι ο Ρήγας κατόρθωσε να παραπλανήσει την αυστριακή αστυνομία και να λάβει για έξι μήνες την άδεια εκτυπώσεως των δώδεκα φύλλων της Χάρτας του, συγκαλύπτοντας τον πραγματικό σκοπό της έκδοσης που ήταν η έκδοση ενός πολιτικού χάρτη του κράτους του, διαιρεμένο σε επαρχίες και τοπαρχίες, απαραίτητο εργαλείο για τις εκλογές που ετοίμαζε μετά την επικράτηση της επανάστασής του.

tado nunca Grecia. Rigas señala al respecto que «*el señor Pauw debe salir de su colegio del norte y ver con sus propios ojos la ubicación del valle del Tempe y, una vez convencido, reconocer, al igual que Tot, su superioridad con respecto a cualquier otro. Y será injusto si, fiel a sus pruebas oculares, se obstinara en discutirlo*»¹⁷.

Un tercer medio de gran importancia para la difusión de sus objetivos fue el planteamiento y la edición del **Mapa de Grecia**¹⁸. Compuesto por doce folios que, al unirse convenientemente, forman un gran mapa de Grecia y de los Balcanes en una dimensión aproximada de 2 x 2 m. Su edición fue impresa por cartógrafos especialistas en la materia y por griegos instruidos. Concretamente Pergen escribe al emperador de Austria que Rigas, por medio de este mapa, quería preparar su proyecto revolucionario y representar «*la grandeza de Grecia*»¹⁹.

Lo enriqueció con planos topográficos de importantes lugares históricos y sucesos de la antigüedad: Olimpia, Esparta, Salamina, Atenas, Delfos, Platea, Las Termopilas. Incluye además el plano de su patria chica,

17. Ρήγα Βελεστινλή, *Νέος Ανάχαρσις*, Viena, 1797, n. pp. 149-151.

18. Vid. Γ. ΛΑΙΟΥ, «Οι χάρτες του Ρήγα. Ἐρευνα επί των πηγών», *Δελτίον της Ιστορικής Εθνολογικής Εταιρείας της Ελλάδος* 14 (1960) pp. 231-312 y en separata; Δ. ΚΑΡΑΜΠΕΡΟΠΟΥΛΟΥ, «Η Χάρτα της Ελλάδος του Ρήγα. Τα πρότυπά της και νέα στοιχεία» en — *H Χάρτα του Ρήγα*, reedición del Mapa de Grecia de Rigas por la Sociedad Científica de Estudios sobre Feres-Velestino-Rigas (ed. D. Karamberópulos) con la ayuda de la Academia de Atenas, Atenas, 1998, pp. 13-90.

19. Vid. K. AMANTOY, *Anékdota éγγραφα...*, op. cit., p. 33. Observamos que Rigas consiguió engañar a la policía austriaca y obtuvo un permiso de seis meses para la edición de los doce folios de su Mapa, encubriendo el verdadero objetivo de la edición que consistía en la publicación de un mapa político del Estado, dividido en distritos y provincias, instrumento indispensable para las elecciones que estaba preparando siguientes al triunfo de su revolución.

των της αρχαιότητος: της Ολυμπίας, της Σπάρτης, της Σαλαμίνος, των Αθηνών, των Δελφών, των Πλαταιών, των Θερμοπυλών. Άλλα όμως καταχωρίζει και το τοπογραφικό διάγραμμα της γενέτειράς του, του Βελεστίνου²⁰, όπου καταγράφει τις αρχαιότητες που είχε δεί και ψηλαφίσει στα νεανικά του χρόνια, προσφέροντας ωστόσο και ένα μήνυμα, πως ο καθένας θα πρέπει να αναδεικνύει τα ιστορικά στοιχεία του τόπου του²¹.

Ο Ρήγας άρχισε την έκδοση της Χάρτας του με την *Επιπεδογραφία της Κωνσταντινουπόλεως*, Βιέννη 1796, που αποτελεί το πρώτο φύλλο της, παραθέτοντας και έξι νομίσματα της. Τα τρία είναι της αρχαίας και τα τρία της βυζαντινής εποχής. Θέλοντας ίσως έτσι να δεξεις τη συνέχεια του Ελληνισμού. Όμως ενδιαφέρον παρουσιάζει η παράσταση του κοιμισμένου λιονταρού, στη ράχη του οποίου βρίσκονται τα σύμβολα της σουλτανικής εξουσίας, ενώ στα πόδια του εναποτίθεται οριζόντια το ρόπαλο των Ηρακλέους. Με τη συμβολική αυτή παράσταση ο Ρήγας προσφέρει ένα μήνυμα αισιοδοξίας στους σκλαβωμένους Ελληνες και τους άλλους λαούς των Βαλκανίων. Θέλει να πει πως όταν ξυπνήσουν από την κατάσταση της σκλαβιάς με το επαναστατικό του κήρυγμα και ενθουσιασθούν θα αρπάξουν τα άρματα - το ρόπαλο - και θα συντρίψουν την οθωμανική τυραννία, δημιουργώντας στη θέση της τη δημοκρατική πολιτεία, τη Νέα Πολιτική Διοίκηση.

Πρέπει να τονίσουμε ότι τό «ρόπαλο των Ηρακλέους» αποτελεί σημαντικό στοιχείο στην επαναστατική σκέψη του Ρήγα, που έχει συμβολική δυναμική ανά τους αιώνες, ενώ αλλάζουν οι αντίταλες

-
20. Βλ. Ευαγ. Κακαβογιάννη, «Η “Επιπεδογραφία της Φεράς” του Ρήγα Βελεστινή από άποψη αρχαιολογική», Υπέρεια, τόμ. 1, Πρακτικά Α΄ Συνεδρίου «Φεραί-Βελεστίνο-Ρήγας» (Βελεστίνο 1986), Αθήνα 1990, σελ. 423-449. Υποστηρίζεται από τον συγγραφέα ότι ο Ρήγας θα πρέπει να θεωρείται ως ο πρώτος αρχαιολόγος του Νεώτερου Ελληνισμού.
 21. Ισως για την καταγραφή των ιστορικών στοιχείων της γενέτειράς του, ο Ρήγας να ακολούθησε τις οδηγίες των συμπατριωτών του Δαν. Φιλιππίδη και Γρηγ. Κωνσταντά, οι οποίοι προτείνουν όπως οι «λογιώτατοι», ακολουθώντας το παραδειγμά τους, γράφουν τα σχετικά με την γενέτειρά τους, έτσι ώστε να αποκτηθεί «μια χωρογραφία του τόπου μας, πρόγμα αναγκαιότατο και ωφελιμότατο εις όλους». Βλ. Δαν. Φιλιππίδη-Γρηγ. Κωνσταντά, Νεωτερική γεωγραφία, Βιέννη 1791, επανέκδοση με επιμέλεια Αικ. Κουμαριανού, Αθήνα 1971, σελ.102-103.

Velestino²⁰, donde traslada los sitios arqueológicos que había visto y palpado en su juventud, trasmitiendo con ello el mensaje de que cada cual tiene la obligación de hacer valer los datos históricos de su lugar²¹.

Rigas comenzó la edición de su Mapa con el *Plano de Constantinopla* (Viena, 1796), que constituye su primer folio, presentando conjuntamente seis monedas suyas: tres de época antigua y tres de época bizantina, intentando quizás así mostrar la continuidad del helenismo. Con todo, destaca particularmente la representación del león dormido en cuyo lomo se encuentran los símbolos de la autoridad del Sultán mientras a sus pies yace depositada horizontalmente la maza de Heracles. Con esta representación simbólica Rigas envía un mensaje de optimismo a los griegos y a los demás pueblos sometidos de los Balcanes. Quiere decir que una vez despierten de la situación de sometimiento con su proclama revolucionaria se animarán, cogerán las armas —la maza— y destruirán la tiranía otomana poniendo en su lugar un régimen democrático, el Nuevo Gobierno Político.

Hay que señalar que la «maza de Heracles» constituye un dato importante en el pensamiento revolucionario de Rigas, destacando, a pesar de los cambios de las fuerzas rivales, su simbolismo dinámico con el correr

-
20. Vid.Ev. ΚΑΚΑΒΟΓΙΑΝΗ, «Η Επιπεδογραφία της Φεράς του Ρίγα Βελεστινλή από άποψη αρχαιολογική», *ΥΠΕΡΕΙΑ. Πρακτικά του Α΄ Συνεδρίου «Φεραί-Βελεστίνο-Ρίγας»* (Βελεστίνο, 1986), Atenas, 1990, τ. 1, pp. 423-449.
21. En la redacción de los elementos históricos de su patria de origen, Rigas pudo seguir las instrucciones de sus paisanos Daniel Filippidis y Grigorios Konstandás, quienes propusieron a los «hombres de letras» que siguieran su ejemplo y escribieran lo concerniente a sus lugares de origen con el objeto de que haya «una geografía de nuestro país, algo útil y necesario para todos», cf., Δ. ΦΙΛΙΠΠΙΔΗ-Γ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΑ, *Νεωτερική γεογραφία*, Viena, 1791, reedición a cargo de E. Kumarianú, Atenas, 1971, pp. 102-103.

δυνάμεις. Πρώτα ήταν η περσική με τον διπλόν πέλεκυν και μετέπειτα η οθωμανική με την ημισέληνο. Η Ελληνική δύναμις, που συμβολίζεται με το ρόπαλο, αντιπαλαίει ανά τους αιώνες με τον βαρβαρισμό. Στη Χάρτα του ο Ρήγας παραθέτει το ρόπαλο και τον πέλεκυν τσακισμένο στις ναυμαχίες Σαλαμίνος και Μυκάλης και στις μάχες Μαραθώνος και Γραννικού ποταμού. Ακόμη μνημονεύει το ρόπαλο στα νομίσματα Ζακύνθου, Θηβών, Κωνστάντζας, Μανγγάλιας, Νικοπόλεως, και Φθιώτιδος Θεσσαλίας. Επίσης με το ρόπαλο συμβολίζει στην αρχή του πάνω περιθωρίου του δεκάτου φύλλου την ελληνική πνευματική δύναμη, καταχωρίζοντας αλφαριθμητικά στη συνέχεια εκατόν δεκατέσσερα ονόματα μεγάλων ανθρώπων της αρχαιότητος, αρχίζοντας μάλιστα με τον Άδημητο των Φερών, που έζησαν σε διάφορες εποχές από τον ενδέκατο αιώνα π. Χ. μέχρι το πρώτο αιώνα μ. Χ. Θα ήθελε έτσι να δειξει στους σύγχρονους του Έλληνες την πολύχρονη ιστορική πνευματική διαδρομή των προγόνων τους.

Ο Ρήγας με τις παραστάσεις αυτές στη Χάρτα του προσδίδει διαχρονική σημασία στο ρόπαλο του Ήρακλέους. Με αυτό δεν χαρακτηρίζει μόνο την αρχαία ελληνική δύναμη, αλλά την σημασία του την εκτείνει και μέχρι την εποχή του. Γι' αυτό εξ άλλου στο Σύνταγμά του θέτει ως σύμβολο στη τρίχωμη σημαία του κράτους του και το ρόπαλο του Ήρακλέους.

Θούριος

Για να πετύχει την μετάδοση του επαναστατικού μηνύματός του στους σκλαβωμένους και να τους εμψυχώσει στην απόφασή για επανάσταση, ο Ρήγας εκτός από το εποπτικό υλικό χρησιμοποιήσε και τη μουσική. Συγκεκριμένα συνέθεσε τον παιάνα με τίτλο «Θούριος», που αρχίζει με τον στίχο «Ως πότε παλληκάρια». Ας σημειωθεί ότι η λέξη θούριος, που είναι από το ρήμα θρώσκω, σημαίνει ορμητικός, μαινόμενος, πολεμικός, δεν ήταν σε χρήση στην εποχή του και ο Ρήγας την δανείζεται από τους Αττικούς ποιητές²². Έκτοτε καταγράφεται στο νεοελληνικό λεξιλόγιο και γίνεται πλέον πασίγνωστος, συνώνυμος με την επανάσταση.

22. Βλ. Αισχύλου, Επτά επί Θήβας 42, Πέρσαι 73, Αγαμέμνων 112, Ευμενίδες 627. Σοφοκλέους, Αίας 212, 612. Αριστοφάνους, Ιππής 757, Βάτραχοι 1289.

de los siglos. Primero fue el poder persa con el hacha de doble filo y, a continuación, el otomano con la media luna. El poder griego, caracterizado por la maza, lucha a través de los siglos contra la barbarie. En su *Mapa*, Rigas presenta la maza y el hacha quebradas en las batallas navales de Salamina y Micales, y en las batallas de Maratón y del río Gránico. Del mismo modo, menciona la maza en las monedas de Zante, Tebas, Constanza, Mangalia, Nicópolis y Ftioítide de Tesalia. La maza, al comienzo, sobre el margen del décimo folio, simboliza también el poder de la cultura griega, catalogando a continuación por orden alfabetico ciento catorce nombres de grandes hombres de la antigüedad, comenzando evidentemente por Admeto de Feres, que vivió en diversas épocas entre el siglo X-XIa.C. y el Id.-C. Quiso con ello mostrar a los griegos de la época el vasto recorrido histórico y cultural de sus antecesores.

Con este tipo de representaciones insertadas en el *Mapa* Rigas concede una importancia diacrónica a la maza de Heracles. Con ella no solo se simboliza el poder de la antigüedad griega sino que extiende dicha importancia hasta su misma época. Será por ello por lo que en la *Constitución* la maza de Heracles queda instaurada como símbolo sobre la bandera tricolor de su estado.

Canto de guerra

Para hacer efectiva la transmisión del mensaje revolucionario a los sometidos e instigarles a tomar partido en su revolución, además del material iconográfico Rigas se sirvió de la música. Concretamente compuso un peán titulado *Thourios* que comienza con el conocido verso «*Hasta cuando mis valientes...*». Señalemos que el término, «θούριος», procedente del verbo, «θράσκω», que significa «impetuoso», «enfurecido», «guerrero», no se utilizaba en aquella época tomándolo prestado Rigas de los poetas áticos²². A partir de entonces quedó fijado en el vocabulario neogriego llegando a ser un conocido sinónimo de la revolución.

22. Vid., ESQUILO, *Siete contra Tebas* 42, *Persas* 73, Agamemnon 112, *Euménides* 627; SÓFOCLES, *Ayax* 212, 612; y ARISTÓFANES, *Los caballeros* 757, *Las ranas* 1289.

Ο Θούριος είναι με απλά λόγια γραμμένος, για να είναι κατανοητός από τον λαό και δεν χρειάζονται υποσημειώσεις και επεξηγήσεις όπως άλλες συνθέσεις της εποχής του. Γρήγορα διαδόθηκε σε χειρόγραφη μορφή²³. Πέρασε βουνά και κάμπους, πολιτείες και χωριά, στεριές και θάλασσες του Βαλκανικού χώρου εμψυχώνοντας τους σκλαβωμένους στον τιτάνιο του πολέμου αγώνα²⁴. Ο Ρήγας τονίζει τη σημασία της ελευθερίας, ως πρώτιστου αγαθού του ανθρώπου, που είναι και πάνω από τη ζωή. Διακηρύσσει πως είναι προτιμότερη μιάς ώρας ελεύθερη ζωή παρά σαράντα χρόνια σκλαβιά και φυλακή. Είναι η εμπειρία, μέχρι τότε που έγραφε τον Θούριο, των σαράντα χρόνων της ζωής του. Συμπυκνώνει της ρωμιοσύνης όλων των αιώνων την πίκρα, την αγανάκτηση κατά της τυραννίας:

«Καλλιό’ ναι μιας ώρας ελεύθερη ζωή

παρά σαράντα χρόνοι σκλαβιά και φυλακή»,

(Θούριος, στήχ. 7-8).

Στους στίχους διεκπραγουδεί την θλιβερή κατάσταση των σκλαβωμένων, την αβεβαιότητα της ζωής και της περιουσίας από τις αυθαιρεσίας της οθωμανικής εξουσίας:

«Ανδρείοι καπετάνοι, παπάδες, λαϊκοί,

σκοτώθηκαν, κι' αγάδες, με άδικον σπαθί.

Kι' αμέτροητ' άλλοι τόσοι, και Τούρκοι και Ρωμοί,

ζωήν και πλούτον χάνουν, χωρίς καμια αφορμή»,

(Θούριος, στήχ. 17-20).

-
- 23. Στοιχείο που δείχνει την εξάπλωση του Θουρίου αποτελεί το γεγονός ότι ο Claude Fauriel, Chants populaires de la Grèce Moderne, Παρίσι 1825, τόμ. B', σελ. 20-28. Χαρακτηριστικά ο Π. Κιτρομηλίδης, Νεοελληνικός Διαφωτισμός. Οι πολιτικές και κοινωνικές ιδέες, Β' έκδοση, Αθήνα 1999, σελ. 575, σημ. αρ. 66, παρατηρεί για τον Θούριο ότι «η συμπεριληφή του σε μια σύλλογή δημοτικής ποίησης είναι ενδεικτική της πλατιάς του εξάπλωσης και της ενσωμάτωσής στην ελληνική λαϊκή πολιτισμική παράδοση».
 - 24. Η Επιστημονική Εταιρεία Μελέτης Φερών-Βελεστίνου-Ρήγα εξέδωσε το 1997 σε ψηφιακό δίσκο πέντε παραδοσιακές μουσικές παραλλαγές του Θουρίου, που ο καθηγητής της ελληνικής μουσικής π. Χρήστος Κυριακόπουλος παρουσιάζει με την χορωδία του «Βυζαντινή Κυψέλη», επισημαίνοντας ότι οι πέντε παραλλαγές δείχνουν την εξάπλωση του Θουρίου στον ελληνικό χώρο και την προσαρμογή του στα μουσικά ιδιώματα του κάθε τόπου.

El *Thourios* está escrito en una lengua simple para ser comprendido por el pueblo llano sin necesidad de anotaciones y explicaciones al estilo de las demás composiciones de la época. Se transmitió rápidamente en forma manuscrita²³. Atravesó montes y valles, ciudades y pueblos, tierras y mares de los Balcanes, instigando a los sometidos a participar en el titánico combate de guerra²⁴. Rigas subraya la importancia de la libertad, como el bien máspreciado del hombre, superior incluso a la propia vida. Proclama que es mejor una hora de vida en libertad que cuarenta años de esclavitud y prisión. Es la experiencia de sus cuarenta años de vida hasta escribir el *Thourios*. Resume la amargura de todos los siglos del helenismo, la indignación contra la tiranía:

*«¡Mejor sea que vivamos una hora en libertad
que cuarenta años de esclavitud y prisión!»*

(*Thourios*, vv. 7-8).

En sus versos narra trágicamente la aciaga situación de los sometidos, la incertidumbre ante la vida y las posesiones atribuidas a las arbitrariedades del poder otomano:

*«Bravos capitanes, valientes civiles, incluso amos,
también curas, con injusta espada asesinados;
y otros tantos, Turcos y Cristianos, innumerables,
sin razón alguna pierden vida e incluso bienes»*

(*Thourios*, vv. 17-20).

-
23. Un dato que señala la difusión del *Thourios* se encuentra en el testimonio de CH. FAURIEL, *Chants populaires de la Grèce Moderne*, Paris, 1825, τ. 2, pp. 20-28. Al respecto, Π. KΙΤΡΟΜΗΑΙΔΗΣ, *Νεοελληνικός Διαφωτισμός. Οι πολιτικές και κοινωνικές ιδέες*, Atenas, 1992, p. 575, n. 66, señala que «la presencia del *Thourios* en una colección de cantos populares es indicativa de su extensa difusión y de su incorporación a la tradición cultural popular griega».
 24. En 1997, la Sociedad Científica de Estudios sobre Feres-Velestino-Rigas editó en un disco compacto cinco versiones musicales tradicionales del *Thourios* que el profesor de música griega Cristos Kiriakopoulos presentó con el coro «Colmena bizantina», siendo significativo que las cinco versiones indiquen la difusión del *Thourios* en territorio griego y su adaptación a las particularidades musicales de cada región.

Ως πραγματικός επαναστάτης ακόμη προσπαθεί ακόμη να συνενώσει τους λαούς των Βαλκανίων να αρπάξουν τα όπλα και να ριχθούν στον ιερό αγώνα της επανάστασης, εναντίον του κοινού τυράννου. Γι' αυτό διακηρύσσει:

«Βουλγάροι κι Αρβανίτες, Αρμένοι και Ρωμιοί,
αράπηδες και άσπροι, με μιά κοινή ορμή,
για την Ελευθερίαν να ζώσωμεν σπαθί,
πως είμεθ' αντριώμενοι, παντού να ξακουσθή»,
(Θούριος, στήχ. 45-48).

Στό ίδιο πνεύμα ο Ρήγας προσθέτει στο άρθρο 34 των Δικαίων του Ανθρώπου ένα παράδειγμα για τη συνεργασία των λαών, οι οποίοι θα απαρτίζουν το κράτος του: «Ο Βούλγαρος πρέπει να κινήται, όταν πάσχῃ ο Έλλην. Και τούτος πάλιν δι' εκείνον και αμφότεροι δια τον Αλβανόν και Βλάχον».

Επίσης ο Ρήγας στο επαναστατικό του έργο χρησιμοποίησε και τον ψυχολογικό παράγοντα για να πετύχει τους σκοπούς του. Κάνει χρήση του όρου, τακτική που ακολουθεύται μετέπειτα από τους Φιλικούς και τους αγωνιστές του 1821. Βάζει τους σκλαβωμένους να ορκιστούν στην απόφασή τους για επανάσταση, με βαρύ τίμημα στην αθέτηση του όρου τους:

«Κι' αν παραβώ τον όρκον ν' αστράψ' ο Ουρανός,
και να με κατακάψῃ να γένω σαν καπνός»,
(Θούριος, στήχ. 39-40).

Ακόμη έπρεπε να καταρρίψει ως μύθο τη διάχυτη πεποίθηση ότι τα οθωμανικά στρατεύματα ήταν ανίκητα και να ενισχύει κατ' αυτόν τον τρόπο το φρόνημα των σκλαβωμένων. Γι' αυτό φέρνει το συγκεκριμένο παράδειγμα των «Γκιρζιανλήδων»²⁵, που επαναστάτησαν στην περιοχή της Θράκης. Βροντοφωνεί στον Θούριο του ότι ο Σουλτάνος δεν είναι τόσο δυνατός, όσο οι σκλαβωμένοι νομίζουν:

25. Ο Ρήγας τους μνημονεύει ακόμη και στη Χάρτα του, φύλλο 8, ανατολικά του Στρυμόνος ποταμού, στα βουνά του Παγγαίου, όπου γράφει, σχετικά: «Εδώ εμφωλεύουν οι Γκιρζιανλήδες». Σημειώνουμε ότι η Εφημερίς της Βιέννης των αδελφών Πούλιου στο φύλλο της 17 Ιουλίου 1797 γράφει για τους «Γρηγεράλδες» ότι το «Ντεβλέτι... απεφάσισε την παντελή εξολόθρευσίν» τους.

Como revolucionario práctico intenta además unir a los pueblos de los Balcanes para que se alcen en armas y se lancen a la sagrada lucha de la insurrección contra el común tirano. En este sentido proclama:

*«Búlgaros y Albaneses, Armenios y Griegos,
moros y blancos, ahitos del mismo aliento,
venceremos por la Libertad, ceñida la espada,
y que nuestra valentía sea por todos conocida»*

(*Thourios*, vv. 45-48).

En ese mismo espíritu, Rigas añade en el artículo 34 de los *Derechos del Hombre* un ejemplo para la cooperación de los pueblos que constituirían su estado: «el Búlgaro debe movilizarse cuando padece el Griego y, a su vez, éste por aquél, y ambos por el Albanés y el Valaco».

En su obra revolucionaria Rigas se sirvió igualmente del **factor psicológico** para alcanzar sus objetivos. Se sirvió del juramento, método posteriormente utilizado por los miembros de la «Sociedad de Amigos» y por los combatientes de 1821. Presta juramento a los sometidos ante su decisión de insurrección e impone una gran multa contra la falta a dicho juramento:

*«Y si cometo perjurio, ¡que a mí el Cielo caiga,
que me trague, y sea que en humo me vuelva!»*

(*Thourios*, vv. 39-40).

Era preciso además echar por tierra el convencimiento indisoluble, cual leyenda, de la imbatibilidad de los ejércitos otomanos y fortalecer de este modo la moral de los sometidos. Es por eso que menciona concretamente el ejemplo de los «Girzianlides»²⁵, los insurgentes de la región de Tracia. Proclama en el *Thourios*, que el sultán no es tan poderoso como creen los sometidos:

25. Rigas los menciona también en su *Mapa*, folio 8, al oeste del río Strimon, en el monte Parnaso, escribiendo al respecto: «Aquí habitaban los Girzainlides». Señalamos que el periódico vienes, *Eφημερίς*, de los hermanos Pulio, en su número del 17 de julio de 1797 escribe sobre los «Girzainlides» que «el Diván ... había decidido su exterminación».

«Ποτέ μη στοχασθήτε πως είναι δυνατός
Καρδιοχτυπά και τρέμει σαν λαγός κι αυτός.
Τριακόσιοι Γκιρζιαλήδες τον έκαμαν να διή
Πως δεν μπορεί με τόπια, μπροστά τους να εβγή»,
(Θούριος, στίχ. 111-114).

Στον Θούριο του ο Ρήγας απευθύνει προσκλητήριο στους Έλληνες, που εξ αιτίας της σκλαβιάς ξενιτεύθηκαν. Τους προσκαλεί να επιστρέψουν και να στρατευθούν για την λευθεριά, τώρα που η επανάσταση ξεκινά, τονίζοντας πως ενδοξότερο είναι να πεθάνει κανείς για την πατρίδα:

Οσ' απ' την Τυραννίαν πήγαν στην ξενιτειά,
Στον τόπον τους καθένας ας έλθη τώρα πιά.
Ως πότ' οφφικιάλος, [=αξιωματούχος] σε ξένους βασιλείς;
Έλα να γίνης στύλος δικής σου της φυλής.
Κάλλιο για την πατρίδα κανένας να χαθή»,
(Θούριος, στίχ. 49-50, 55-57).

Επί πλέον ο Ρήγας τονίζει στον Θούριο του και των προγόνων την ανδρεία για την ελευθερία, προβάλλοντάς τους ως παράδειγμα, για να τους μιμηθούν:

«Πώς οι προπάτορές μας ωρμούσαν σαν θεριά,
Για την ελευθερίαν πηδούσαν στη φωτιά.
Έτζι κ' ημείς, αδέλφια, ν' αρπάξωμεν για μιά
Τ' άρματα, και να βγούμεν απ' την πικρή σκλαβιά»,
(Θούριος, στίχ. 117-120).

Μέσα στους στίχους του Θουριού βρίσκει κανείς και τις πολιτικές πεποιθήσεις του Ρήγα: Διατυμπανίζει πως η αναρχία είναι μορφή τυραννίας,

«γιατί κ' η αναρχία ομοιάζει την σκλαβιά»,
(Θούριος, στίχ. 27).

Διακηρύσσει τις ιδέες του για ανεξιθορησκεία,

«Στην πίστιν του καθένας ελεύθερος να ζή»,
(Θούριος, στίχ. 43).

*«Nunca jamás penséis que él es el poderoso,
también él palpita y tiembla como una liebre.
Trescientos Girzianlides se lo han hecho ver
que delante de ellos salir con balas no puede»*

(*Thourios*, vv. 111-114).

En el *Thourios*, Rigas lanza un llamamiento a los griegos exiliados por causa de la opresión. Los invita a que regresen y se movilicen por la libertad, ahora que la revolución va a comenzar, subrayando que lo más glorioso consiste en morir por la patria:

*«Cuantos por la Tiranía partieron a tierra extraña,
vuelvan ahora a su tierra natal todos de nuevo ya;
¿Hasta cuándo oficiales en reinos ajenos?
Venid y convertíos en el pilar de vuestra raza.
¡Vale más morir y perecer por la patria,»*

(*Thourios*, vv. 49-50, 55-57).

Además, Rigas acentúa en el *Thourios* la valentía de sus ancestros por la libertad, presentándolos como ejemplo a imitar:

*«Igual que nuestros ancestros se lanzaban como fieras
arrojándose en extremo a la lucha por la Libertad,
así también nosotros, hermanos, tomemos las armas
a la vez, y salgamos de esta esclavitud tan amarga»*

(*Thourios*, vv. 117-120).

En los versos del *Thourios* se encuentran asimismo las convicciones políticas de Rigas: Anuncia alto y fuerte que la anarquía es una forma de tiranía:

«Que también se asemejan esclavitud y anarquía»

(*Thourios*, v. 27).

Proclama sus ideas sobre la tolerancia religiosa:

«Para que cada cual viva libre, en su credo»

(*Thourios*, v. 43).

Για δικαιοσύνη και πάνω από όλα για ελευθερία στους τελευταίους στίχους του Θουρίου του αναφωνεί:

«Κ' εις την δικαιοσύνην να σκύψῃ ο εχθρός
κ' ελεύθεροι να ζώμεν, αδέλφια, εις την Γήν»,
(Θούριος, στίχ. 124 και 126).

Ο Ρήγας Βελεστινής επί πλέον αναδεικνύεται ρεαλιστής επαναστάτης και για κάτι άλλο σημαντικό. Προετοίμασε το κίνημά του, για τη μεθοδευμένη επανάσταση των Ελλήνων και των άλλων Βαλκανικών λαών, να στηρίζεται στις ντόπιες δυνάμεις και όχι στη βοήθεια των δυνάμεων της «Ανατολής» και της «Δύσης» της εποχής του. Γνώριζε καλά ότι οι ξένες δυνάμεις θα εξυπηρετούσαν τα δικά τους συμφέροντα. Γι' αυτό και στα επαναστατικά του κείμενα, στην Επαναστατική Προκήρυξη, στον Θούριο του δεν απευθύνει έκκληση στις μεγάλες δυνάμεις για βοήθεια στη σχεδιαζόμενη επανάσταση. Πρωτόγνωρη τακτική, που για πρώτη φορά απαντιέται. Μέχρι τότε οι σκλαβωμένοι προσέβλεπαν στη βοήθεια των ξένων δυνάμεων για την αποτίναξη της τυραννίας. Η αντίληψη αυτή του Ρήγα θα ήταν, πιθανόν, αποτέλεσμα της ιστορικής γνώσης του και τις εμπειρίες του από τις πρόσφατες συνθήκες μετά τον πόλεμο των «τριών μπερδίων»: Σιστόβ, 4 Αυγούστου 1791 και Ιασίου, 9 Ιανουαρίου 1792, της Αυστρίας και Ρωσίας μετά της Οθωμανικής Πύλης αντίστοιχα.

3. Πολιτικός νοούς. Ο Ρήγας Βελεστινής αποδεικνύεται ότι ήταν και πολιτικός νοούς με το επαναστατικό του κείμενο «Νέα Πολιτική Διοίκησις», που το μεγαλύτερο μέρος είναι μετάφραση από το Γαλλικό Σύνταγμα του 1793, (*Acte Constitutionnel précédent de la Déclaration des Droits de l' Homme et du Citoyen, présenté au Peuple Français par la Convention Nationale, le 24 juin 1793, l' an II de la République*). Ήταν γνώστης της διπλωματίας και της σημασίας του ψυχολογικού παράγοντα στην έκβαση ιδιαίτερα των επαναστατικών κινημάτων. Γι' αυτό είχε προνοήσει με την κήρυξη της επανάστασής του να έχει έτοιμη την **Επαναστατική Προκήρυξη**, όπου διατυπώνει το δίκαιον της ένοπλης εξέγερσης κατά της τυραννικής εξουσίας του Σουλτάνου. Δημιουργούσε έτσι δίκαιον για τη νομιμότητα του επαναστατικού του κινήματος, για να είναι σε θέση αμέσως να ζητήσει την πολιτική αναγνώριση από τα άλλα έθνη. Η ενέργεια

En cuanto a la justicia y, sobre todo, en cuanto a la libertad lanza un grito en los últimos versos del *Thourios*:

«*Y que el enemigo se someta a la justicia;
y vivamos libres, hermanos, en esta Tierra*»

(*Thourios*, vv. 124 y 126).

Rigas Velestinlís se muestra especialmente como un revolucionario realista también por un motivo importante: Había dispuesto que su movimiento revolucionario para la insurrección programada de los griegos y de los demás pueblos balcánicos se sustentara en las fuerzas del lugar y no en las ayudas de las potencias de Oriente y Occidente del momento. Sabía bien que las potencias extranjeras servirían a intereses particulares. Por esa razón, en sus textos revolucionarios —ni en la *Proclama revolucionaria* ni en el *Thourios*— no dirige ninguna llamada de ayuda a las grandes potencias ante los planes de insurrección. Hasta entonces los sometidos acostumbraban a aguardar la ayuda de las potencias extranjeras para sacudirse la tiranía. Esta percepción de Rigas obedecería probablemente al resultado de su conocimiento histórico y de su experiencia en los recientes acuerdos tras la Guerra «de Los Tres Imperios»: el de Sistov del 4 de agosto de 1791, y el de Casio del 9 de enero de 1792, entre Austria y Rusia con la Sublime Puerta otomana, respectivamente.

3. Ideólogo político. Rigas Velestinlís demuestra ser un ideólogo político con su texto revolucionario *Nuevo Gobierno Político*, cuya mayor parte es una traducción de la Constitución francesa de 1793 (*Acte Constitutionnel précédent de la Déclaration des Droits de l'Home et du Citoyen, présenté au Peuple Français par la Convention Nationale, le 24 juin 1793, l'an II de la République*). Era conocedor de la diplomacia y de la importancia del factor psicológico emanantes en concreto de los movimientos insurgentes. Es por esto que, previo al llamamiento a la insurrección, había preparado la **Proclama revolucionaria**, donde formula el derecho legítimo de la sublevación armada contra el poder tiránico del Sultán. Legitimaba de este modo su movimiento revolucionario y lo situaba en disposición de solicitar el reconocimiento político del resto de las naciones. Esta acción de Rigas, es decir, el hecho de haber preparado la *Proclama revolucionaria* muestra su previsión, la seriedad en la

αυτή του Ρήγα, να έχει δηλ. έτοιμη την Επαναστατική Προκήρυξη δείχνει την προνοητικότητα του, τη σοβαρότητα της προετοιμασίας της επανάστασής του, καθώς επίσης και ότι είχε προετοιμάσει τη νομική και πολιτική κάλυψη του κινήματός του.

Στη συνέχεια είχε την πρόνοια να συντάξει σε μια εποχή σκλαβιάς και τυραννίας τον πρώτο Καταστατικό Πολιτειακό Χάρτη του βαλκανικού χώρου με το όνομα **Νέα Πολιτική Διοίκησις**, όπου περιέχονται τα Δίκαια του Ανθρώπου και το Σύνταγμα. Πίστευε ότι η αναρχία είναι μορφή τυραννίας, όπως τονίζει στον Θούριο του, στίχ. 27, «*Γιατί κ' η αναρχία ομοιάζει την σκλαβιά;*», γι' αυτό και προσπάθησε να συντάξει τον καταστατικό χάρτη πριν από την έκρηξη της επανάστασής του, πριν από την κάθοδό του στην Ελλάδα. Κατ' αυτόν τον τρόπο οι επαναστατημένοι Έλληνες και οι άλλοι Βαλκανικοί λαοί θα είχαν έτοιμο ένα σχέδιο για να κυβερνηθεί δημοκρατικά η νέα τους πολιτεία, που θα αντικαταστούσε την οθωμανική απολυταρχική εξουσία.

Στη Νέα Πολιτική Διοίκηση του Ρήγα διακηρύσσονται η ισότητα των πολιτών έναντι των νόμων, η ατομική και εθνική ελευθεροτήτη, η ελευθερία έκφρασης των ιδεών, των θρησκευτικών πεποιθήσεων, των συγκεντρώσεων, η ελευθερία του τύπου, η ασφάλεια των πολιτών, το δικαίωμα της ιδιοκτησίας, η κατάργηση της δουλείας, η αντίσταση στη βία και αδικία κ.ά. Ωστόσο, ο Ρήγας πρόσθεσε και πολλά δικά του κέιμενα στο Γαλλικό Σύνταγμα του 1793, το οποίο μετέφρασε και είχε ως πρότυπο. Ενδεικτικά μνημονεύονται η υποχρεωτική εκπαίδευση όχι μόνο των αγοριών αλλά και των κοριτσιών, (Δίκαια του Ανθρώπου, άρθρο 22), διάταξη που για πρώτη φορά καταχωρίζεται σε Σύνταγμα, η στρατιωτική άσκηση των γυναικών, θεωρούμενος ίσως ο εισιγητής της ισότητας ανδρών και γυναικών στην εποχή του. Η προστασία των πολιτών από την τοκογλυφία, (Δίκαια του Ανθρώπου, άρθρο 35) η υπεράσπιση της δημοκρατίας από εκείνους που την επιβούλευνται κ.ά. Ακόμη τονίζει ότι οι δημοκρατικοί πολίτες θα πρέπει να συμμετέχουν ενεργά στα κοινά και να υπερασπίζουν τους δημοκρατικούς θεσμούς θεωρώντας την υποχρέωση τους αυτή «*ως το πλέον ιερόν από όλα τα χρέη*» τους, (Δίκαια του Ανθρώπου, άρθρο 35).

Συνιστά τη συνεργασία των λαών για την εδραίωση και προκοπή της δημοκρατικής πολιτείας του Βαλκανικού χώρου. Γι αυτό τονίζει πως: «*ο Βούλγαρος πρέπει να κινήται, όταν πάσχη ο Έλλην και τού-*

preparación de su revolución así como el hecho de haber dotado de cobertura política y jurídica a su movimiento.

Tuvo además la visión de redactar, en una época de sometimiento y tiranía, la primera *Carta Magna* de los Balcanes que denominó **Nuevo Gobierno Político**, conteniendo los *Derechos del Hombre* y la *Constitución*. Creía que la anarquía no era sino una forma de tiranía, tal como subraya en el *Thourios* (v. 27: «*Que también se asemejan esclavitud y anarquía*»), es este el motivo por el que intenta componer una *Carta Magna* antes de que irrumpa su revolución y antes de partir hacia Grecia. Con ello, tanto los griegos como los demás pueblos balcánicos sublevados dispondrían de un proyecto con el que regirse en esa nueva democracia que habría de desplazar el poder totalitario otomano.

En el *Nuevo Gobierno Político* de Rigas se proclama la igualdad de los ciudadanos ante las leyes; la libertad individual y nacional; la libertad de expresar las ideas, las convicciones religiosas, las concentraciones; la libertad de prensa; la seguridad de los ciudadanos; el derecho a la propiedad; la abolición de la esclavitud; la resistencia a la violencia y a la injusticia, etc. Rigas añadió numerosos textos propios a la Constitución francesa de 1793, la que tradujo y le sirvió como modelo. A modo de ejemplo, señalamos la educación obligatoria de niños al igual que de niñas (*Derechos del Hombre*, art. 22), artículo ordenado por vez primera en una constitución; el entrenamiento militar de las mujeres, considerándose tal vez como el introductor de la igualdad de hombres y mujeres en su época; la protección de los ciudadanos ante la usura (*Derechos del Hombre*, art. 35); la defensa de la democracia ante aquellos que maquinan en su contra; etc. Subraya además que los ciudadanos demócratas deberán participar de forma activa en los asuntos públicos y defender las instituciones democráticas, considerando esta obligación «*como el más sagrado de todos los deberes*» (*Derechos del Hombre*, art. 35).

Recomienda la cooperación entre pueblos para la consolidación y el progreso de la sociedad democrática de los Balcanes. En este sentido acen-túa que «*el Búlgaro debe movilizarse cuando padece el Griego y, a su vez,*

τος πάλιν δι' εκείνον και αμφότεροι δια τὸν Ἀλβανόν καὶ Βλάχον,
(Δίκαια του Ανθρώπου, ἀρθρο 34).

Ο Ρήγας κατόρθωσε ωστόσο με το Σύνταγμά του να αποδώσει στα ελληνικά τους νέους νομικούς, πολιτικούς, οικονομικούς όρους που εισάγονταν με τη Νεα Πολιτική Διοίκηση και ακόμη να χρησιμοποιήσει λέξεις και όρους, που για πρώτη φορά καταγράφονται στο ελληνικό λεξιλόγιο: «κοινωνική νομοθεσία», «πολιταρχία», «ψηφιστής», «επιθεωρητής», «ονοματίζω», «ονομάτισις», «ονοματισμός», «σιγουρότης», «εγκάλεσις», «Νομοδοτικόν²⁶ Σώμα», «πληρεξούσιος», «πληρεξουσιότης»²⁷.

Το ενδιαφέρον του Ρήγα να συντάξει το Σύνταγμα για τους σκλαβωμένους, οι οποίοι θα επαναστατούσαν και θα δημιουργούσαν την νέα πολιτειακή πραγματικότητα, κατατάσσει το σχεδιαζόμενο κίνημα του στην κατηγορία της επανάστασης και όχι της εξέγερσης, όπου συνήθως δεν υπάρχει μέριμνα για την μελλοντική πορεία των εξεγερμένων.

Ένα στοιχείο το οποίο δείχνει την πολιτική σκέψη του Ρήγα αποτελεί το γεγονός ότι είχε την πρόνοια να ετοιμάσει έναν πολιτικό χάρτη με τις διοικητικές διαιρέσεις σε τοπαρχίες και επαρχίες του κράτους του, που ήθελε να δημιουργήσει μετά την επανάσταση, για να είναι δυνατόν να διεξαχθούν ψηφοφορίες με σκοπό την εκλογή των αντιπροσώπων, των βουλευτών. Συγκεκριμένα τύπωσε για τον σκοπό αυτό τη μεγάλη δωδεκάφυλλη «Χάρτα», η οποία ουσιαστικά αποτελούσε πολιτικό χάρτη του κράτους του, με σύνορα και πολιτική διαιρεση σε τοπαρχίες και επαρχίες, όπως έχουν δειχειρίσει οι πρόσφατες έρευνές μας. Τέτοιος μεγάλος χάρτης του βαλκανικού χώρου για πρώτη φορά είχε συνταχθεί από τον Ρήγα²⁸.

-
26. Ο όρος απαντάται και μεταγενέστερα, όπως «διύ δυνάμεις θεωρούνται εν τη πολιτικῇ διοικήσει, η Νομοδοτική και η Ἐφορος ἡ Εκτελεστική», στο βιβλίο Αδελφών Καπετανάκη, Εισαγωγή γενική της Γεωγραφίας, Βιέννη 1816, τόμ. Β', σελ. 335.
 27. Πρβλ. Στεφ. Κουμανούδη, Συναγωγή νέων λέξεων, Αθήνα 1900, επαναπόταση 1980.
 28. Βλ. Δημ. Καραμπερόπουλον, «Η Χάρτα της Ελλάδος του Ρήγα. Τα πρότυπά της και νέα στοιχεία», στο Η Χάρτα του Ρήγα, επανέκδοση της Χάρτας από την Επιστημονική Εταιρεία Μελέτης Φερών-Βελεστίνου-Ρήγα, (επιμ. Δημ. Καραμπερόπουλον), Αθήνα 1998, σελ. 13-90 και ιδιαίτερα τις σελ. 80 και εξής: «Χαρτα της Ελλάδος και “Νέα πολιτική Διοίκησις”. Μιά νέα συσχέτιση».

éste por aquél, y ambos por el Albanés y el Valaco»

(Derechos del Hombre, art. 34).

De ese modo, Rigas consiguió dotar a su Constitución en griego de los nuevos términos jurídicos, políticos y económicos que habían sido introducidos con el *Nuevo Gobierno Político* y utilizar igualmente palabras y términos por vez primera atestiguados en el vocabulario griego: «legislación social» (*κοινωνική νομοθεσία*), «municipio comunitario» (*πολιταρχία*), «votante» (*ψηφιστής*), «inspector» (*επιθεωρητής*), «nombrar» (*ονοματίζω*), «nombramiento» (*ονομάτισις*), «seguridad» (*σιγουρότης*), «querella» (*εγκάλεσις*), «Cuerpo Legislativo» (*Νομοδοτικόν²⁶*), «procurador» (*πληρεξούσιος*), «procuraduría» (*πληρεξούσιότης²⁷*).

El interés de Rigas por componer una Constitución dirigida a los sometidos, que habrían de sublevarse y crear una nueva realidad política, concede a la planificación de su movimiento la categoría de revolución y no de revuelta, ya que como es costumbre no existe desvelo alguno por el resultado final de las revueltas.

Un dato que muestra el pensamiento político de Rigas lo constituye el hecho de haber tenido la previsión de preparar un mapa político con divisiones administrativas en comarcas y regiones del estado que habría de crearse tras la revolución, para hallarse en situación de convocar elecciones y facilitar con ello la selección de los representantes políticos. Por esta misma razón mandó imprimir en doce folios su gran Mapa que constituía en esencia el mapa político de su estado, con fronteras y división política en provincias y distritos, como hemos demostrado en nuestras últimas investigaciones. Fue Rigas²⁸ el primero en componer un mapa tan grande de los Balcanes.

26. El término significará posteriormente «δύο δυνάμεις θεωρούνται εν τη πολιτική διοικήσει, η Νομοδοτική και η Έφορος ή Εκτελεστική» en el libro de los hermanos ΚΑΠΕΤΑΝΑΚΗ, *Εισαγωγή γενική της Γεωγραφίας*, Viena, 1816, t. 2, p. 335.

27. Cf. Στεφ. KOYMANΟΥΔΗ, *Συναγωγή νέων λέξεων*, Atenas, 1900; 1980r.

28. Vid.Δ. ΚΑΡΑΜΠΕΡΟΠΟΥΛΟΥ, «Η Χάρτα της Ελλάδος του Ρήγα. Τα πρότυπά της και νέα στοιχεία», en — *H Χάρτα του Ρήγα*, reedición del Mapa de Grecia de Rigas por la Επιστημονική Εταιρεία Μελέτης «Φερών-Βελεστίνου-Ρήγα» (ed. D. Karamberópulos) con la ayuda de la Academia de Atenas, Atenas, 1998, pp. 13-90, especialmente pp. 80 ss: «Χάρτα της Ελλάδος και Νέα πολιτική Διοίκησις. Μία νέα συσχέτιση».

Το δημοκρατικό κράτος του Ρήγα

Με την επικράτηση της επανάστασής στη θέση της απολυταρχικής οθωμανικής εξουσίας ο Ρήγας θα δημιουργούσε τη Νέα Πολιτική Διοίκηση του, τη νέα τάξη πραγμάτων στο Βαλκανικό χώρο, με την εφαρμογή του Δημοκρατικού Καταστατικού Συντάγματος και των Δικαίων του Ανθρώπου. Πρότυπά του ήταν η Γαλλική Επανάσταση και η Δημοκρατία των αρχαίων Αθηνών. Γι' αυτό εξ άλλου και τιμητικά ονομάζει το κράτος του «Ελληνική Δημοκρατία». Στήριζε τη νέα πολιτική κατάσταση στη δημοκρατία και όχι στην κληρονομική εξουσία. Μετά την επανάσταση θα προκήρυξε εκλογές για την ανάδειξη αιρετών αντιπροσώπων, των βουλευτών, που θα εκλέγονταν αναλογικά από κάθε επαρχία του κράτους του.

Σχετικά τώρα με τις αντιρρήσεις, που έχουν εκφρασθεί, ότι τάχα ο Ρήγας ήθελε τους Έλληνες να έχουν την πρωτοκαθεδρία στο κράτος του, μια και του δίνει την ονομασία «Ελληνική Δημοκρατία», μπορούμε συνοπτικά να πούμε ότι η θέση του Ρήγα για την καθιέρωση της αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας δίνει απάντηση στην αντίρρηση αυτή. Οι Έλληνες αποτελούσαν μικρή μειοψηφία και ως εκ τούτου η αναλογική αντιπροσώπευση τους στη Βουλή του κράτους του θα ήταν μικρή.

Όσον αφορά τη θέση του Ρήγα, που προτείνει ως επίσημη γλώσσα του κράτους του αντί της μέχρι τότε επικρατούσης τουρκικής την ελληνική, μπορούμε να πούμε ότι το έκανε από ζεαλιστική τακτική και όχι από σκοπιμότητα. Και τούτο διότι η ελληνική γλώσσα ήταν η πλέον διαδεδομένη στον βαλκανικό χώρο, ως γλώσσα του εμπορίου και της επικοινωνίας και επί πλέον «ως πλέον ευκατάληπτον και εύκολον να σπουδασθή», όπως ο ίδιος ο Ρήγας παρατηρεί στο άρθρο 53 του Συντάγματός του. Εξ άλλου στο Σύνταγμά του καθιερώνει το σεβασμό της γλώσσας και της πίστης του κάθε λαού, που αποτελεί μέρος του κράτους του.

Στο άρθρο 7 του Συντάγματός του τονίζει με έμφαση πως κυρίαρχος λαός του κράτους του μετά την επανάσταση θα είναι όλοι οι κάτοικοι που κατοικούν σ' αυτό «χωρίς εξαίρεσιν θρησκείας και διαλέκτου, Έλληνες, Βούλγαροι, Αλβανοί, Βλάχοι, Αρμένηδες, Τούρκοι, και κάθε άλλο είδος γενεάς». Εντύπωση προκαλεί το γεγονός ότι ο Ρήγας θέλει στο κράτος του όλους τους λαούς, που κατοικούν, ακόμη και τους Τούρκους, διότι και αυτοί υποφέρουν από την απολυταρχική εξουσία

El estado democrático de Rigas

Con el éxito de la revolución, Rigas planeaba crear en lugar del poder totalitario otomano el Nuevo Gobierno Político, un nuevo orden de cosas en los Balcanes con la aplicación de una Constitución democrática y los Derechos del Hombre. Contaba como modelos la Constitución francesa y la democracia ateniense de la antigüedad. Es por eso mismo por lo que denomina a su estado «*República Helénica*», estableciendo la nueva situación política en la democracia y no en el poder hereditario. Después de la revolución, convocaría elecciones para elegir a los mejores representantes, los diputados, en escrutinio proporcional correspondiente a cada una de las provincias del estado.

En relación con las objeciones formuladas respecto a que quizás Rigas deseara que los griegos tuvieran un puesto destacado en el estado y que por ese motivo lo denominara «*República Helénica*», podemos resumir diciendo que la posición de Rigas en el establecimiento de un democracia representativa refutaría dicho argumento. Los griegos constituían una pequeña minoría y por esta razón su representación proporcional en el Parlamento habría de ser pequeña.

En lo concerniente a la proposición de Rigas de instaurar como lengua oficial de su estado el griego en vez del turco, impuesto hasta el momento, podemos afirmar que respondía a una estrategia pragmática y no debida a razones oportunistas. Obedece a que la lengua griega era la más extendida en los Balcanes, como lengua comercial y de comunicación y sobre todo «*más comprensible y fácil de aprender*», como observa el mismo Rigas en el artículo 53 de la Constitución. No obstante, en la Constitución consagra el respeto por la lengua y la creencia de cada uno de los pueblos que formen el estado.

En el artículo 7 de la Constitución hace hincapié en que después de la revolución ningún pueblo habría de ser el amo y señor del estado, sino todos los ciudadanos que habiten en él «sin distinción de credo ni lengua: Griegos, Búlgaros, Albaneses, Valacos, Armenios, Turcos y cualquier otro tipo de linaje». Llama la atención cómo Rigas desea incluir en su estado todos aquellos pueblos que lo habitan, incluso los turcos, porque también ellos sufren el poder totalitario del Sultán, tal como subraya en el

του σουλτάνου, όπως τονίζει και στον Θούριό του (στίχ. 17-20).

4. Στρατιωτικός νούς. Ο Ρήγας γνώριζε ότι χωρίς την στρατιωτική επιτυχία της επανάστασής του δεν θα ήταν δυνατόν να πραγματοποιηθεί η πτώση του οθωμανικού δεσποτισμού, να αποκτηθεί η πολυπόθητος ελευθερία και η δημουργία της δημοκρατικής του πολιτείας. Γι' αυτόν το λόγο κατά τον σχεδιασμό και την προετοιμασία της επανάστασής θα έπρεπα να προνοήσει για Α) τη στρατιωτική εκπαίδευση των Ελλήνων και Β) την έναρξη της επανάστασης με προετοιμασία και επιτελικό σχεδιασμό.

Α. Ο Ρήγας γνώριζε καλά ότι οι μόνοι εμπειροπόλεμοι πληθυσμοί του ελληνικού χώρου ήταν οι Μανιάτες και οι Σουλιώτες και οι διάσπαρτοι κλεφταρματώλοι. Το μεγαλύτερο μέρος του λαού ήταν απαίδευτο στην πολεμική τέχνη. Έτσι δεν θα ήταν δυνατόν οι επαναστημένοι πληθυσμοί των σκλαβωμένων να αντιπαλαίσουν στα εξασκημένα στρατεύματα του σουλτάνου, άν δεν εκπαιδεύονταν στην σύγχρονη πολεμική τέχνη. Γι' αυτό το λόγο ο Ρήγας είχε την πρόνοια, πρίν από την κάθοδό του στην Ελλάδα, να μεταφράσει ένα βασικό εγχειρίδιο στρατιωτικής τέχνης του γνωστού Αυστριακού στρατάρχη von Khevenhüller (1683-1744), το «Στρατιωτικόν Εγκόλιον». Θα ήταν βασικό εγχειρίδιο της εκπαίδευσης των επαναστατών στην πολεμική τέχνη. Επί πλέον όμως η στρατιωτική εκπαίδευση, σύμφωνα με τις οδηγίες του διασήμου ευρωπαίου στρατηγού, θα επιδρούσε και ψυχολογικά στους σκλαβωμένους, που θα επαναστατούσαν. Θα τόνωνε το ηθικό τους, ότι στον πόλεμο, που θα άρχιζαν, θα ήταν εξασκημένοι όπως και οι αντίπαλες στρατιωτικές δυνάμεις του σουλτάνου.

Με αυτήν τον την ενέργεια ο Ρήγας αποδεικνύει ότι ήταν προνοητικός και στρατιωτικός νούς. Επιβεβαιώνεται όμως περίτροπα από όσα γράφει, στα 1806, ο Ανώνυμος ο ‘Έλλην στην «Έλληνική Νομαρχία» του για την ανάγκη έκδοσης βιβλίου με στρατιωτικούς κανόνες. Χαρακτηριστικά σημειώνει ότι «των αριστών η επιστήμη είναι διεξοδικωτάτη και χρειάζεται έν πόνημα όχι μικρόν περὶ αυτής, δια το οποίον οι νν Έλληνες μεγάλην χρείαν έχουνσι. Και ἀμπτες κανένας φιλογενής να το κατορθώσῃ, δια να μάθωσιν όλοι πόσον η τέχνη του πολέμου είναι μεγάλη»²⁹. Κι' ο Ρήγας ήδη από το 1797, θέλο-

29. Ανωνύμου του ‘Έλληνος, Ελληνική Νομαρχία, ήτοι λόγος περὶ Ελευθερίας, Εν Ιταλίᾳ 1806, και το παράθεμα από την έκδοση του Γ. Βαλέτα, τέταρτη έκδοση Αθήνα 1982, σελ. 78.

Thourios (vv. 17-20).

4. Ideólogo militar. Rigas sabía que sin el éxito militar de la revolución no sería posible provocar la caída del totalitarismo otomano ni conseguir la codiciada libertad y la creación de un estado democrático. Por esta razón, de acuerdo con su plan y la preparación de la revolución, debería prever (a) la instrucción militar de los griegos y (b) el comienzo de la revolución tras una previa preparación y siguiendo un plan concreto.

A) Rigas era consciente de que las únicas poblaciones del territorio griego con experiencia en la guerra eran los maniotas y los suliotas, sin contar a los diseminados bandoleros. La mayor parte del pueblo ignoraba el arte de la guerra. En estas circunstancias resultaba imposible que las poblaciones insurrectas se enfrentaran a los adiestrados ejércitos del Sultán a no ser que se instruyeran en el moderno arte militar. Por este motivo tuvo la previsión, antes de partir a Grecia, de traducir un manual básico del arte militar del conocido mariscal austriaco Von Khevenhüller (1683-1744) —el *Vademecum militar* (*Στρατιωτικόν Εγκόλπιον*), un libro básico para la formación de los insurrectos en el arte de la guerra. Es más, la instrucción militar, de acuerdo con las directrices del famoso estratega europeo, influiría también en la mentalidad de los sometidos que habrían de sublevarse. Levantaría su moral porque en la guerra que habría de iniciarse serían entrenados como las fuerzas militares rivales a las del Sultán.

Así de previsora se muestra la mentalidad militar de Rigas para la acción. La necesidad de publicar una obra con las reglas militares se confirma no obstante de forma fehaciente en 1806 con la *Nomarquía Helénica* escrita por el Anónimo Griego. Señala al respecto que «*la ciencia de las armas es la más exhaustiva y se necesita un no breve ensayo sobre el tema del que tienen gran necesidad los griegos de ahora. Y puede ser que algún patriota lo consiga para que todos sepan cuan grande es el arte de la guerra*»²⁹. En efecto, Rigas, ya desde 1797, cuando quiso iniciar su revolución, tuvo la previsión de traducir y editar el libro de instrucción mi-

29. ΑΝΩΝΥΜΟΥ ΤΟΥ ΕΛΑΗΝΟΣ, *Ελληνική Νομαρχία ἡτοι λόγος περὶ Ελευθερίας*, En Italia, 1806, cita de la edición de G. VALETAS, Atenas, 1982⁴, p. 78.

ντας να ξεκινήσει την επανάστασή του, είχε την προνοητικότητα να μεταφράσει και να εκδώσει το βιβλίο της στρατιωτικής εκπαίδευσης των σκλαβωμένων επαναστατών στην πολεμική τέχνη.

Β. Σχετικά τώρα με τον στρατιωτικό σχεδιασμό της επανάστασής του, έχει σημασία να τονίσουμε όσα γράφουν τα ανακριτικά έγγραφα³⁰. Είχε προγραμματίσει την έκρηξη της επανάστασής του από τους τότε ένοπλους στρατιωτικούς ελληνικούς πληθυσμούς, τους Μανιάτες και τους Σουλιώτες. Συγκεκριμένα, μετά την κάθοδό του στην Ελλάδα θα κατευθύνοταν στη Μάνη, από όπου θα ξεκινούσε την επανάσταση της Πελοποννήσου. Στη συνέχεια με την παραλληλη στρατιωτική εκπαίδευση των επαναστατημένων Ελλήνων στην πολεμική τέχνη σύμφωνα με το «Στρατιωτικόν Εγκόλπιον», θα προχωρούσε προς τους Σουλιώτες και σα σε τόξο θα συνέχιζε στις υπόλοιπες περιοχές της Ελλάδος και των άλλων Βαλκανικών λαών.

Η επιτελική αυτή τακτική της επαναστάτης του Ρήγα αποδείχθηκε σωστή με την επικράτηση της Ελληνικής Επανάστασης του 1821. Επικράτησε στην Πελοπόννησο και όχι στην αρχική έναρξη της στις παραδουνάβιες περιοχές, τις οποίες ο Ρήγας τις γνώριζε θαυμάσια, διότι εκεί ζούσε. Άλλο ένα στοιχείο, που δείχνει τις επιτελικές στρατιωτικές ικανότητες γι' αυτό και τονίζουμε ότι ο Ρήγας ήταν και στρατιωτικός νούς.

5. Μάρτυρας. Με την κατηγορία ότι είχε καταστρώσει επαναστατικό σχέδιο για την κατάλυση της οθωμανικής τυραννίας και την απελευθέρωση της Ελλάδος και των άλλων Βαλκανικών λαών, ο Ρήγας οδηγήθηκε στη φυλακή. Δεν ήταν δυνατόν να στοιχειοθετηθεί κατηγορία εναντίον του Ρήγα, εφ' όσον οι ενέργειές του δεν εστρέφοντο εναντίον της νομιμότητος του κράτους της Αυστρίας. Γι' αυτό και καταβλήθηκε προσπάθεια από τον υπουργό της Αστυνομίας να μην δικασθεί από τα ποινικά δικαστήρια, γιατί ο Ρήγας και οι σύντροφοί του θα απαλλάσσονταν από τους δικαστές. Με σίδερα στα πόδια και στα χέρια, όπως γράφουν τα σχετικά έγγραφα, και μαρτύρια έξι μη-

30. Βλ. Κων. Αμάντου, Ανέκδοτα έγγραφα περί Ρήγα Βελεστινλή, Αθήνα 1930, επαναπublication, Αθήνα 1997, σελ. 155. Παρόμοια και στη σελ. 179. Επίσης, βλ. Αιμ. Λεγράνδ-Σπ. Λάμπρου, Ανέκδοτα έγγραφα περί Ρήγα Βελεστινλή και των συν αυτώ μαρτυρησάντων, Αθήνησιν 1891, φωτομηχανική έκδοση από την Επιστημονική Εταιρεία Μελέτης Φερδών-Βελεστίνου-Ρήγα, με την προσθήκη ευρετηρίου, επιμ. Δημ. Καραμπερόπουλου, Αθήνα 1996, σελ. 11 και 71.

litar del arte de la guerra para los insurgentes sometidos.

B) En lo concerniente al plan militar de su revolución resulta importante incidir en lo que desvelan³⁰ las actas secretas. Había programado el estallido de la revolución por las poblaciones militares griegas de la época, los maniotas y los suliotas. Concretamente, después de su entrada en Grecia, se dirigiría a Mani y extendería la revolución al Peloponeso. A continuación, contando con la instrucción militar del arte de la guerra que paralelamente llevarían los griegos sublevados de acuerdo con el vademécum militar, avanzaría hacia los suliotas y, formando un arco, continuaría hasta las restantes regiones de Grecia y los demás pueblos balcánicos.

Esta estrategia de la revolución de Rigas fue probada con acierto en la victoria de la Revolución griega de 1821. Triunfó en el Peloponeso y no en el primer estallido en las regiones danubianas que Rigas conocía extraordinariamente por haber vivido antes allí. Es este otro dato que muestra su capacidad como estratega militar por lo que puede ser considerado por ello ideólogo militar.

5. Mártir. Rigas fue encarcelando tras ser acusado de haber planificado un proyecto revolucionario para la disolución de la tiranía otomana y la liberación de Grecia y de los demás pueblos balcánicos. No fue posible establecer una acusación en su contra ya que sus actos no eran contrarios a la legalidad del estado austriaco. Por esa razón el ministro de la Policía austriaca puso empeño en que no fuera juzgado por tribunales penales ya que entonces tanto Rigas como sus compañeros habrían sido puestos en libertad por los jueces. Atado de pies y manos, como mencionan las actas al respecto, y sufriendo torturas durante seis meses fue entregado por los austriacos al *kaymakān* turco de Belgrado. Finalmente, en junio de 1798,

30. Vid. K. AMANTOY, *Ανέκδοτα έγγραφα*, op. cit., pp. 155 y 179; vid. también ΑΙΜ. ΛΕΓΡΑΝΔ-ΣΠ. ΛΑΜΠΡΟΥ, *Ανέκδοτα έγγραφα περί Ρήγα*, Atenas, 1891, reedición facsimil de la Sociedad Científica de Estudios sobre Feres-Velestino-Rigas con índice de contenidos (ed. D. Karamberópulos), Atenas, 1996, pp. 11 y 71.

νών, παραδόθηκε από τους Αυστριακούς στον Τούρκο και μακάμη του Βελιγραδίου. Τέλος στραγγαλίσθηκε τον Ιούνιο του 1798 στον πύργο Νεμποϊζα του Βελιγραδίου, που βρίσκεται δίπλα στον Δούναβη, μαζί με άλλους επτά Συντρόφους του. Πιστός στο καθήκον για τα ιδανικά της ελευθερίας και των «Δικαιών του Ανθρώπου».

6. Εθνεγέρτης. Ο Ρήγας χαρακτηρίζεται εθνεγέρτης διότι με τον Θούριο του «Ως πότε παλληκάρια», τη Χάρτα του, το Σύνταγμά του συνέβαλε σημαντικά στην αφύπνιση των συνειδήσεων των σκλαβωμένων Ελλήνων για την επανάσταση. Τόνωσε το ηθικό τους πως με τις δικές τους δυνάμεις θα αποκτήσουν την πολυπόθητη ελευθερία. Επί πλέον τους δίδαξε τον «τρόπον» με τον οποίο θα αποκτούσαν την ελευθερία, όπως χαρακτηριστικά γράφει ο στρατηγός Μακρυγιάννης στα 1836, στον πίνακα που ζωγράφισε ο Παναγιώτης Ζωγράφου με οδηγίες του και τίτλο «Πτώσις της Κωνσταντινούπολεως»: «Μετά πολλούς αιώνας Ρήγας Βελεστινλής σπύρει τον σπόρον της ελευθερίας εις τους Έλληνας και τους ενθαρρύνει οδηγών αυτούς τον τρόπον της απελευθερώσεως των. Οι Έλληνες εινθουσιασθέντες και ενθαρρυνθέντες από τους λόγους του Ρήγα έλαβον τα όπλα υπέρ της ελευθερίας».

7. Οραματιστής μιας δημοκρατικής πολιτείας του Βαλκανικού χώρου. Ο Ρήγας Βελεστινλής με την επανάσταση, που ετούμαζε, των σκλαβωμένων Ελλήνων και των άλλων Βαλκανικών λαών, στη θέση της απολυταρχικής οθωμανικής εξουσίας οραματίζοταν να εγκαθιδρυθεί η «Νέα Πολιτική Διοίκησις», η δημοκρατική του πολιτεία. Όλοι οι συνυπόδουλοι λαοί «χωρίς εξαίρεσιν θρησκείας και γλώσσης», όπως τονίζει στο δεύτερο άρθρο του Συντάγματός του, θα απαρτίσουν την αντιπροσωπευτική πολιτεία, που θα φέρει τον τίτλο «Έλληνική Δημοκρατία», το πολιτικό πρότυπο του πολιτισμού των κλασσικών χρόνων, μοναδικό στην ιστορία των αιώνων και στις παραδόσεις των λαών. Η δημοκρατία ήταν για τον Ρήγα ένα πανανθρώπινο ιδανικό με υπερεθνικές διαστάσεις.

Όπως χαρακτηριστικά παρατηρεί ο καθηγητής Νικόλαος Πανταζόπουλος «ο Ρήγας προχωρούσε πέρα από τις διακηρύξεις της Γαλλικής Επαναστάσεως, που αναγνωρίζει πολιτικά και ατομικά δικαιώματα στη μονάδα, τον πολίτη και όχι στην ομάδα δηλαδή στις μειονότητες. Γινόταν έτσι ο Πρόδρομος της Οικουμενικής Διακηρύξεως των

fue estrangulado junto a sus otros siete compañeros en la torre Neboïza de Belgrado, situada a orillas del Danubio. Fiel a su deber para con los ideales de la libertad y los Derechos del Hombre.

6. Líder de la revolución nacional. Rigas ha sido considerado líder nacional porque con su *Thourios* «*Hasta cuando mis muchachos...*», su *Mapa* y su *Constitución* contribuyó considerablemente al despertar de las conciencias de los griegos sometidos para la revolución. Alzó su moral hasta el punto que con sus propias fuerzas pudieran alcanzar la codiciada libertad. Enseñó además el modo en el que acogerían la libertad, como escribirá posteriormente Makriyannis en 1836, en el cuadro pintado por Panayotis Zografu siguiendo sus instrucciones y titulado *Caída de Constantinopla*: «*Después de muchos siglos Rigas Velestínlis esparció la semilla de la libertad entre los griegos y los animó conduciéndolos por el camino de su liberación. Los griegos, entusiasmados y animados por las palabras de Rigas, cogieron las armas en defensa de la libertad*».

7. Visionario de un estado democrático en los Balcanes. Con la insurrección de los griegos y de los demás pueblos sometidos contra el poder totalitario otomano, Rigas tuvo la visión de instaurar el Nuevo Gobierno Político, su estado democrático. Todos los pueblos sometidos «sin excepción de credo ni lengua» como subraya en el artículo segundo de su Constitución, constituirían la democracia representativa que se denominará «República Helénica», el modelo político de la civilización de época clásica, único en la historia de los siglos y en las tradiciones de los pueblos. Para Rigas la Democracia era un ideal humano por excelencia con dimensiones supranacionales.

Como señala el profesor Nikolaos Pandazópulos: «*Rigas iba más allá de las proclamas de la Revolución francesa que reconocía los derechos políticos y civiles del individuo como unidad, del individuo pero no del grupo, es decir, de las minorías. Se convirtió así pues en el precursor de la Proclamación Universal de los Derechos Humanos de 1948 que, como*

Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του 1948, η οποία καθώς είναι γνωστό, αναγνωρίζει ανθρώπινα δικαιώματα με το ίδιο όπως ο Ρήγας πνεύμα σε μικρές ή μεγάλες ομάδες, όπως είναι οι Communities και Societies»³¹. Ολοι οι κάτοικοι της νέας πολιτείας θα ήταν ίσοι έναντι του νόμου, θα επικρατούσε ανεξιθρησκεία και σεβασμός της γλώσσας του κάθε λαού, που θα συμμετείχε στη δημοκρατική πολιτεία, θα νέμονταν τα καλά της δημοκρατικής διακυβερνήσεως με ασφάλεια της ζωής και της περιουσίας των κατοίκων της. Ενα δραματικό, το οποίο στις μέρες μας μετά από δύο αιώνες πάει να γίνει πραγματικότητα.

Συμπέρασμα

Ο Ρήγας Βελεστινλής ήταν μιά πολύπλευρη προσωπικότητα και είχε καταστρώσει ένα συγκεκριμένο επαναστατικό σχέδιο για την εξέγερση των σκλαβωμένων Ελλήνων και των άλλων Βαλκανικών λαών με σκοπό την αποτίναξη της σκλαβιάς και την απόκτηση της ελευθερίας και τη δημιουργία μιάς δημοκρατικής πολιτείας. Πρώτα θέλησε να εξυψώσει το φρόνημα των σκλαβωμένων χρησιμοποιώντας την εικόνα και τη μουσική. Κατόρθωσε κατά την προετοιμασία του επαναστατικού του σχεδίου να αποφύγει την παρακολούθηση της καλά οργανωμένης Αυστριακής Αστυνομίας, από την οποία έλαβε και το σχετικό διαβατήριο για την αναχώρησή του από την Αυστρία, όμως πρίν περάσει τα σύνορά της, στην Τεργέστη, προδόθηκε από έναν τυχάρκαστο Έλληνα έμπορο. Ο Ρήγας είχε συλλάβει ένα συγκεκριμένο στρατιωτικό σχέδιο για την έναρξη και επέκταση της επανάστασής του. Και ακόμη είχε προνοήσει για την μετά την επανάσταση λειτουργία μίας δημοκρατικής πολιτείας στο Βαλκανικό χώρο, με τη συνεργασία των λαών, που την απάρτιζαν. Συνοπτικά

31. Βλ. Νικ. Πανταζοπούλου, Μελετήματα για τον Ρήγα Βελεστινλή, οπ. π., σελ. 106.

es conocido, reconoce los derechos humanos, en el mismo sentido que Rigas, a grupos pequeños y grandes como son las Comunidades y las Sociedades»³¹. Todos los habitantes del nuevo estado serán iguales ante la ley, prevalecerá la libertad de culto y el respeto a la lengua de cada uno de los pueblos partícipes de este estado democrático, se garantizará la seguridad de la vida y los bienes de sus habitantes. Una visión que hoy día, dos siglos más tarde, va a hacerse realidad.

Conclusión

Rigas Velestinlís fue una personalidad compleja que había planificado un proyecto revolucionario para la sublevación de los griegos y de los demás pueblos balcánicos sometidos con el objeto de alcanzar la libertad y la creación de un estado democrático. En primer lugar se propuso elevar la moral de los sometidos utilizando la imagen y la música. De acuerdo con los preparativos de su proyecto revolucionario, consiguió evitar la persecución de la bien organizada policía austriaca que le concedió un pasaporte para la salida de Austria si bien, en Trieste, antes de pasar la frontera fue traicionado por un advenedizo comerciante griego. Rigas había concebido un plan militar concreto para el inicio y la extensión de su revolución. Había previsto además el funcionamiento post-revolucionario de un estado democrático en los Balcanes, con la cooperación de los pueblos que la constituyeran. En resumen, queda constatado que Rigas de Velestino es una de las figuras más importantes del Helenismo y de los

31. Vid. Νικ. ΠΑΝΤΑΖΟΠΟΥΛΟΥ, *Μελετήματα*, op. cit., p. 106.

διαπιστώνεται ότι ο Ρήγας Βελεστινλής είναι μιά από τις σημαντικότερες φυσιογνωμίες του Ελληνικού και Βαλκανικού χώρου: Διαφωτιστής, Επαναστάτης, Πολιτικός νούς, Στρατιωτικός νούς, Μάρτυρας, Εθνεγέρτης και Οραματιστής μιάς δημοκρατικής πολιτείας του Βαλκανικού χώρου.

Αθήνα, Σεπτέμβριος 2004

Δημήτριος Καραμπερόπουλος

Balcanes: ilustrado, revolucionario, martir, ideólogo político, ideólogo militar, líder de la revolución nacional y visionario de una república democrática de los Balcanes.

Atenas, septiembre 2004

Dimitrios Karamberópulos

ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΗ ΠΡΟΚΗΡΥΞΗ

PROCLAMA REVOLUCIONARIA

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ – ΙΣΟΤΙΜΙΑ – ΑΔΕΛΦΟΤΗΣ

ΝΕΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ

ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ ΤΗΣ ΡΟΥΜΕΛΗΣ,
ΤΗΣ Μ. ΑΣΙΑΣ, ΤΩΝ ΜΕΣΟΓΕΙΩΝ ΝΗΣΩΝ
ΚΑΙ ΤΗΣ ΒΛΑΧΟΜΠΟΓΔΑΝΙΑΣ

ΥΠΕΡ ΤΩΝ ΝΟΜΩΝ
ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΑΤΡΙΔΟΣ

Ο ΛΑΟΣ, ΑΠΟΓΟΝΟΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ, όπού κατοικεῖ τήν Ρούμελην, τήν Μικράν ’Ασίαν, τάς Μεσογείους νήσους, τήν Βλαχομπογδανίαν¹, καί ὅλοι ὅσοι στενάζουν ὑπό τήν δυσφορωτάτην τυραννίαν τοῦ ’Οθωμανικοῦ βδελυρωτάτου δεσποτισμοῦ, ἥ ἐδιάσθησαν νά φύγουν εἰς ξένα βασίλεια διά νά γλυτώσουν ἀπό τόν δυσδάστατον καί βαρύν αὐτοῦ ζυγόν, ὅλοι, λέγω, Χριστιανοί καί Τούρκοι, χωρίς κανένα ξεχωρισμόν θρησκείας (ἐπειδή ὅλοι πλάσματα Θεοῦ εἶναι καί τέκνα τοῦ πρωτοπλάστου), στοχαζόμενοι

1. Βλαχομολδανίαν ἥ Μολδοβλαχίαν

LIBERTAD - IGUALDAD - FRATERNIDAD

NUEVO GOBIERNO POLÍTICO

DE LOS HABITANTES DE RUMELIA,
ASIA MENOR, LAS ISLAS DEL MEDITERRÁNEO
Y MOLDOVALAQUIA

POR LAS LEYES
Y POR LA PATRIA

EL PUEBLO, DESCENDIENTE DE LOS GRIEGOS, que habita en Rumelia, en Asia Menor, en las islas del Mediterráneo y en Moldavia y Valaquia, y todos cuantos sufren bajo la insoportable tiranía del aborrerible despotismo otomano, o cuantos se han visto obligados a huir a reinos extranjeros para evitar este insoportable y pesado yugo, todos, digo, Cristianos y Turcos, sin distinción alguna de credo (ya que todos son cria-

ὅτι ὁ Τύραννος, ὀνομαζόμενος Σουλτάνος, κατέπεσεν δλοτελῶς εἰς τάς βρωμεράς θηλυμανεῖς δρέξεις του, ἐπερικυλάθη ἀπό εὔνούχους καὶ αἵμοδόρους ἀμαθεστάτους αὐλικούς, ἔλησμόνησε καὶ κατεφρόνησε τήν ἀνθρωπότητα¹, ἐσκληρύνθη ἡ καρδία του κατά τῆς ἀθωότητος, καὶ τό πλέον ὥραιότερον βασίλειον τοῦ κόσμου, ὅπου ἐκθειάζεται πανταχόθεν ἀπό τούς σοφούς, κατήντησεν εἰς μίαν βδελυράν ἀναρχίαν, τόσον, ὥστε κανένας, δποιασδήποτε τάξεως καὶ θρησκείας, δέν εἶναι σίγουρος μήτε διά τήν ζωήν του, μήτε διά τήν τιμήν του, μήτε διά τά ύποστατικά του.

‘Ο πλέον ἥσυχος, ὁ πλέον ἀθῶος, ὁ πλέον τίμιος πολίτης κινδυνεύει κάθε στιγμήν νά γίνη ἐλεεινή θυσία τῆς τυραννικῆς φαντασίας, ἡ τῶν ἀγρίων τοποτηρητῶν καὶ ἀναξίων μεγιστάνων τοῦ Τυράννου, ἡ, τέλος (ὅπερ συνεχέστερον συμβαίνει), τῶν κακοτρόπων θηριωδεστάτων μιμητῶν του, χαιρόντων εἰς τό ἀτιμώρητον κρῆμα, εἰς τήν σκληροτάτην ἀπανθρωπότητα², εἰς τήν φονοκτονίαν, χωρίς καμμίαν ἔξετασιν, χωρίς καμμίαν κρίσιν.

– Οὐρανέ! ἐσύ εἶσαι ἀπροσωπόληπτος μάρτυς τῶν τοιούτων κακουργημάτων.

– Ἡλιε! ἐσύ βλέπεις καθημερινῶς τά τοιαῦτα θηριώδη τολμήματα.

– Γῆ! ἐσύ ποτίζεσαι ἀδιακόπως ἀπό τά φειθρά τῶν ἀθώων αἵμάτων.

Ποῖος ἔχει στόμα νά μέ εἰπῃ τό ἐναντίον; Ποῖος εἶναι ἔκεινος ὁ τίγρις, διμόψηφος τῶν τοσούτων ἀνομημάτων; “Ἄς ἔδηγη εἰς τό παρόν, καὶ διά πολέμιόν του μάρτυρα

1. Ἀνθρωπιά

2. Ἀπανθρωπία

turas de Dios e hijos del Primer Creador), consideramos que el Tirano, llamado Sultán, ha caído en completo des prestigio por sus viles apetitos sexuales, se ha rodeado de eunucos y de cortesanos sanguinarios e iletrados, ha olvidado y despreciado a la humanidad, ha cerrado su corazón a la inocencia, y ha sumido al reino más hermoso de la tierra, alabado en todo el mundo por los sabios, en una anarquía tan aborrecible que no hay nadie, sea cual fuere su clase o su religión, que pueda sentirse seguro ni de su vida, ni de su honor, ni de sus bienes.

El ciudadano más tranquilo, el más inocente, el más honrado, a cada instante corre el peligro de convertirse en víctima lamentable de la despótica imaginación del Tirano, de sus crueles gobernadores, de sus indignos mandatarios, o bien (como ocurre con mayor frecuencia) de sus toscos y ferores imitadores que se regocijan con el crimen impune, la crueldad más inhumana y el asesinato, sin instrucción ni proceso algunos.

— ¡Cielo! Tú que eres testigo imparcial de tales fechorías.

— ¡Sol! Tú que ves diariamente estas monstruosas osadías.

— ¡Tierra! Tú que bebes sin cesar las riadas de sangres inocentes.

θέλει ἀποκτήσει ὅλην τήν Κτίσιν, ἥτις ἀγλώσσως γογγῷ διά τούς ἀδίκους ὡδε ἐκχυνομένους ωκακας τῶν ἀνθρωπίνων αἰμάτων.

‘Ο μέχρι τοῦδε, λέγω, δυστυχής οὗτος λαός, βλέποντας ὅτι ὄλαι του αἱ θλίψεις καὶ ὀδύναι, τά καθημερινά δάκρυά του, δ ἀφανισμός του, προέρχονται ἀπό τήν κακήν καὶ ἀχρειεστάτην διοίκησιν, ἀπό τήν στέρησιν καλῶν νόμων, ἀπεφάσισεν, ἐνανδριζόμενος μίαν φοράν, νά ἀτενίσῃ πρός τόν οὐρανόν, νά ἐγείρῃ ἀνδρείως τόν καταβεδαρημένον τράχηλόν του καί, ἐνοπλίζοντας ἐμμανῶς τούς δραχίονάς του μέ τά ἄρματα τῆς ἐκδικήσεως καί τῆς ἀπελπισίας, νά ἐκδοήσῃ μεγαλοφώνως, ἐνώπιον πάσης τῆς Οἰκουμένης, μέ δροντώδη κραυγήν, τά ἴερά καὶ ὅμωμα δίκαια, διού θεόθεν τῷ ἐχαρίσθησαν διά νά ζήσῃ ησύχως ἐπάνω εἰς τήν γῆν.

‘Οθεν, διά νά ἡμποροῦν δόμοθυμαδόν ὄλοι οἱ κάτοικοι νά συγκρίνωσι πάντοτε μέ ἄγρυπνον ὅμμα τά κινήματα τῆς διοικήσεως, μέ τόν σκοπόν τῆς κοινωνικῆς αὐτῶν νομοθεσίας, ἐκτινάζοντες ἀνδρικῶς τόν οὐτιδανόν ζυγόν τοῦ Δεσποτισμοῦ καί ἐναγκαλιζόμενοι τήν πολύτιμον Ἐλευθερίαν τῶν ἐνδόξων προπατόρων των, νά μήν ἀφεθῶσιν οὐδέποτε νά καταπατῶνται ώς σκλάδοι εἰς τό ἔξης ἀπό τήν ἀπάνθρωπον τυραννίαν· νά ἔχῃ ἐκαστος ώσάν λαμπρόν καθρέπτην ἐμπροστά εἰς τά ὅμματιά του τά θεμέλια τῆς Ἐλευθερίας, τῆς σιγουρότητος¹ καί τῆς εὔτυχίας του· νά γνωρίζουν ἐμφανέστατα οἱ κριταί², ποῖον εἶναι τό δυσαπόφευκτον χρέος των πρός τούς κρινομένους ἐλευθέρους κατοίκους· καί οἱ νομοθέται καί πρῶτοι

1. Ἀσφάλεια

2. Δικαστής

PROCLAMA REVOLUCIONARIA

— ¿Quién puede afirmar lo contrario? ¿Qué tigre podría estar de acuerdo con tamañas iniquidades? Que se presente y ponga como testigo de cargo a toda la Creación que gime en silencio ante los ríos de sangre inocente injustamente derramada.

Este pueblo, digo, hasta ahora desventurado al ver que todos sus pesares y sufrimientos, sus lágrimas cotidianas, su exterminio, provienen de un gobierno vil y malvado, de la carencia de buenas leyes, ha decidido, valiéndose por una vez de su coraje, elevar sus ojos al cielo, apoyar valientemente su cabeza humillada y, armando impetuosamente sus brazos con la espada de la venganza y de la desesperación, proclamar ante el Universo entero, en voz alta y con estruendoso grito, los derechos sagrados e inalienables que le han sido donados por Dios para vivir en paz sobre la tierra.

Por lo tanto, para que todos los habitantes sin excepción puedan comparar siempre con vista despierta las acciones del gobierno con los propósitos de su legislación social, sacudiendo valientemente el yugo innoble del Despotismo y abrazados a la preciosa Libertad de sus ilustres

τῆς διοικήσεως τόν εὐθύτατον κανόνα, καθ' ὃν πρέπει νά
ρυθμίζεται καὶ ν' ἀποδλέπῃ τό ἐπάγγελμά των πρός
εὑδαιμονίαν τῶν πολιτῶν, κηρύττεται λαμπροφανῶς ἢ
ἀκόλουθος ΔΗΜΟΣΙΑ ΦΑΝΕΡΩΣΙΣ τῶν πολυτίμων
ΔΙΚΑΙΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ καὶ τοῦ ἐλευθέρου κατοίκου
τοῦ βασιλείου.

PROCLAMA REVOLUCIONARIA

antecesores para que jamás dejen que sean pisoteados como esclavos por la inhumana tiranía; para que cada uno tenga ante sus ojos, como un reluciente espejo, los cimientos de su libertad, de su seguridad y de su felicidad; para que los magistrados conozcan con claridad cuales son sus obligaciones ante quienes se consideran habitantes libres; y para que los legisladores y jefes de gobierno sepan la norma más recta por la que debe definirse y aplicarse su misión para la prosperidad de los ciudadanos, se proclama solemnemente la siguiente declaración pública de los valiosos derechos del hombre y del habitante libre del reino.

ΤΑ ΔΙΚΑΙΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

LOS DERECHOS DEL HOMBRE

ΤΑ ΔΙΚΑΙΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Ἄρθρον 1.— ‘Ο σκοπός δπού ἀπ’ ἀρχῆς κόσμου οἱ ἄνθρωποι ἐσυμμαζώχθησαν ἀπό τά δάση τήν πρώτην φοράν, διά νά κατοικήσουν δλοι μαζί, κτίζοντες χώρας και πόλεις, εῖναι διά νά συμβοηθῶνται και νά ζῶσιν εὐτυχισμένοι, και ὅχι νά συναντιρώγωνται ἢ νά ρουφᾶ τό αἷμα τους ἔνας.

Τότε ἔκαμαν βασιλέα διά νά ἀγρυπνῇ εἰς τά συμφέροντά των, διά νά εἶναι βέβαιοι εἰς τήν ἀπόλαυσιν τῶν φυσικῶν δικαίων, τά δποια δέν ἔχει τήν ἄδειαν νά τούς τά ἀφαιρέσῃ κανένας ἐπί τῆς γῆς.

Ἄρθρον 2.— Αὐτά τά Φυσικά Δίκαια εἶναι: πρῶτον, τό νά εἴμεθα δλοι ἵσοι και ὅχι ό ἔνας ἀνώτερος ἀπό τόν ἄλλον· δεύτερον, νά εἴμεθα ἐλεύθεροι και ὅχι ό ἔνας σκλάβος τοῦ ἄλλουνοῦ· τρίτον, νά εἴμεθα σίγουροι εἰς τήν ζωήν μας, και κανένας νά μήν ἡμπορῇ νά μᾶς τήν πάρῃ ἀδίκως και κατά τήν φαντασίαν· και τέταρτον, τά κτήματα δπού ἔχομεν κανένας νά μήν ἡμπορῇ νά μᾶς ἐγγίζῃ, ἀλλ’ εἶναι ίδικά μας και τῶν κληρονόμων μας.

Ἄρθρον 3.— ‘Ολοι οἱ ἄνθρωποι, Χριστιανοί και Τοῦρκοι, κατά φυσικόν λόγον εἶναι ἵσοι. ‘Οταν πταίσῃ τινάς, δποιασδήποτε καταστάσεως, δ Νόμος εἶναι ό αὐτός διά τό πταῖσμα και ἀμετάβλητος: ἥγουν δέν παιδεύεται¹ δ πλούσιος δλιγώτερον και ό πτωχός περισσότερον διά τό αὐτό σφάλμα, ἀλλ’ ἵσια-ἵσια.

Ἄρθρον 4.— ‘Ο Νόμος εἶναι ἔκείνη ἡ ἐλευθέρα ἀπόφασις, δπού μέ τήν συγκατάθεσιν δλου τοῦ λαοῦ ἔγινεν· ἥγουν, δλοι θέλομεν δτι ό φονεύς νά φονεύεται· αὐτός

1. Τιμωρεῖται

LOS DERECHOS DEL HOMBRE

Artículo 1.— La finalidad por la que, desde el origen del mundo, los hombres se han reunido, abandonando antes los bosques para vivir todos juntos, construyendo países y ciudades, ha sido la de ayudarse mutuamente y vivir felices, y no la de matarse los unos a los otros ni que una persona sola les chupe la sangre.

Instituyeron entonces un rey para que velara por sus intereses, para asegurarse el disfrute de sus derechos naturales, que ningún hombre sobre la tierra tiene derecho a sustraerle.

Artículo 2.— Estos Derechos Naturales son: en primer lugar, que todos somos iguales y ninguno superior a otro; en segundo lugar, que somos libres y no uno esclavo de otro; en tercer lugar, que estamos seguros con nuestra vida y que nadie puede arrebatárnosla injustamente según su parecer; y en cuarto lugar, que nadie puede tocar nuestras posesiones sino que deben ser nuestras y de nuestros herederos.

Artículo 3.— Todos los hombres, Cristianos y Turcos, son iguales por naturaleza. Si alguno comete un delito, la Ley es la misma e inmutable con respecto a dicho delito en cualquier circunstancia; es decir, no se castiga al rico menos y al pobre más por esa infracción, sino por igual.

λέγεται Νόμος, καί εἶναι ὁ ἕδιος διά ὅλους μας εἰς τό νά παιδεύσῃ. Καί πάλιν ἄλλος, ὅπου ὑπερασπίζεται· ἥγουν ὅλοι θέλομεν νά ἔξουσιάζωμεν τά ὑποστατικά μας, κανένας λοιπόν δέν ἔχει τήν ἀδειαν νά μᾶς πάρῃ δυναστικῶς τίποτες· αὐτός εἶναι Νόμος, ἐπειδή μοναχοί μας τόν δεχόμεθα καί τόν θέλομεν. Ὁ Νόμος ἔχει πάντοτε νά προστάξῃ ὅ,τι πρᾶγμα εἶναι δίκαιον καί ὠφέλιμον εἰς τήν συγκοινωνίαν τῆς ζωῆς μας καί νά ἐμποδίζῃ ἐκεῖνο ὅπου μᾶς βλάπτει.

”*Ἄρθρον 5.*— Ὄλοι οἱ συμπολῖται ἡμποροῦν νά ἔμβουν εἰς ἀξίας καί δημόσια ὀφφίκια¹. Τά ἐλεύθερα γένη δέν γνωρίζουν καμμίαν αἰτίαν προτιμήσεως εἰς τάς ἐκλογάς των, παρά τήν φρόνησιν καί τήν προκοπήν· ἥγουν, καθένας, ὅταν εἶναι ἀξιος καί προκομμένος διά μίαν δημοσίαν δούλευσιν, ἡμπορεῖ νά τήν ἀποκτήσῃ. Ἐξ ἐναντίας δέ, μήν ὅντας ἀξιος, ἄλλα χυδαῖος, δέν πρέπει νά τῷ δοθῇ· διότι, μήν ἡξεύροντας πῶς νά τήν ἐκτελέσῃ, προσκρούει καί βλάπτει τό κοινόν μέ τήν ἀμάθειαν καί τήν ἀνεπιδεξιότητά του.

”*Ἄρθρον 6.*— Η Ἐλευθερία εἶναι ἐκείνη ἡ δύναμις ὅπου ἔχει ὁ ἀνθρωπος εἰς τό νά κάμη ὅλον ἐκεῖνο, ὅπου δέν βλάπτει εἰς τά δίκαια τῶν γειτόνων του. Αὐτή ἔχει ώς θεμέλιον τήν φύσιν, διατί φυσικά ἀγαπῶμεν νά εἴμεθα ἐλεύθεροι· ἔχει ώς κανόνα τήν δικαιοσύνην, διατί ἡ δικαία ἐλευθερία εἶναι καλή· ἔχει ώς φύλακα τόν Νόμον, διατί αὐτός προσδιορίζει, ἔως ποῦ πρέπει νά εἴμεθα ἐλεύθεροι. Τό ἡθικόν σύνορον τῆς Ἐλευθερίας εἶναι τοῦτο τό οητόν: *Μήν κάμης εἰς τόν ἄλλον ἐκεῖνο* ὅπου δέν θέλεις νά σέ κάμουν.

1. Δημόσιο ἀξίωμα

Artículo 4.— La Ley es una decisión que se toma libremente con el consentimiento del pueblo entero; es decir, si todos queremos que el asesino sea asesinado, lo llamamos Ley, siendo la misma para todos nosotros a la hora de castigar. Y también la recibe la defensa; es decir, si todos queremos gobernar nuestras propiedades, nadie tendrá derecho a arrebatarnos nada a la fuerza. Así es la Ley porque nosotros así la aceptamos y la queremos. La Ley debe decretar siempre todo aquello que sea justo y beneficioso para la convivencia de nuestras vidas e impedir aquello que nos perjudique.

Artículo 5.— Todos los ciudadanos tienen acceso a las dignidades y a los cargos públicos. Las naciones libres no conocen otro motivo de selección que la prudencia y la capacidad; es decir, cualquiera que sea digno y capaz de un servicio público, puede ocuparlo. Y al contrario, si no fuera digno sino vulgar, no debe otorgársele ya que, sin saber cómo va a cumplirlo, contrariaría y dañaría el interés común con su ignorancia y su incapacidad.

Artículo 6.— La Libertad es la fuerza que tiene el hombre para hacer todo aquello que no vaya en perjuicio de los derechos de sus vecinos. Tiene como fundamento la naturaleza ya que, por naturaleza, queremos ser libres; tiene como regla la justicia ya que la libertad justa es buena; tiene como salvaguarda a la Ley ya que ésta define los límites de nuestra libertad. El límite moral de la Libertad yace en esta máxima: No hagas a otro aquello que no quieras que te hagan a ti.

”Αρθρον 7.- Τό δίκαιον τοῦ νά φανερώνωμεν τήν γνώμην μας καὶ τούς συλλογισμούς μας, τόσον μέ τήν τυπογραφίαν, ὅσον καὶ μέ ἄλλον τρόπον· τό δίκαιον τοῦ νά συναθροιζώμεθα εἰρηνικῶς· ἡ ἐλευθερία κάθε εἴδους θρησκείας, Χριστιανισμοῦ, Τουρκισμοῦ, Ιουδαϊσμοῦ καὶ τά λοιπά, δέν εἶναι ἐμποδισμένα εἰς τήν παροῦσαν διοίκησιν.

”Οταν ἐμποδίζωνται αὐτά τά δίκαια, εἶναι φανερόν πώς προέρχεται τοῦτο ἀπό Τυραννίαν, ἡ πώς εἶναι ἀκόμη ἐνθύμησις τοῦ ἔξοστρακισθέντος Δεσποτισμοῦ, δόπού ἀπεδιώξαμεν.

”Αρθρον 8.- ‘Η σιγουρότης¹ εἶναι ἐκείνη ἡ διαφέντευσις², δόπού δίδεται ἀπό ὅλον τό ἔθνος καὶ τόν λαόν εἰς τόν κάθε ἄνθρωπον διά τήν φύλαξιν τοῦ ὑποκειμένου του, τῶν δικαίων του καὶ τῶν ὑποστατικῶν του· ἥγονν, ὅταν βλάψῃ τινάς ἔνα μόνον ἄνθρωπον, ἡ πάρῃ ἀδίκως τίποτες ἀπ’ αὐτόν, ὅλος δὲ λαός πρέπει νά σηκωθῇ κατ’ ἐπάνω ἐκείνου τοῦ δυνάστου καὶ νά τόν ἀποδιώξῃ.

”Αρθρον 9.- ‘Ο Νόμος ἔχει χρέος νά διαφευντεύῃ τήν κοινήν ἐλευθερίαν ὅλου τοῦ ἔθνους καὶ ἐκείνην τοῦ κάθε ἀνθρώπου, κατοίκου εἰς ταύτην τήν αὐτοκρατορίαν, ἐναντίον τῆς καταθλίψεως καὶ τῆς δυναστείας τῶν διοικητῶν· ὅταν αὐτοί διοικοῦν καλῶς, νά τούς διαφεντεύῃ· εἰ δέ κακῶς, νά τούς ἀποβάλλῃ.

”Αρθρον 10.- Κανένας ἄνθρωπος νά μήν ἐγκαλῆται εἰς κριτήριον νά μήν πιάνεται ἀπό τούς ἀνθρώπους τοῦ κριτοῦ καὶ νά μή φυλακώνεται κατ’ ἄλλον τρόπον, παρά καθώς διορίζει ὁ Νόμος καὶ ὅχι κατά τήν φαντασίαν καὶ θέλησιν τοῦ κριτοῦ³. Κάθε κάτοικος ὅμως, ὅταν κραχθῇ

1. Ἡ ἀσφάλεια 2. Ἡ προστασία 3. Δικαστοῦ

Artículo 7.— El derecho de manifestar nuestra opinión y nuestros pensamientos, ya sea por medio de la imprenta o ya sea por cualquier otro medio; el derecho de reunirnos pacíficamente; la libertad de toda clase de religión, Cristianismo, Islamismo, Judaísmo, etc. no pueden estar prohibidos en el presente gobierno. Cuando tales derechos quedan prohibidos, se pone de manifiesto que esto proviene de una Tiranía o que todavía es memoria de un despotismo desterrado que nosotros ya hemos abandonado.

Artículo 8.— La seguridad consiste en la protección, otorgada por la nación y el pueblo a cada uno de sus miembros para la salvaguarda de su persona, de sus derechos y de sus propiedades. En efecto, cuando alguien cause perjuicio a una sola persona o tome injustamente algo de alguien, todo el pueblo debe alzarse, abalanzarse sobre el déspota y expulsarlo.

Artículo 9.— La Ley debe proteger la libertad común de toda la nación y la de cada persona, habitante de este imperio, contra la opresión y el despotismo de quienes gobiernan. Si ellos gobiernan bien, que los proteja, pero si lo hacen mal, que los expulse.

Artículo 10.— Ningún hombre deberá comparecer ante un tribunal, ser detenido por los hombres del juez ni ser encarcelado sino en el modo en que para tal caso disponga la Ley, y no según la imaginación y la voluntad del juez. Sin embargo, todo habitante, si es convocado a un juicio o es detenido de acuerdo con la Ley por los servidores del

εἰς τήν κρίσιν, ἢ κατά νόμον πιασθῇ ἀπό τούς ὑπηρέτας τοῦ κριτηρίου, πρέπει νά ὑποταχθῇ εὐθύς καί νά πηγαίνῃ νά κριθῇ· διατί, ἂν ἀντισταθῇ καί δέν θέλῃ νά πηγαίνῃ εἰς τήν κρίσιν, γίνεται πταίστης· καί ἀρκετόν σφάλμα εἶναι, ὅταν ὁ Νόμος κράζῃ κανέναν ἀνθρωπὸν καί ἐκεῖνος ἀντιστέκεται μέ τό κακόν καί δέν ὑπακούῃ νά πηγαίνῃ, ὅντας σίγουρος, ὅτι δέν παιδεύεται¹, ἂν εἶναι ἀθῶς.

Ἄρθρον 11.—Κάθε δυναστικόν ἐπιχείρημα, ὃπού ἥθελαν κάμει ἐναντίον ἑνός ἀνθρώπου, ὃπού δέν ἔπταισε, καί χωρίς προσταγήν τοῦ Νόμου θέλουν νά τόν καταδικάσουν, ἐκεῖνο φαίνεται πώς εἶναι μόνον ἀπό τό κεφάλι τοῦ κριτοῦ καί ἔργον τυραννικόν. Ὁ ἀνθρωπὸς λοιπόν, τόν δποῖον θέλουν νά δυναστεύσουν μέ αὐτόν τόν τρόπον, ἔχει δίκαιον καί ἄδειαν νά ἀντισταθῇ ἐξ ὅλης του τῆς δυνάμεως, νά τό ἀποβάλῃ μέ βίαν καί νά μήν ὑποταχθῇ.

Ἄρθρον 12.—Ἐκεῖνοι ὃπού ἐκδίδουν προσταγάς, ἢ ὃπού ἥθελε τές ὑπογράψουν, ἢ ὃπού ἥθελε τές ἐκτελέσουν, ἢ ὃπού ἥθελε βάλουν ἄλλους νά τές τελειώσουν, λέγοντές τους πώς εἶναι πράγματα ἀναγκαῖα, χωρίς νά ἔχῃ τήν εἰδησιν ἡ διοίκησις, εἶναι πταῖσται καί ἔχουν νά τιμωρῶνται αὐστηρῶς.

Ἄρθρον 13.—Κάθε ἀνθρωπὸς ὃπού φαίνεται πώς εἶναι ἀθῶς, ἂν τόν συκοφαντήσουν πώς ἔπταισεν, ἐν ὅσῳ νά βεβαιωθῇ πώς εἶναι πταίστης, πώς εἶναι ἀνάγκη νά πιασθῇ ἀπό τούς ἀνθρώπους τοῦ κριτηρίου, κάθε αὐστηρότης, καθώς δέσιμον, ὑβρισμοί, δαρμοί, ὃπού δέν εἶναι ἀναγκαῖα διά τήν κατακράτησιν τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου, ἐν ὅσῳ νά κριθῇ, νά εἶναι ἐμποδισμένα, καί

1. Τιμωρεῖται

juez, deberá obedecer al instante y aceptar ser juzgado ya que, si se resistiera y se negara a ser juzgado, se convertiría en culpable. Es una falta muy grave cuando la Ley llama a comparecer a una persona y ésta se resiste de mala voluntad y se niega a obedecer, ya que es seguro que si fuera inocente, no se le castigaría.

Artículo 11.— Cualquier acto despótico ejercido contra un hombre inocente al que quieren condenar contra los preceptos de la Ley, muestra que es debido a un solo juez y constituye por tanto un acto tiránico. La persona de la que se abuse de este modo tiene el derecho y la autorización de resistirse con todas sus fuerzas, de oponerse con violencia y de no obedecer.

Artículo 12.— Aquellos que dicten decretos, los ratifiquen, los ejecuten o los hagan cumplir por otros para que los lleven a cabo bajo el pretexto de que son cosas necesarias y sin que el gobierno esté al corriente, son culpables y deberán ser castigados severamente.

Artículo 13.— Si un hombre, presumiblemente inocente, es acusado de haber cometido delito y si antes de que se haya probado que ha cometido delito resultara necesario que fuese arrestado por los hombres del juez, quedará prohibida, hasta que sea juzgado, todo tipo de severidad —atarlo, los insultos o las palizas— que no sea precisa para retener a ese hombre, y sólo cuando haya sido declarado culpable

μόνον ἀφοῦ ἀποδειχθῇ πταίστης, τότε νά γίνεται ἀρχή τῆς τιμωρίας εἰς τό ὑποκείμενόν του, καθώς διαλαμβάνει δέ Νόμος.

”*Ἄρθρον 14.*— Κανένας ἄνθρωπος νά μήν κρίνεται καὶ νά μήν τιμωρήται ἀλλέως, παρά ἀφοῦ εἰπῇ ὅλα τά δικαιολογήματά του καὶ ἀφοῦ κατά τούς νόμους κραχθῇ εἰς τήν κρίσιν· καὶ τιμωρεῖται τότε μόνον, ὅταν εἶναι ἔνας Νόμος καμαρένος προτοῦ νά κάμῃ ἐκεῖνος τό πταῖσμα. Ὁ νόμος δέ ὅπού ἥθελε τιμωρήσει ἐγκλήματα ἀπερ ἔγιναν εἰς τόν καιρόν, ὅπού αὐτός δέν εἶχε συστηθῆ, λέγεται Τυραννία. Καί τό νά τιμωρήσῃ ἔνας νέος Νόμος παλαιά ἐγκλήματα, λέγεται ἀνομία. ”*Ἔγουν, ἔνας ἄνθρωπος ἐπῆρε τό βόδι ἐνός ἄλλου, καὶ ἔως τήν στιγμήν ὅπού τό ἐπῆρε, δέν ἦτον κανένας νόμος ὅπού νά ἐμπόδιζε ταύτην τήν ἀρπαγήν· ἔξεδόθη ἔπειτα νόμος νά μήν ἀρπάζῃ ἔνας τοῦ ἄλλου πράγματα· δέ ἀρπαξ δίδει ὀπίσω τό βόδι, μά δέν παιδεύεται, ἔπειδή αὐτός δέν ἥξευρε πώς ή ἀρπαγή εἶναι κακή.*

”*Ἄρθρον 15.*— ‘Ο Νόμος ἔχει νά προσδιορίζῃ παιδείας¹ ἀκριβῶς καὶ ἀποδεικτικῶς ἀναγκαίας· αἱ παιδεῖαι αὗται νά εἶναι ἀνάλογοι κατά τό ἐγκλημα καὶ ώφέλιμοι εἰς τήν συγκοινωνίαν² τῶν πολιτῶν. ”*Ἔγουν, ἀν ἔδειρε τινάς ἔναν ἄλλον, νά δαρθῇ μά ὅχι νά ἀποκεφαλισθῇ.*

”*Ἄρθρον 16.*— Τό δίκαιον τοῦ νά ἔξουσιάζῃ καθένας εἰρηνικῶς τά ὑποστατικά του εἶναι ἐκεῖνο τό ὅποῖον ἀνήκει εἰς κάθε κάτοικον· ἥγουν, νά τά χαιρεται, νά τά μεταχειρίζεται κατά τήν θέλησίν του, νά ἀπολαμβάνῃ τά εἰσοδήματά του, τόν καρπόν τῆς τέχνης του, τῆς ἐργασίας του καὶ τῆς φιλοπονίας του, χωρίς νά ἥμπορέσῃ

1. Τιμωρία, παιδεμός.

2. Κοινή διαβίωσιν.

deberá aplicársele el castigo a su persona tal como ha sido previsto por la Ley.

Artículo 14.— Ningún hombre deberá ser juzgado ni castigado de otro modo sino una vez que haya expuesto todas sus alegaciones y que, legalmente, haya sido convocado a juicio; y deberá ser castigado solamente en virtud de una Ley promulgada antes de que se haya cometido el delito. La ley que castiga los crímenes antes de que ésta haya sido promulgada se llama Tiranía. El que una nueva Ley castigue antiguos crímenes se llama ilegalidad. Es decir, un hombre ha robado el buey de otro y hasta el momento del despojo no existía ley alguna que impidiera este robo; se ha promulgado en seguida una ley prohibiendo robar las cosas ajenas; el ladrón entonces devuelve el buey pero no es castigado ya que él no sabía que el robo fuera un acto criminal.

Artículo 15.— La Ley deberá determinar el castigo exacto y ejemplarmente necesario. Estos castigos deberán ser proporcionales al crimen y beneficiosos a la comunidad de ciudadanos. Es decir, si alguien ha golpeado a un hombre, éste deberá ser golpeado pero no decapitado.

Artículo 16.— El derecho de gobernar en paz las propiedades pertenece a cada habitante; es decir, puede disfrutarlas y emplearlas de acuerdo con su voluntad, gozar de sus ingresos, del fruto de su oficio, de su trabajo y de su capacidad sin que nadie pueda nunca ni por un instante arrebatárselo a la fuerza.

ποτέ κανένας νά τόν πάρῃ στανικῶς μήτε ἔνα λεπτόν.

”*Ἄρθρον 17.*— Δέν εἶναι ἐμποδισμένον εἰς τούς κατοίκους κανένα εἶδος ἐργασίας, τέχνης, γεωργικῆς, πραγματείας¹, ἢ δποιονδήποτε ἐπιχείρημα ὠφέλιμον εἰς τήν συγκοινωνίαν. Ἡ φιλοπονία δλων τῶν πολιτῶν ἡμπορεῖ νά ἔκτείνεται εἰς δλας τάς τέχνας καί μαθήσεις.

”*Ἄρθρον 18.*— Κάθε ἄνθρωπος ἡμπορεῖ νά δουλεύσῃ ἔναν ἄλλον ώς ὑπηρέτης, προσφέροντας τόν καιρόν του εἰς χρῆσιν ἔκείνου· δέν ἡμπορεῖ δμως νά πωλήσῃ τόν ἔαυτόν του, μήτε ἄλλος νά τόν πωλήσῃ, ἐπειδή καί τό ὑποκείμενόν του δέν εἶναι εἰς μόνην τήν ἔξουσίαν τοῦ ἔαυτοῦ του, ἀλλά καί τῆς Πατρίδος. Ὁ Νόμος δέν γνωρίζει καμμίαν ὑποδούλωσιν μήτε σκλαβίαν καί εἰς τούς ἰδίους δούλους· σώζεται² μόνον μία ὑπόσχεσις, νά φροντίζῃ ὁ ὑπηρέτης διά τήν ἐργασίαν του καί νά εἶναι εὐγνώμων πρός ἔκείνον δπού τόν πληρώνει μισθόν, δστις δέν ἔχει ἄδειαν μήτε νά τόν ὑβρίσῃ, μήτε νά τόν δείρῃ· ὀναιρεῖ³ δμως τήν συμφωνίαν, τόν πληρώνει ἔως ἔκείνην τήν στιγμήν καί τόν ἀποδάλλει.

”*Ἄρθρον 19.*— Κανένας δέν ἔχει νά ὑστερηθῇ τό παραμικρότερον μέρος τῶν κτημάτων του χωρίς τό θέλημά του· ἄν δμως καί εἶναι καμμία δημοσία χρεία, ἥγουν ζητῇ ἡ Πατρίς τόν κῆπον του, διά νά κάμη ἀγοράν ἢ ἄλλο κανένα κτίριον, τότε νά ξετιμᾶται ὁ κῆπος, νά πληρώνεται ὁ οἰκοκύρης, καί οὕτω νά γίνεται ἡ ἀγορά ἢ τό κτίριον.

”*Ἄρθρον 20.*— Κάθε δόσιμον ἔχει νά γίνεται μόνον διά

1. Ἡ πραμάτεια καί τό ἐμπόριο.

2. Ἀρκεῖ.

3. Έάν ἀναιρῇ.

Artículo 17.— No se prohíbe a los habitantes ningún tipo de trabajo, oficio, agricultura, comercio o cualquier clase de transacción comercial beneficiosa para la comunidad. La capacidad de los ciudadanos puede extenderse a todos los oficios y habilidades.

Artículo 18.— Toda persona puede trabajar para otro como sirviente, ofreciendo su tiempo para el uso del otro. Sin embargo, no puede vender a otra persona ni ser vendido por otros ya que su persona no le pertenece sólo a él, sino también a la Patria. La Ley no reconoce tampoco ningún lazo de sumisión o de esclavitud entre siervos. Sólo puede establecerse el compromiso de que el sirviente atienda a su trabajo y sea agradecido ante quien le paga el salario quien, a su vez, no tiene permiso ni para insultarlo ni para golpearlo. Puede, no obstante, revocar el acuerdo y despedirle después de haberle remunerado su trabajo.

Artículo 19.— Nadie podrá ser privado ni de la parte más ínfima de sus posesiones sin su consentimiento. Sin embargo, si una necesidad pública lo exigiese, por ejemplo, si la Patria necesitara un huerto para instalar un mercado o cualquier otro edificio, entonces se tasará el huerto y se indemnizará al propietario y sólo así podrá instalarse el mercado o el edificio.

Artículo 20.— Toda contribución deberá establecerse sólo para el

τό δημόσιον ὕφελος καί ὅχι δι' ἀρπαγάς ἐνός καί ἄλλου.
"Ολοι οἱ ἐγκάτοικοι ἔχουν τό δίκαιον νά συντρέξουν εἰς
τό φύσιμον τοῦ τεφτερίου¹, ν' ἀγρυπνοῦν εἰς τό σύναγμα
τῶν δοσιμάτων, καί νά παίρνουν λογαριασμόν ἀπ' ἐκεῖ-
νον ὅπού τά ἐσύναξε.

*"Ἄρθρον 21.– Αἱ δημόσιοι συνδρομαὶ καί ἀνταμοιδαὶ
εἶναι ἔνα ἰερόν χρέος τῆς πατρίδος. Τό κοινόν χρεωστεῖ
μίαν δοήθειαν εἰς τούς δυστυχεῖς ἐγκατοίκους, τόσον εἰς
τό νά τούς προμηθεύσῃ νά ἔχουν τί νά ἐργάζωνται, ὅσον
καί νά δώσῃ τρόπον ζωῆς εἰς ἐκείνους, ὅπού δέν ἡμπο-
ροῦν πλέον νά δουλεύσουν· ἥγουν, ἔνας γεωργός μήν
ἔχοντας βόδια κάθεται ἀργός· ἡ Πατρίς ἔχει χρέος νά
τόν δώσῃ καί νά τόν προσμένῃ ὥστε νά τά πληρώσῃ· ἔνας
ἐσακατεύθη εἰς τόν ὑπέρ Πατρίδος πόλεμον, αὐτή πρέπει
νά τόν ἀνταμείψῃ καί νά τόν τρέφῃ ἐν δσῳ ζῆ.*

*"Ἄρθρον 22.– "Ολοι, χωρίς ἔξαιρεσιν, ἔχουν χρέος νά
ἡξεύρουν γράμματα. Ἡ Πατρίς ἔχει νά καταστήσῃ σχο-
λεῖα εἰς ὅλα τά χωρία διά τά ἀρσενικά καί θηλυκά παι-
δία. Ἐκ τῶν γραμμάτων γεννᾶται ἡ προκοπή, μέ τήν
ὅποίαν λάμπουν τά ἐλεύθερα ἔθνη. Νά ἔξηγοῦνται οἱ
παλαιοί ιστορικοί συγγραφεῖς· εἰς δέ τάς μεγάλας πόλεις
νά παραδίδεται ἡ γαλλική καί ἡ ιταλική γλῶσσα· ἡ δέ
έλληνική² νά εἶναι ἀπαραίτητος.*

*"Ἄρθρον 23.– Ἡ κοινή ἐπιβεβαίωσις καί σιγουρότης
τοῦ κάθε πολίτου συνίσταται εἰς τήν ἐνέργειαν ὅλων τῶν
πολιτῶν. Ἦγουν, νά στοχαζώμεθα πώς, ὅταν πάθη ἔνας
τίποτες κακόν, ἐγρίζονται ὅλοι, καί διά τοῦτο πρέπει νά
βεδαιώσωμεν εἰς τόν καθένα τήν μεταχείρισιν καί τήν*

1. Ἡ σύνταξη τῶν φορολογικῶν καταλόγων.

2. Ἡ ἀρχαία έλληνική.

beneficio público y no por la codicia de los individuos. Todos los habitantes tienen el derecho a concurrir en el pago de impuestos, a velar por el recuento de las contribuciones y a pedir las cuentas a quien las haya reunido.

Artículo 21.— Las contribuciones públicas y las retribuciones son un deber sagrado a la patria. La sociedad debe proporcionar subsistencia a los habitantes desafortunados, tanto de proveerles trabajo como de asegurar los medios a quienes ya no pueden trabajar: Es decir, cuando un agricultor que no tiene bueyes se queda sin trabajo, la Patria tiene el deber de prestarle y esperar a que se lo reembolse. Si alguien se ha quedado lisiado en la guerra en defensa de su Patria, ésta debe recompensarle y alimentarlo de por vida.

Artículo 22.— La educación es obligación de todos sin excepción. La Patria debe construir escuelas, para niños y para niñas, en todos los pueblos. De las letras nace el progreso con el que resplandecen las naciones libres. Deben explicarse los historiadores antiguos e impartirse en las grandes ciudades el inglés y el francés; la enseñanza del griego [antiguo] debe ser obligatoria.

Artículo 23.— La garantía social y la seguridad de cada ciudadano constituye un asunto de todos los ciudadanos. Es decir, debemos pensar que si alguien padece algún mal, esto concierne a todo el mundo y,

προφύλαξιν τῶν δικαιών του. Αὐτή ἡ σιγουρότης θεμελιώνεται ἐπάνω εἰς τήν αὐτεξουσιότητα τοῦ ἔθνους· ἥγουν, ὅλον τό ἔθνος ἀδικεῖται, ὅταν ἀδικῆται ἕνας μόνος πολίτης.

Ἄρθρον 24.— Αὕτη ἡ αὐτεξουσιότης δέν ἔχει τό κῦρος, ἂν τά σύνορα τῶν δημοσίων δόφικίων δέν εἶναι προσδιωρισμένα ἀπό τὸν Νόμον, καὶ ἂν δέν εἶναι ἀποφασισμένον ρητῶς τό νά δώσουν λογαριασμόν ὅλοι οἱ ἀξιωματικοί¹.

Ἄρθρον 25.— Ἡ αὐτοκρατορία² εἶναι θεμελιωμένη εἰς τόν λαόν· αὐτή εἶναι μία, ἀδιαιρέτος, ἀπροσδιόριστος καὶ ἀναφαίρετος. Ἔγουν δὲ λαός μόνον ἡμπορεῖ νά προστάζῃ καὶ ὅχι ἕνα μέρος ἀνθρώπων ἢ μία πόλις· καὶ ἡμπορεῖ νά προστάζῃ δι' ὅλα, χωρίς κανένα ἐμπόδιον.

Άρθρον 26.— Κανένα μέρος τοῦ λαοῦ δέν ἡμπορεῖ νά ἐνεργήσῃ τήν δύναμιν ὅλου τοῦ ἔθνους, κάθε μέλος δημοσίου αὐτοκράτορος³ λαοῦ, συναγόμενον, ἔχει δίκαιον νά εἰπῃ τό θέλημά του μέ μίαν σωστήν ἐλευθερίαν.

Άρθρον 27.— Κάθε ἀνθρωπος, ὅπού ἡθελεν ὀρπάσει τήν αὐτοκρατορίαν καὶ τήν ἔξουσίαν τοῦ ἔθνους, εὐθύς νά φυλακώνεται ἀπό τούς ἐλευθέρους ἄνδρας, νά κρίνεται, καὶ κατά τόν νόμον νά παιδεύεται.

Άρθρον 28.— Ἐνα ἔθνος ἔχει τό δίκαιον πάντοτε νά μετασχηματίσῃ καὶ νά μεταλλάξῃ τήν νομοθεσίαν του· μιᾶς γενεᾶς πρόσωπα δέν ἡμποροῦν νά καθυποτάξουν εἰς τούς νόμους των τά πρόσωπα, ὅπού θέλουν γεννηθῆ κατόπιν τους.

1. Οἱ ἀξιωματοῦχοι, οἱ δημόσιοι λειτουργοί.

2. Ἡ «αὐτεξουσιότης», ἡ κυριαρχία.

3. Τοῦ αὐτεξουσίου, τοῦ κυρίαρχου.

por ello, debemos asegurar a cada cual el disfrute y la salvaguarda de sus derechos. Esta seguridad reposa sobre la soberanía nacional; es decir, se comete injusticia contra la nación entera al cometer injusticia contra un solo ciudadano.

Artículo 24.— Esta soberanía no tiene validez si los límites de los cargos públicos no están determinados por la Ley, y si no se ha decidido expresamente que todos los funcionarios rindan cuentas.

Artículo 25.— La soberanía reside en el pueblo. Es una, indivisible, imprescriptible e inalienable. Es decir, sólo el pueblo puede decretar y no una fracción de individuos o una ciudad; y puede decretar sobre cualquier tema sin impedimento alguno.

Artículo 26.— Ninguna parte del pueblo puede ejercer el poder de la nación entera, sin embargo, cada sección del pueblo soberano, reunido en asamblea, tiene derecho a expresar su voluntad con total libertad.

Artículo 27.— Todo hombre que usurpe la soberanía y el poder de la nación deberá ser inmediatamente encarcelado por los hombres libres, juzgado y castigado conforme a la ley.

Artículo 28.— Una nación tiene siempre el derecho a reformar y modificar su legislación. Una generación no puede imponer sus leyes a las generaciones futuras.

Ἄρθρον 29.— Κάθε πολίτης ἔχει ἵσον δίκαιον μέτοις ἄλλους εἰς τό νά συντρέξῃ νά κατασταθῇ ἔνας νόμος, ἢ νά ὀνοματίσῃ τούς ἀξιωματικούς, βουλευτάς καί ἐπιτρόπους τοῦ ἔθνους.

Ἄρθρον 30.— Τά δόφφικια¹ τῆς Πατρίδος εἶναι καθαυτό πρός καιρόν, ὅσον θέλει καί κρίνει εὔλογον ἡ Διοίκησις· αὐτά δέν πρέπει νά θεωρῶνται ως ξεχωρισταί τιμαί, μήτε ως ἀνταμοιβαί, ἀλλ’ ως χρέη ἀπαραίτητα τῶν πολιτῶν εἰς τό νά δουλεύσουν τήν Πατρίδα των.

Ἄρθρον 31.— Τά ἐγκλήματα τῶν Ἐπιτρόπων τοῦ ἔθνους καί τῶν ἀξιωματικῶν² ποτέ δέν ἔχουν νά μείνουν ὀτιμώρητα. Κανένας δέν ἔχει τό δίκαιον νά στοχάζεται τόν ἔαυτόν του ἀπαραδίαστον περισσότερον ἀπό τούς ἄλλους. Ἡγουν, ὅταν σφάλλῃ μεγάλος ἢ μικρός, ὁ Νόμος τόν παιδεύει ἀφεύκτως κατά τό σφάλμα του, ἃς εἶναι καί ὁ πρῶτος ἀξιωματικός.

Ἄρθρον 32.— Τό δίκαιον τοῦ νά δίδῃ ὁ κάθε πολίτης ἔγγραφον ἀναφοράν καί νά προσκλαίεται διά καμμίαν ἐνόχλησιν, δπού τῷ γίνεται, πρός ἐκείνους, δπού ἔχουν τήν ἔξουσίαν τοῦ ἔθνους εἰς τό χέρι τους, δέν ἔχει νά ἐμποδίζεται κατ’ οὐδένα τρόπον, μήτε νά τόν εἰποῦν πώς δέν εἶναι καιρός ἢ τόπος, ἀλλ’ δποίαν ὥραν καί ἄν πηγαίνῃ ὁ παραπονούμενος πολίτης, νά εἶναι δεκτή ἢ ἀναφορά του.

Ἄρθρον 33.— Τό νά ἀντιστέκεται ὁ κάθε πολίτης, ὅταν τόν καταθλίβονται καί τόν ἀδικοῦν, εἶναι ἀποτέλεσμα τῶν ἄνω ρηθέντων δικαίων του· διότι κανένας δέν ἀντιστέκε-

1. Τά δημόσια ἀξιώματα.

2. Ἀξιωματοῦχος, δημόσιος λειτουργός.

Artículo 29.— Todo ciudadano tiene el mismo derecho que los demás a concurrir en la instauración de una ley o en nombramiento de funcionarios, diputados y agentes de la nación.

Artículo 30.— Los cargos públicos de la Patria son, por propio derecho temporales, cuanto quiera y juzgue razonable el Gobierno. El trabajo por la Patria no debe ser considerado como distinción ni como retribución, sino como obligación indispensable de los ciudadanos en el servicio a su Patria.

Artículo 31.— Los crímenes cometidos por los Agentes de la Nación y los funcionarios nunca deberán permanecer impunes. Nadie tiene el derecho a considerarse a sí mismo más impune que los demás. Es decir, cuando alguien, grande o pequeño, comete un error, la Ley lo castiga invariablemente en relación a su falta, aunque sea el primer funcionario.

Artículo 32.— El derecho de todo ciudadano a presentar demandas escritas y quejas por alguna molestia que le haya acaecido ante los depositarios del poder de la nación, no puede en modo alguno prohibírselle ni siquiera diciendo que no es el momento o el lugar. El ciudadano demandante debe poder hacer su reclamación en cualquier momento.

Artículo 33.— La resistencia de todo ciudadano ante la opresión y la injusticia es consecuencia de los derechos anteriormente mencionados, porque nadie ofrece resistencia cuando sabe que se le hará justi-

ται, ὅταν ἡξεύρη πώς θέ νά λάβῃ τό δίκαιον του μέ τήν συνδρομήν τοῦ Νόμου.

”*Ἄρθρον 34.*— “Οταν ἔνας μόνος κάτοικος τοῦ βασιλίου τούτου ἀδικηθῇ, ἀδικεῖται ὅλον τό βασίλειον¹. καὶ πάλιν, ὅταν τό βασίλειον ἀδικῆται ἡ πολεμῆται, ἀδικεῖται ἡ πολεμεῖται κάθε πολίτης. Διά τοῦτο δέν ἡμπορεῖ ποτέ κανείς νά εἰπῃ, ὅτι ἡ τάδε χώρα πολεμεῖται, δέν μέ μέλει, διατί ἐγώ ἡσυχάζω εἰς τήν ἴδικήν μου· ἀλλ’ ἐγώ πολεμοῦμαι, ὅταν ἡ τάδε χώρα πάσχῃ, ὡς μέρος τοῦ ὅλου ὅπού εῖμαι· δ Βούλγαρος πρέπει νά κινηται, ὅταν πάσχῃ Ὡλλην· καὶ τοῦτος πάλιν δι’ ἐκεῖνον· καὶ ἀμφότεροι διά τόν Ἀλβανόν καὶ Βλάχον.

”*Ἄρθρον 35.*— “Οταν ἡ Διοίκησις βιάζῃ, ἀθετῇ, καταφρονῇ τά δίκαια τοῦ λαοῦ καὶ δέν εἰσακούῃ τά παράπονά του, τό νά κάμη τότε ὁ λαός ἡ κάθε μέρος τοῦ λαοῦ ἐπανάστασιν, νά ἀρπάζῃ τά ἄρματα καὶ νά τιμωρήσῃ τούς τυράννους του, εἶναι τό πλέον ἰερόν ἀπό ὅλα τά δίκαιά του καὶ τό πλέον ἀπαραίτητον ἀπό ὅλα τά χρέη του.” Αν εὑρίσκωνται ὅμως εἰς τόπον, ὅπού εἶναι περισσότεροι τύραννοι, οἱ πλέον ἀνδρεῖοι πατριῶται καὶ φιλελεύθεροι πρέπει νά πιάσουν τά περάσματα τῶν δρόμων καὶ τά ὕψη τῶν βουνῶν, ἐν ὅσῳ ν' ἀνταμωθοῦν πολλοί, νά πληθύνῃ δ ἀριθμός των, καὶ τότε νά ἀρχίσουν τήν ἐπιδρομήν κατά τῶν τυράννων, κάμνοντες εἰς κάθε δέκα ἀνθρώπους ἔνα δέκαρχον, εἰς τούς 50 πεντηκόνταρχον, εἰς τούς ἑκατόν ἑκατόνταρχον· δ χιλίαρχος ἔχει δέκα ἑκατοντάρχους καὶ δ στρατηγός τρεῖς χιλιάρχους, δ δέ ἀρχιστράτηγος πολλούς στρατηγούς.

1. Τό κράτος.

cia con el amparo de la Ley.

Artículo 34.— Cuando se comete injusticia contra un sólo habitante de este reino, se comete injusticia contra todo el reino. Y a su vez cuando se comete injusticia o se ataca al reino, se comete injusticia y se ataca a cada uno de sus ciudadanos. Por ello nadie podrá decir nunca que no le importa si un país está en guerra porque yo estoy tranquilo en el mío, sino que yo, como parte que soy de todo, estoy en guerra cuando un país padece. El Búlgaro debe movilizarse cuando padece el Griego y éste a su vez por aquél, y ambos por el Albanés y el Valaco.

Artículo 35.— Cuando el Gobierno viola, anula o desestima los derechos del pueblo y no atiende sus quejas, el pueblo o cada facción del pueblo debe sublevarse, coger las armas y castigar a los tiranos: es el más sagrado de todos sus derechos y el más indispensable de todos sus deberes. Sin embargo, si se encontraran en un lugar con muchos tiranos, los patriotas más valientes y amantes de la libertad deberán ocupar los pasos de los caminos y las cumbres de los montes, y una vez que se hayan reunido muchos y haya aumentado el número, comenzarán a atacar entonces a los tiranos, poniendo a la cabeza de cada diez hombres un decurión, de cincuenta un quincuagenario, de cien un centurión, el quiliarca tendrá a sus órdenes diez centuriones, el general tres mil quiliarcas, y el comandante en jefe muchos generales.

Τά χρέη τῶν πόλεων, πολιτειῶν, χωρῶν¹, καί τῶν κατά μέρος πολιτῶν, δπού ἔχρεωστοῦντο παρθέντα πρό πέντε χρόνων καί εἰς αὐτό τό διάστημα ἐπληρώνετο διάφορον² εἰς τούς δανειστάς, ἡ παροῦσα Διοίκησις τά ἀναιρεῖ καί οἱ δανεισταὶ δέν ἔχουν νά ζητοῦν εἰς τό ἔξῆς μήτε κεφάλαιον, μήτε διάφορον ἀπό τούς χρεώστας, ώσάν δπού ἐπῆραν τά δάνειά των, διότι διπλώνουν³ τά κεφάλαια εἰς πέντε χρόνους.

-
1. Κωμοπόλεων.
 2. Τόκος.
 3. Διπλασιάζουν ἡ διπλασιάζονται.

Las deudas de las ciudades, de los estados, de las aldeas y, en parte, de los ciudadanos que, adquiridas por más de cinco años, los haya endeudado y durante este tiempo hayan pagado un interés a los prestamistas, el presente Gobierno las revoca y los prestamistas no podrán exigir de ahora en adelante ni capital ni interés a los deudores ya que han sido reembolsados con creces sus préstamos toda vez que se ha duplicado el capital en cinco años.

TO ΣΥΝΤΑΓΜΑ

LA CONSTITUCIÓN

ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΝΟΜΟΘΕΤΗΜΕΝΗΣ ΠΡΑΞΕΩΣ
ΚΑΙ ΨΥΧΗ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ

ΤΑΞΙΣ ΚΑΙ ΤΡΟΠΟΙ
ΠΩΣ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΕΠΑΚΟΛΟΥΘΩΝΤΑΙ
ΠΑΡΑ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ

Περί τῆς Δημοκρατίας

”Αρθρον 1.- Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ εἶναι μία, μέδιον ὅπου συμπεριλαμβάνει εἰς τόν κόλπον της διάφορα γένη καὶ θρησκείας· δέν θεωρεῖ τάς διαφοράς τῶν λατρειῶν μέχθυρικόν μάτι· εἶναι ἀδιαίρετος, μ' ὅλον ὅπου ποταμοί καὶ πελάγη διαχωρίζουν τές ἐπαρχίες της, αἱ ὅποιαι ὄλαι εἶναι ἔνα συνεσφιγμένον ἀδιάλυτον σῶμα.

Περί διαιρέσεως τοῦ λαοῦ

”Αρθρον 2.- Ο ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΛΑΟΣ, τουτέστιν ὁ εἰς τοῦτο τό βασίλειον¹ κατοικῶν, χωρίς ἔξαιρεσιν θρησκείας καὶ γλώσσης, διαμοιράζεται εἰς πρώτας συναθροίσεις εἰς τάς τοπαρχίας, διά νά βάλῃ εἰς πρᾶξιν τήν αὐτοκρατορικήν² ἔξουσίαν του· ἥγουν, συναθροίζεται εἰς κάθε ἐπαρχίαν, διά νά δώσῃ τήν γνώμην του ἐπάνω εἰς κανένα πρόβλημα.

”Αρθρον 3.- Διαμοιράζεται, διά τήν εύκολίαν τῆς

1. Τό κράτος, ἡ ἐπικράτεια.

2. Κυριαρχικήν

PRINCIPIO DEL ACTO LEGISLATIVO Y ESPÍRITU DEL GOBIERNO

ORDENACIÓN Y MEDIOS
DE QUE GOZAN
LOS CIUDADANOS

De la República

Artículo 1.— La República Helénica es una, si bien contiene en su seno razas y religiones diferentes. No se contemplan las diferencias de culto con ojo hostil. Es indivisible, a pesar de que los ríos y los mares dividen sus regiones que, en conjunto, constituyen un cuerpo compacto e indisoluble.

De la distribución del pueblo

Artículo 2.— El Pueblo Griego que habita este reino, sin distinción de religión ni de lengua, se distribuye para el ejercicio de su soberanía en asambleas primarias por distritos; es decir, se reúne en cada provincia para expresar su opinión ante cada asunto.

Artículo 3.— Se distribuye en provincias, distritos y municipios para

διοικήσεως καί διά νά γίνεται ή δικαιοσύνη δμοιοτρόπως, εἰς ἐπαρχίας, τοπαρχίας καί προεστᾶτα. Ὅγουν, ἐπαρχία λέγεται ή Θεσσαλία, τοπαρχία ή Μαγνησία (ἥγουν τοῦ Βόλου τά χωρία) καί προεστῶν ή πολιταρχία τῆς Μακρυνίτζας ἐπάνω εἰς δώδεκα χωρία.

Περί τῆς τάξεως τῶν πολιτῶν

Ἄρθρον 4.– Κάθε ἄνθρωπος γεννημένος καί κατοικῶν εἰς αὐτό τό βασίλειον¹ εἰκοσιενός χρόνου ἡλικίας, εἶναι πολίτης.

– Κάθε ξένος εἰκοσιενός σωστοῦ χρόνου, ὅστις, κατοικῶντας εἰς αὐτό τό βασίλειον πρό ἐνός χρόνου, ζῇ μέ τό ἐργόχειρόν του, εἶναι πολίτης.

– Ἐκεῖνος δπού ἀγοράζει ἔνα ὑποστατικόν εἶναι πολίτης.

– Ἐκεῖνος δπού νυμφεύεται μίαν Ἑλληνίδα εἶναι πολίτης.

– Ἐκεῖνος δπού παίρνει ἔνα ψυχοπαίδι εἶναι πολίτης.

– Ἐκεῖνος δπού διμιλεῖ τήν ἀπλῆν ἢ τήν Ἑλληνικήν² γλῶσσαν καί διηθεῖ τήν Ἑλλάδα, ἃς διατρίβῃ καί εἰς τούς ἀντίποδας (ἐπειδή τό ἐλληνικόν προξύμι εξαπλώθη καί εἰς τά δύο ἡμισφαίρια), εἶναι Ἑλλην καί πολίτης.

– Ἐκεῖνος δπού εἶναι χριστιανός καί δέν διμιλεῖ τήν ἀπλῆν ἢ τήν Ἑλληνικήν διάλεκτον, ἀλλά μόνον διηθεῖ τήν Ἑλλάδα, εἶναι πολίτης.

– Καί, τέλος πάντων, κάθε ξένος τόν δποῖον ή Διοίκησις στοχάζεται πώς εἶναι ἄξιος κάτοικος τῆς Πατρίδος, ἥγουν καθώς ἔνας καλός τεχνίτης, ἔνας προκομμένος

1. Κράτος, ἐπικράτεια.

2. Ἀρχαία Ἑλληνική.

facilitar el gobierno y la aplicación paritaria de la justicia. Es decir, Tesalia constituye una provincia, Magnesia —esto es, los pueblos alrededor de Volos— un distrito, y Makrinitsa una mancomunidad que comprende unos doce pueblos.

De la distribución de los ciudadanos

Artículo 4.— Todo hombre de veintiún años cumplidos, nacido y vecino de este reino, es ciudadano.

— Todo extranjero de veintiún años cumplidos, que sea vecino de este reino desde hace un año y que viva de su trabajo, es ciudadano.

— El que adquiera una propiedad es ciudadano.

— El que se despose con una Griega es ciudadano.

— El que adopte a un niño es ciudadano.

— El que hable el griego común o el griego antiguo y ayude a Grecia, aunque viva en los antípodas —pues el fermento griego se ha extendido por ambos hemisferios—, es Griego y ciudadano.

— El que sea cristiano y no hable ni el griego común ni el griego antiguo pero ayude a Grecia, es ciudadano.

— Y finalmente, todo extranjero al que el gobierno considere un vecino respetable de la Patria —esto es, un buen artista, un aventajado maestro o un patriota valiente—, puede ser admitido como ciudadano en la Patria

διδάσκαλος, ἔνας ἄξιος πατριώτης, εἶναι δεκτός εἰς τήν Πατρίδα καὶ ἡμπορεῖ νά μετέρχεται ἵστοιμως τά δίκαια, δύο δικαιολογίας.

— Ἐνας ξένος φιλόσοφος ἢ τεχνίτης Εύρωπαῖος, δύο δικαιολογίας τήν πατρίδα του καὶ ἔλθη νά κατοικήσῃ εἰς τήν Ἑλλάδα, μέ σκοπόν νά μεταδώσῃ τήν σοφίαν ἢ τήν τέχνην του, ὅχι μόνον θεωρεῖται ώς καθαυτό πολίτης, ἀλλά καὶ μέ δημόσια ἔξοδα νά τῷ ἐγείρεται ἔνας ἀνδριάς μαρμαρένιος μέ τά παράσημα τῆς διδασκαλίας ἢ τέχνης του, καὶ δι πλέον σοφός ἑλληνικός κάλαμος νά γράφῃ τήν ἴστορίαν τῆς ζωῆς του.

Ἀρθρον 5.— Χάνει τά δίκαια τοῦ πολίτου ἐκεῖνος δύο δικαιολογίας τήν πατρίδα του καὶ ἀπ' ἐκεῖ, μέ ὅποιον τρόπον ἡμπορεῖ, ἀλλά ἀδιαφορεῖ εἰς τάς προσταγάς της. Ὁμοίως καὶ ἐκεῖνος δύο δικαιολογίας τήν πατρίδα του καὶ τά δίκαια τοῦ πολίτου της Τυράννου. Ο τοιοῦτος δέν λέγεται πλέον πολίτης, ἀλλά προδότης· ὅθεν καὶ νά ἀποδιώκεται μακράν καὶ ἐμπιστοσύνη αὐτῷ νά μή δίδεται. Προσέτι τά χάνει καὶ ἔνας δύο δικαιολογίας τήν πατρίδα του καὶ τά δίκαια τοῦ πολίτου της Τυράννου.

Ἐξ ἐναντίας, εἶναι γενναῖος πολίτης, ἀξιέπαινος κάτοικος καὶ φίλτατος θνητός ἐπί γῆς εἰς τούς συμπολίτας του ἐκεῖνος, δοτις, διατρίψας εἰς ξένους τόπους, ἔμαθε μίαν τέχνην ἢ ἐσπούδασε μίαν ἐπιστήμην, ἢ τήν ναυτικήν ἢ, πρό πάντων, τήν τακτικήν πολεμικήν, καὶ ἐπιστρέφει εἰς τήν Πατρίδα. Ἐκείνου τό δόνομα, καὶ ἡ πόλις δύο δικαιολογίας τήν πατρίδα του ἐδώκε τό εἶναι, καὶ τό γένος, νά καταγράφεται εἰς τό δημόσιον κώδικα, ὅχι μόνον ώς πολίτου,

1. Δημόσιο ἀξιώμα

con los mismos derechos que los demás ciudadanos.

— Un filósofo extranjero o un artista Europeo que haya dejado su patria y se haya venido a vivir a Grecia con el objeto de transmitir su sabiduría y su arte, no sólo es considerado ciudadano por ello sino que, a costa del estado, se le deberá erigir una estatua de mármol con los símbolos de su magisterio o de su arte, y la más diestra pluma griega habrá de escribir su biografía.

Artículo 5.— El que se haya nacionalizado en un reino extranjero y por ello no preste en el modo que sea algún servicio a la Patria sino que se muestre desinteresado por sus decretos, pierde sus derechos de ciudadano. De igual modo sucede con aquel que acepta un cargo público o un trabajo o favores por parte de un Tirano. Alguien así no merece jamás llamarse ciudadano sino traidor, de ahí que haya que expulsarlo lejos y no concederle crédito alguno. Igualmente pierde también sus derechos quien cometa un delito y deberá ser juzgado conforme a la ley hasta que se demuestre su inocencia. Por el contrario, es un noble ciudadano, un habitante respetable y el más querido mortal sobre la tierra para sus compatriotas aquel que, habiendo pasado su vida en el extranjero, haya aprendido una profesión, haya estudiado una ciencia —bien sea el arte de la navegación o bien sea la táctica militar— y haya regresado a su Patria. El nombre de un hombre así, de la ciudad que lo ha visto nacer y de su estirpe, ha de quedar inscrito en el registro público, no ya como ciudadano, sino como benefactor de la Patria. Deberá concedérsele además una dis-

ἀλλά καὶ ὡς εὐεργέτου τῆς Πατρίδος· νά τῷ δίδεται εὐθύς καὶ ἀξίωμα κατά τήν προκοπήν του.

”*Ἄρθρον 6.– Ἡ χρῆσις τῶν δικαίων τοῦ πολίτου μένει ἀνενέργητος τότε, ὅταν εἶναι ἐγκαλεσμένος εἰς τήν κρίσιν, καὶ ὅσον καιρόν ἥθελε βαστάξει ἡ κρισολογία, ἐν ὅσῳ νά τελειώσῃ πρός ὄφελός του.*

Περί τῆς Αὐτοκρατορίας τοῦ Λαοῦ

”*Ἄρθρον 7.– Ὁ αὐτοκράτωρ¹ λαός εἶναι ὅλοι οἱ κάτοικοι τοῦ δασιλείου τούτου, χωρίς ἔξαίρεσιν θρησκείας καὶ διαλέκτου, Ἐλληνες, Βούλγαροι, Ἀλβανοί, Βλάχοι, Ἀρμένηδες, Τούρκοι καὶ κάθε ἄλλο εἶδος γενεᾶς.*

”*Ἄρθρον 8.– Αὐτός ὁ λαός μόνος του δονοματίζει τούς ἀπεσταλμένους του πρός τό κοινόν συμβούλιον τοῦ ἔθνους.*

”*Ἄρθρον 9.– Αὐτός δίδει τήν ἀδειαν τῆς ἐκλογῆς εἰς τούς ἀναμεταξύ του διαλεκτάς, νά διαλέξουν τούς δημοσίους νομοκράτορας, τούς ἐγκληματικούς κριτάς² καὶ τούς λοιπούς ἀξιωματικούς³.*

”*Ἄρθρον 10.– Αὐτός ὁ λαός δουλεύεται, ἂν εἶναι οἱ διωρισμένοι νόμοι καλοί διά τήν εὐδαιμονίαν του· καὶ εἰ μέν εἶναι καλοί, τούς φυλάττει· εἰ δέ καὶ ἔχει λόγον νά ἀντειπῇ, προβάλλει εἰς τήν Διοίκησιν τό τι τόν πειράζει.*

Περί τῶν πρώτων συναθροίσεων

”*Ἄρθρον 11.– Αἱ πρῶται συναθροίσεις τοῦ λαοῦ, ἥγουν ἐκεῖναι ὅπού γίνονται διά νά ἀποφασισθοῦν ποῖοι ἔχουν νά ἐκλεχθῶσιν ὡς ἀπεσταλμένοι, συγκροτοῦνται ἀπό κατοίκους, οἵτινες εὑρέθησαν νά ἔχουν σπίτια πρό*

1. Ὁ αὐτεξούσιος, ὁ κυρίαρχος 2. Δικαστάς 3. Ἀξιωματούχους.

tinción en función de su mérito.

Artículo 6.— El ejercicio de los derechos del ciudadano queda suspendido cuando es llamado a juicio en tanto dure el proceso judicial y hasta que concluya en beneficio suyo.

De la Soberanía del Pueblo

Artículo 7.— El pueblo soberano está constituido por el conjunto de los habitantes de este reino sin distinción de credo ni lengua: Griegos, Búlgaros, Albaneses, Valacos, Armenios, Turcos y cualquier otro tipo de linaje.

Artículo 8.— Este pueblo nombra, por sí mismo, a sus representantes en la Asamblea nacional.

Artículo 9.— Este delega en los administradores la elección de los árbitros públicos, de los jueces penales y de los demás funcionarios.

Artículo 10.— El pueblo delibera sobre las leyes designadas, si son buenas para su prosperidad. En caso de que sean buenas, las mantiene, en cambio, si tienen razones que objetar, informa al Gobierno de lo que le afecta.

De las asambleas primarias

Artículo 11.— Las asambleas primarias del pueblo, es decir, aquellas que tienen como objetivo la elección de los representantes, están compuestas por los habitantes, de entre aquellos que se encuentran domiciliados al menos seis meses antes en el distrito en el que se celebra la asamblea.

εξ μηνῶν τούλαχιστον εἰς τήν τοπαρχίαν ἐκείνην, ὅπου γίνεται ἡ συνάθροισις.

”*Ἄρθρον 12.*— Αὗται αἱ πρῶται συναθροίσεις εἰναι συνθεμέναι ἀπό 200 πολίτας, τούλαχιστον, καὶ ἀπό 600, τό περισσότερον, προσκαλεσμένους νά δώσουν τήν γνώμην τους.

”*Ἄρθρον 13.*— Αὗται αἱ πρῶται συναθροίσεις, προτοῦ νά ἔμδουν εἰς τήν ὑπόθεσιν τῆς ἐκλογῆς, διορίζουν πρῶτον ἕναν πρόεδρον, ἕναν γραμματικόν, νά γράφῃ τά λεγόμενα, καὶ ἕναν ψηφοφόρον, ἦτοι ἐκεῖνον ὃπού βαστᾶ τήν στάμνον, μέσα εἰς τήν ὅποιαν ρίπτονται τά χαρτάκια, ἐπάνω τῶν ὅποιών εἰναι γραμμένη ἡ γνώμη καὶ τό ὄνομα τοῦ κατοίκου ὃπού τήν δίδει.

”*Ἄρθρον 14.*— Τό ζαμπιτλίκι¹, διά νά βασταχθῇ ἡ εὐταξία εἰς τήν συνάθροισιν αὐτήν, διορίζεται παρά τῶν ἴδιων πολιτῶν ἀπ’ ἀναμεταξύ των.

”*Ἄρθρον 15.*— Κανένας εἰς τήν τοιαύτην συνέλευσιν νά μήν ἔρχεται ἀρματωμένος.

”*Ἄρθρον 16.*— Αἱ ἐκλογαί γίνονται ἐγγράφως ἢ μέ μεγάλην φωνήν, καθώς θέλει καθένας τῶν ἐκλεγόντων πολιτῶν.

”*Ἄρθρον 17.*— Μία πρώτη συνάθροισις μιᾶς τοπαρχίας δέν ἡμπορεῖ κατ’ οὐδένα τρόπον νά προσδιορίσῃ εἰς ἄλλην τοπαρχίαν τό νά συναθροίζωνται κατά τόν τρόπον ὃπού καὶ αὐτή· ἀλλ’ ἡ κάθε μία εἰναι ἐλευθέρα καθώς τό κρίνῃ καλλιώτερον.

”*Ἄρθρον 18.*— Οἱ ψηφοφόροι βεβαιώνουσι τήν ψῆφον τῶν κατοίκων, ὃπού δέν ἡξεύρουν νά γράψουν καὶ θέλουν νά εἰναι ἐγγράφως ἡ γνώμη των.

1. Ἡ ἀστυνομία

Artículo 12.— Estas asambleas primarias se componen de un mínimo de 200 ciudadanos y un máximo de 600 convocados para pronunciarse.

Artículo 13.— Antes de proceder a las elecciones, estas asambleas primarias deberán designar previamente un presidente, un secretario para que tome las actas y un escrutador responsable del cuenco en el que se arrojan las papeletas sobre las que queda escrito el parecer y el nombre del habitante que lo ha expresado.

Artículo 14.— La policía, encargada de mantener el orden en esa asamblea, corresponde a una selección de entre los mismos ciudadanos.

Artículo 15.— Nadie puede venir armado a esta reunión.

Artículo 16.— Las elecciones se efectúan por escrito o en voz alta, dependiendo de la voluntad de los votantes.

Artículo 17.— Una asamblea primaria de un distrito en ningún caso puede establecer un modo semejante de escrutinio en otro distrito. No obstante, cada una de ellas es libre de adoptar el que considere mejor.

Artículo 18.— Los escrutadores dan fe del voto de los habitantes que no saben escribir y desean expresar su opinión por escrito.

”Αρθρον 19.- Αἱ γνῶμαι, δπού δίδονται περὶ τῶν Νόμων, εἶναι τό ΝΑΙ ἢ τό ΟΧΙ· ἥγουν οἱ θέλοντες ἐκεῖνον τόν νόμον γράφουν τό ὄνομά τους καὶ ἔνα ΝΑΙ· καὶ οἱ μή θέλοντές τον γράφουν τό ὄνομά τους καὶ ἔν ΟΧΙ· καὶ οἱ περισσότεροι κυριεύουσι¹.

”Αρθρον 20.- Ἡ θέλησις τῆς πρώτης συναθροίσεως κηρύττεται ἔτι: Οἱ πολῖται τῆς τοπαρχίας τάδε... συναχθέντες εἰς πρώτην συνάθροισιν τῇ πρώτῃ Μαΐου 1798, τόν ἀριθμόν 600 ψηφισταί, ψηφοῦσιν ὑπέρ τῆς ὑποθέσεως τάδε... ἡ κατά τῆς ὑποθέσεως τάδε... ὅντες οἱ περισσότεροι τόν ἀριθμόν 350 ἐναντίον 250.

Περὶ τῆς ἐθνικῆς παραστήσεως

”Αρθρον 21.- Παρασταίνει ὅλον τό ”Εθνος τό πλῆθος τοῦ λαοῦ, τό δποιον εἶναι ώς θεμέλιον τῆς ἐθνικῆς παραστήσεως, καὶ ὅχι μόνον οἱ πλούσιοι ἢ οἱ προεστοί (τουρκ. κοτζιαμπασῆδες).

”Αρθρον 22.- Σαράντα χιλιάδες ὑποκείμενα ἔχουν νά ἐκλέξουν ἔναν ἀπ’ ἀναμεταξύ των, διά νά γένη ἀπεσταλμένος εἰς τό Νομοδοτικόν Σῶμα.

”Αρθρον 23.- Κάθε συνένωσις τῶν πρώτων συναθροίσεων δπού ἦτο ἀπό 39 ἔως 41 χιλιάδας ἀνθρώπων, ὄνοματίζει ἔναν ἀπεσταλμένον.

”Αρθρον 24.- Ό ὄνοματισμός γίνεται μόνον κατά τό πλῆθος τῶν ψήφων· ἥγουν ποτέ οἱ ὀλιγώτεροι δέν ἔχουν κῦρος, ἃς εἶναι ὅσον πλούσιοι καὶ ἄν εἶναι.

”Αρθρον 25.- Κάθε πρώτη συνάθροισις κάμνει τήν σύναξιν τῶν ψήφων τῆς καὶ στέλλει ἔναν ἐπιθεωρητήν

1. Κυριαρχοῦν, ἐπικρατοῦν.

Artículo 19.— Las opiniones sobre las Leyes se expresan con un SÍ y un NO. Es decir, quienes desean una ley escriben su nombre y un SÍ, y quienes no la desean, escriben sus nombres y un NO. La mayoría vence.

Artículo 20.— La voluntad de la asamblea primaria se promulga de este modo: Los ciudadanos de tal distrito ... reunidos en asamblea primaria el 1 de Mayo de 1798 en número de 600 votantes, votan a favor de ... o en contra de ... siendo la mayoría el número de 350 contra 250.

De la representación nacional

Artículo 21.— La mayoría del pueblo que representa el conjunto de la Nación constituye el único fundamento de la representación nacional, y no sólo los ricos y los notables (en turco, los *kotzambasides*).

Artículo 22.— Por cada cuarenta mil individuos se cuenta un diputado que será el representante en el Cuerpo Legislativo.

Artículo 23.— Cada reunión de asambleas primarias, resultante de una población de entre 39.000 a 41.000 personas, nombra un representante.

Artículo 24.— El nombramiento se produce por mayoría absoluta de votos; es decir, la minoría nunca tiene la autoridad, por muy ricos que sean.

Artículo 25.— Cada asamblea primaria hace el recuento de votos y envía un inspector al lugar donde está la asamblea mayor en el distrito central para confirmar la elección del diputado electo y para que no tengan que desplazarse todos los habitantes.

έκει, όπου είναι ή μεγαλυτέρα συνάθροισις εἰς τήν μέσην τῆς τοπαρχίας, διά νά ἐπικρίνῃ τήν ἐκλογήν δού έκει ἔγινε διά τόν ἐκλεχθέντα, καί δέν είναι ἀνάγκη νά πηγαίνουν ὅλοι οἱ κάτοικοι.

”*Ἄρθρον 26.*— ”Αν ή πρώτη ἐπίκρισις τῆς συναθροίσεως δέν περιέχῃ ἵκανῶς τόν περισσότερον ἀριθμόν, ἀλλ’ είναι καί ἀπό τά δύο ἀντιφάσκοντα μέρη Ἰσια-Ἴσια, πρέπει νά γίνῃ καί δευτέρα συνάθροισις, καί τότε ψηφίζουσι περί τῶν δύο πολιτῶν, οἵτινες ἥνωσαν εἰς τόν ἑαυτόν των τάς περισσότερας ψήφους τῶν κατοίκων.

”*Ἄρθρον 27.*— ”Αν αἱ ψῆφοι είναι ἴσαριθμοι, ἥγουν 300 είναι διά τόν Πέτρον καί 300 διά τόν Παῦλον, δ γεροντότερος προτιμᾶται, τόσον διά νά ὑποψηφισθῇ, δσον καί διά νά ἐκλεχθῇ· ὅταν ὅμως καί οἱ δύο είναι τῆς αὐτῆς ἡλικίας, τότε δ κλῆρος ἔχωροίζει.

”*Ἄρθρον 28.*— Κάθε προκομμένος κάτοικος μετερχόμενος τά δίκαια τοῦ πολίτου, είναι ἄξιος νά ἐκλεχθῇ εἰς δῆλην τήν ἔκτασιν τῆς Δημοκρατίας.

”*Ἄρθρον 29.*— Κάθε ἀπεσταλμένος τοποτηρητής είναι κτῆμα ὀλοκλήρου τοῦ ἔθνους· ἥγουν δέν θεωρεῖται πώς είναι ἀπ’ ἔκείνην ἡ ἔκείνην τήν τοπαρχίαν, ἀλλά πώς είναι ὀλονῶν μας.

”*Ἄρθρον 30.*— ”Αν τύχῃ καί δ ἐκλεχθείς δέν δέχεται τήν ἐκλογήν, ἡ ζητῇ νά ἀφεθῇ πλέον ἀπό τήν δούλευσιν, ἡ τόν ἔβγαλεν ἡ Διοίκησις ἀπό τήν ἀξίαν του διά καμμίαν αἰτίαν εὐλογοφανῆ, ἡ ἀπέθανεν, αἱ πρῶται συναθροίσεις, δού Τόν ὀνομάτισαν, ἔχουν ἄλλον ἔτοιμον διάδοχόν του, διά νά βάλουν εἰς τόν τόπον του.

”*Ἄρθρον 31.*— ”Ἐνας ἀπεσταλμένος τοποτηρητής, δού ού ἔζήτησε ν’ ἀφεθῇ καί τόν ἐδόθῃ ἡ ἄδεια ἀπό τήν Διοίκησιν, δέν ἡμπορεῖ ν’ ἀφήσῃ τήν δουλειάν του, ἐν δσῳ δέν

Artículo 26.— Si en el primer recuento de la asamblea no se otorga la mayoría absoluta por existir igualdad de votos en ambas partes, se debe proceder a una segunda asamblea, y entonces se votan a los dos ciudadanos que hayan obtenido la mayoría de los votos de los habitantes.

Artículo 27.— En caso de igualdad numérica de votos —esto es, si hay 300 votos para Pedro y 300 para Pablo—, tiene preferencia el más anciano tanto para desempatar, como para ser elegido. En el caso de que los dos fueran también de la misma edad, entonces se decidirá por sorteo.

Artículo 28.— Todo buen habitante, en ejercicio de sus derechos del ciudadano, es digno de ser elegido en toda la extensión de la República.

Artículo 29.— Todo gobernador electo pertenece a la nación entera; es decir, no se considera que pertenezca a un distrito concreto, sino a todos nosotros.

Artículo 30.— En caso de que un diputado no acepte, dimita, sea cesado de su cargo por el Gobierno debido a alguna razón evidente o haya fallecido, las asambleas primarias que lo hayan nombrado tendrán preparado un sucesor para ocupar su lugar.

Artículo 31.— Si un gobernador electo hubiera propuesto su dimisión y ésta hubiera sido aceptada por el Gobierno, no podrá dejar sus funciones hasta que no venga quien ocupe su lugar y haya emprendido la labor del saliente.

Artículo 32.— El pueblo de este reino se reúne el primero de mayo de cada año para elegir a sus delegados.

ἔλθῃ ἐκεῖνος ὃπού ἔχει νά ἔμβη εἰς τόν τόπον του καί νά ἐπιχειρισθῇ τό ἔργον τοῦ ἔδυγαλμένου.

”*Ἄρθρον 32.*— ‘Ο λαός τούτου τοῦ βασιλείου¹ συμμαζώνεται κάθε χρόνον εἰς τήν πρώτην Μαΐου, διά νά κάμη τάς ἐκλογάς τῶν τοποτηρητῶν του.

”*Ἄρθρον 33.*— ‘Ο λαός κρίνει καί ἀποφασίζει δι’ αὐτάς τάς ἐκλογάς, ὅσος καί ἂν εἶναι ὁ ἀριθμός τῶν πολιτῶν, οἱ ὅποιοι ἔχουν τό δίκαιον νά δώσουν ψῆφον εἰς αὐτάς.

”*Ἄρθρον 34.*— Αἱ πρῶται συναθροίσεις γίνονται καί ἔξω τῆς τάξεως, ἥγουν ἃς μήν εἶναι καί ἡ πρώτη Μαΐου· ἥγουν, ὅταν τό ἔνα πέμπτον τῶν πολιτῶν ἐκείνων, ὃπού ἔχουν τό δίκαιον νά δώσουν τήν γνώμην τους εἰς αὐτάς, ζητᾶ διά νά γίνουν.

”*Ἄρθρον 35.*— ‘Η συνάθροισις γίνεται (ὅταν τύχῃ τοι-αύτη περίστασις ώς ἡ 34) διά μέσου τῶν προεστῶν τοῦ τόπου ἐκείνου, ὃπού εἶναι ἡ συνήθεια νά γίνεται πάντοτε.

”*Ἄρθρον 36.*— Αὐταί αἱ ἔξω τῆς τάξεως συναθροίσεις (ἥγουν ἐκεῖναι ὃπού γίνονται εἰς ἄλλον καιρόν, καί ὅχι εἰς τήν πρώτην Μαΐου) τότε ἡμποροῦν νά δουλεύωνται καί ν’ ἀποφασίζουν, ὅταν ἔνας παραπάνω ἀπό τούς μισούς πολίτας ἐκείνους, ὃπού ἔχουν δίκαιον νά δώσουν τήν γνώμην τους, εἶναι παρόντες· τουτέστι ὁ σωστός ἀριθμός τῶν ψηφιστῶν εἶναι 600, πρέπει νά εἶναι 301, ὅταν θέ νά γίνῃ ἡ ἔξω τῆς τάξεως συνάθροισις.

Περὶ τῶν Ἐκλεκτικῶν Συναθροίσεων

”*Ἄρθρον 37.*— Οἱ πολῖται, ἐνωμένοι² εἰς πρώτας συνα-

1. Κράτους.

2. Συγκεντρωμένοι.

Artículo 33.— El pueblo juzga y decide en estas elecciones sea cual sea el número de ciudadanos que tiene derecho a voto.

Artículo 34.— Las asambleas primarias se celebran también de forma extraordinaria —es decir, aunque no sea el primero de mayo—, siempre que una quinta parte de ciudadanos con derecho a voz y voto lo soliciten.

Artículo 35.— La asamblea es convocada —en el caso del artículo 34— por los notables del lugar donde siempre suele realizarse.

Artículo 36.— Estas asambleas extraordinarias —es decir, las que se convocan aunque no sea primero de mayo— sólo pueden deliberar y decidir cuando la mitad más uno de los ciudadanos con derecho a dar su opinión estén presentes. Si, por ejemplo, el número exacto de votantes es de 600, deben estar presentes 301, para que pueda celebrarse la asamblea extraordinaria.

De las Asambleas electorales

Artículo 37.— Los ciudadanos, reunidos en asambleas primarias, nombran a un elector por cada 200 ciudadanos; dos electores, de los 201 a los 400; y tres, de 401 a 600.

Artículo 38.— El cuidado, la duración y el proceso de las asambleas electorales se produce del mismo modo que las asambleas primarias anteriormente citadas (artículos 11, 12, 13). Es decir, las asambleas primarias se realizan por escrito o en voz alta, igual que éstas. Allí, igual que aquí, hay tres elegidos por cada 600 votantes.

θροίσεις, δόνοματίζουν ἔναν ἐκλέκτορα, ὅταν εἶναι αὐτοί 200 τόν ἀριθμόν· εἰδέ καὶ εἶναι ἀπό τούς 201 ἕως τούς 400, δόνοματίζουν δύο ἐκλέκτορας· καὶ ἂν εἶναι ἀπό τούς 401 ἕως τούς 600, δόνοματίζουν τρεῖς.

”*Ἄρθρον 38.*—Βαστῶνται, διαρκοῦσι καὶ γίνονται κατά τόν ὅμοιον τρόπον αἱ ἐκλεκτικαί¹ συναθροίσεις, καθώς καὶ αἱ πρῶται δύο πενταετίαι (ἄρθρ. 11, 12, 13)· ἥγουν αἱ πρῶται συναθροίσεις γίνονται ἐγγράφως ἢ μέ τήν φωνήν, ἔτζι καὶ αὗται. Ἐκεῖ εἶναι 600 ψηφισταί τοὺλάχιστον διά νά ἐκλέξουν τρεῖς, ἐδῶ πάλιν δμοίως.

Περί τοῦ Νομοδοτικοῦ Σώματος²

”*Ἄρθρον 39.*—Τό Νομοδοτικόν Σῶμα, ὅπερ καὶ Βουλή δόνομάζεται, εἶναι συνθεμένον ἀπό 750 ὑποκείμενα. Οἱ μέν 500 εἶναι οἱ νεώτεροι, καὶ δόνομάζεται Η ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ 500· αὐτοί προσδόκουν Νόμους. Οἱ δέ 250 εἶναι οἱ γεροντότεροι, καὶ δόνομάζεται ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΓΕΡΟΝΤΩΝ· αὐτοί ἐπικυρώνουν τούς προβληθέντας Νόμους παρά τῶν 500 ἢ τούς ἀκυροῦσιν, ἢν δέν τούς εὔρουν εὔλογον. Ἐκεῖνοι, ὡς νεώτεροι, εἶναι ἐφευρετικοί καὶ δραστήριοι· τοῦτοι ὡς γεροντότεροι, κριτικώτεροι καὶ ἔξερευνητικοί. Τό σῶμα τοῦτο εἶναι ἔν αἰώνιον εἰς τό ἔργον του. ”Αν καὶ ἀλλάζουν τά ὑποκείμενα, τό σῶμα ὅμως μένει ὁλόκληρον, καὶ αἱ προσταγαί του δέν ἀλλάζουν μέ τήν ἀλλαγήν τῶν ὑποκειμένων.

”*Ἄρθρον 40.*—’Αλλάζονται ἢ κυρώνονται τά μέλη τοῦ Νομοδοτικοῦ Σώματος κάθε χρόνον.

”*Ἄρθρον 41.*—’Η ἔνωσις ὅλων τῶν ἀπεσταλμένων τοπο-

1. Ἐκλογικαί 2. Νομοθετικοῦ Σώματος

De Cuerpo legislativo

Artículo 39.— El Cuerpo Legislativo, también denominado Parlamento, está compuesto por 750 individuos. Los 500 más jóvenes constituyen el parlamento de los quinientos, y éstos propugnan las Leyes. Los 250 más ancianos forman el parlamento de los ancianos; ellos ratifican las Leyes propuestas por los 500 o, si lo encuentran razonable, las revocan. Los más jóvenes son inventivos y activos. Los más ancianos, son más críticos y concienzudos. Este Cuerpo es permanente en su labor. Aunque los individuos cambien, el Cuerpo permanece íntegro y sus decretos no cambian con la alternancia de sus miembros.

Artículo 40.— El mandato de los miembros del Cuerpo Legislativo es de un año.

Artículo 41.— La unificación de todos los delegados electos enviados por las asambleas electorales, debe reunirse el día primero del mes de julio en el lugar que les haya sido designado para poder comenzar en su cargo.

Artículo 42.— Este Cuerpo Legislativo se llama Convención Nacional porque representa a la Nación entera. En efecto, los decretos que se adoptan o las Leyes que se promulgan sólo pueden ser válidas y legales cuando están presentes la mitad más uno de los diputados y no sólo unos cuantos.

τηρητῶν, δπού ἐστάλθησαν ἀπό τάς ἐκλεκτικάς συνα-
θροίσεις, πρέπει νά εὑρεθοῦν εἰς τόν τόπον δπού τοῖς
ἐδιορίσθη, διά νά κάμουν ἀρχήν τῆς ἐπιχειρήσεώς των
εἰς τήν πρώτην ἡμέραν τοῦ Ἰουλίου μηνός.

Ἄρθρον 42.– Αὐτό τό Νομοδοτικόν Σῶμα ὀνομάζεται
ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΙΣ, ώσάν δπού παρασταίνει ὅλον τό
Ἐθνος· αὐτό λοιπόν ὅταν ἐκδίδῃ προσταγάς καί Νόμους,
τότε πιάνονται καί εἶναι δίκαιοι, ὅταν εἶναι τούλαχιστον
ἕνας περισσότερον ἀπό τούς μισούς τοποθεητάς, καί ὅχι
μόνον μερικοί.

Ἄρθρον 43.– Οί ἀπεσταλμένοι αὐτοί δέν εἶναι συ-
χωρημένον νά κυνηγηθοῦν, νά ἐγκαλεσθοῦν, καί νά κρι-
θοῦν ποτέ διά τάς ἴδεας καί γνώμας, δπού ἐφανέρωσαν
ἐν τῷ μέσῳ τοῦ Νομοδοτικοῦ Σώματος· ἥγουν εἶναι
πάντῃ ἐλεύθεροι νά εἰποῦν ἐκεῖνο δπού στοχάζονται διά
ώφελιμώτερον εἰς τήν Πατρίδα, χωρίς καμμίαν συ-
στολήν.

Ἄρθρον 44.– Αὐτοί ἡμποροῦν νά κατακρατηθοῦν,
ὅταν κάμουν κανένα ἔγκλημα βαρύ, καθώς φόνον ἢ ἄλλο
τοιοῦτον· δμως ἡ ἀπόφασις τοῦ νά τούς πηγαίνουν εἰς
κανέναν τόπον, πρέπει νά γένη μέ τήν ἐπικύρωσιν τοῦ
Νομοδοτικοῦ Σώματος, ἐπειδή καί αὐτά τά ὑποκείμενα
εἶναι ἰερά καί παρασταίνουν τό Γένος δλόκληρον· ὅθεν
πρέπει τό δλόκληρον Γένος, δπού παρασταίνεται ἀπό τό
Νομοδοτικόν Σῶμα, νά τούς καταδικάσῃ.

Περί συνέδριων τοῦ Νομοδοτικοῦ Σώματος

Ἄρθρον 45.– Τά συνέδρια τοῦ Νομοδοτικοῦ Σώματος
εἶναι δημόσια καί φανερά.

Ἄρθρον 46.– Ὁλα; ὅσα καί νά εἴπουν εἰς τό Συνέ-

Artículo 43.— Estos representantes en ningún momento pueden ser perseguidos, acusados ni juzgados por las ideas y opiniones que hayan manifestado en el seno del Cuerpo Legislativo; es decir, son libres en todo momento de decir aquello que piensan que es lo más beneficioso para la Patria sin vacilación alguna.

Artículo 44.— Pueden ser arrestados en caso de cometer algún crimen grave, como un asesinato o algo semejante. Sin embargo, la decisión de encerrarlos en algún lugar debe pronunciarse con la autorización del Cuerpo Legislativo, ya que también estos individuos son sagrados y representan a todo el Pueblo. Es por ello que el Pueblo entero, representado por el Cuerpo Legislativo, debe condenarlos.

De las sesiones del Cuerpo legislativo

Artículo 45.— Las sesiones del Cuerpo Legislativo son públicas y manifiestas.

Artículo 46.— Todo cuanto se diga en el Congreso queda registrado por escrito en lo que se denomina Actas. Estas Actas se imprimen para que el pueblo las lea y las conozca.

Artículo 47.— El Congreso no puede deliberar ni decidir si no está presente la mitad de sus miembros.

δριον, γράφονται, καί λέγονται Πρακτικά· αὐτά λοιπόν τά Πρακτικά νά τυπώνωνται, διά νά τά ἡξεύρη ὁ λαός διαβάζοντάς τα.

”*Ἄρθρον 47.*— Τό Συνέδριον δέν ἡμπορεῖ νά βουλευθῇ καί ν' ἀποφασίσῃ, ἂν δέν εἶναι τά ἡμιση μέλη παρόντα.

”*Ἄρθρον 48.*— Τό Συνέδριον δέν ἡμπορεῖ νά ἐμποδίσῃ τήν δμιλίαν ἀπό κανέναν συγκάθεδρόν του εἰς τήν τάξιν δπού ἥθελε ζητήσει νά συντύχῃ¹, ὅταν στοχάζεται τίποτες ἀναγκαῖον ὑπέρ τῆς Πατρίδος.

”*Ἄρθρον 49.*— Τό Συνέδριον βουλεύεται, ὅταν οἱ παρόντες τοποθηηταί εἶναι περισσότεροι ἀπ' ἐκείνους ὃπού λείπουν.

”*Ἄρθρον 50.*— Πενήντα μέλη τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως, ὅταν εῦρουν καμμίαν δυσκολίαν ἡ δυσαρεστοῦνται εἰς τίποτες, ἡμποροῦν νά ζητήσουν ὅτι νά συναχθῇ δλόκληρον τό Γένος κατά τούς ρηθέντας τρόπους (11, 12, 13, 38), διά ν' ἀποφασίσῃ ἐκείνην τήν ὑπόθεσιν.

”*Ἄρθρον 51.*— Η Ἐθνική Συνέλευσις ἔχει τό δίκαιον νά ἔξετάξῃ τήν διαγωγήν καί τά κινήματα καθενός ἀπεσταλμένου ὃπού συνεδριάζει μαζί της, δπού ἂν εἶναι πρός ὄφελος τῆς Πατρίδος, καλῶς· εἰδέ ὅχι, νά τόν φανερώνῃ καί νά λαμβάνῃ προσοχήν ἀπό τόν ὑποπτον.

”*Ἄρθρον 52.*— Οἱ φύλακες, οἵτινες φυλάττουσιν εἰς τόν τόπον ὃπού γίνεται ἡ συνάθροισις τοῦ Νομοδοτικοῦ Σώματος, ὑπόκεινται εἰς τάς προσταγάς των· δμοίως καί ἐκεῖνοι ὃπού εἶναι τριγύρω εἰς τό κτίριον τῆς συναθροίσεως του, νά εἶναι διωρισμένοι ἀπ' αὐτό.

1. Νά μιλήσει

Artículo 48.— El Congreso no puede negar la palabra a sus congresistas, en el orden en que le haya sido solicitado a cuantos consideran necesario expresar una opinión beneficiosa para a la Patria.

Artículo 49.— El Congreso delibera cuando el número de los diputados presentes es mayor que el de los ausentes.

Artículo 50.— Si cincuenta miembros de la Asamblea Nacional encuentran alguna dificultad o tienen una objeción concreta que formular, pueden solicitar que se convoque a todo el Pueblo de acuerdo con las modalidades anteriormente citadas (artículos 11, 12, 13, 38) para regular aquel asunto.

Artículo 51.— La Asamblea Nacional tiene derecho a censurar el comportamiento y la conducta de los representantes congregados en su seno. En caso de que sea beneficio para la Patria, está bien; en caso contrario, debe denunciarlo y vigilar al sospechoso.

Artículo 52.— Los guardianes, los que custodian el lugar en donde se desarrollan las asambleas del Cuerpo Legislativo, están sometidos a sus órdenes, así como quienes se encuentran alrededor del edificio de la asamblea que para ello se haya dispuesto.

Περί τῶν ἔργων τοῦ Νομοδοτικοῦ Σώματος

”Αρθρον 53.– Τό Νομοδοτικόν Σῶμα προβάλλει νόμους καὶ δίδει ψηφίσματα, ἥτοι προσταγάς.

”Ολοι οἱ νόμοι καὶ προσταγαὶ γίνονται εἰς τήν ἀπλῆν τῶν Ἑλλήνων γλῶσσαν, ὡς πλέον εὐκατάληπτον καὶ εὔκολον νά σπουδασθῇ ἀπό ὅλα τά εἰς τό δασύλειον¹ τοῦτο ἐμπεριεχόμενα γένη· δόμοιώς καὶ ὅλα τά ἔγγραφα τῶν κρίσεων καὶ ἄλλων δημοσίων πράξεων.

”Αρθρον 54.– ΝΟΜΟΙ θέλει νά εἰπῃ ἐκεῖναι αἱ πράξεις τοῦ Νομοδοτικοῦ Σώματος, δπού ἀποβλέπουσι:

α' – Τήν νομοθεσίαν δπού ἀφορᾷ εἰς τά πολιτικά καὶ ἐγκληματικά.

β' – Τήν γενικήν διοίκησιν τῶν τακτικῶν ἐσόδων καὶ ἔξόδων τῆς Δημοκρατίας.

γ' – Τά ὑποστατικά δπού ἔξουσιάζει δλον τό ”Εθνος, λεγόμενα βασιλικά.

δ' – ‘Ο τίτλος, τό δάρος, ἡ βούλλα καὶ τό ὄνομα τῶν ἀσπρῶν καὶ κάθε εἰδους χρήματος.

ε' – Τά εἰδη τῶν δοσιμάτων, πόση νά εἶναι ἡ σούμμα των καὶ πῶς νά συμμαζώνωνται.

σ' – ‘Η κήρυξις τοῦ πολέμου ἐναντίον κανενός ἔχθρικοῦ ἔθνους.

ζ' – Κάθε νέος διαμερισμός εἰς τοπαρχίας καὶ ἐπαρχίας τοῦ τόπου τῆς Δημοκρατίας.

η' – ‘Η ἐπιστασία τῶν σχολείων καὶ τί λογῆς νά ἀνατρέφωνται οἱ παιδες τῶν πολιτῶν.

θ' – Αἱ δημόσιαι τιμαί διά τήν ἐνθύμησιν τῶν μεγάλων ἀνδρῶν καὶ τῶν διαφεντευτῶν² τῆς Πατρίδος.

1. Κράτος.

2. Ύπερασπιστῶν.

De las funciones del Cuerpo legislativo

Artículo 53.— El Cuerpo Legislativo propone leyes y expide resoluciones, es decir, decretos.

Todas las leyes y decretos se formulan en la lengua sencilla de los Griegos por ser la más comprensible y fácil de estudiar por el conjunto de los pueblos comprendidos en este reino, así como todos los documentos judiciales y las demás actas públicas.

Artículo 54.— Se denominan Leyes a aquellas acciones del Cuerpo Legislativo relativas a

- i.— la legislación civil y criminal;
- ii.— la administración general de las rentas y gastos ordinarios de la República;
- iii.— los bienes que posee toda la Nación, denominados nacionales;
- iv.— el título, el peso, la acuñación, la denominación de monedas y todo tipo de dinero;
- v.— la naturaleza, la cantidad y la recogida de las contribuciones;
- vi.— la declaración de guerra contra una nación enemiga;
- vii.— toda nueva repartición del territorio de la República en distritos y provincias;
- viii.— la supervisión de escuelas y de todo lo relativo a la educación de los hijos de los ciudadanos;
- ix.— los honores públicos en memoria de los grandes hombres y de los defensores de la Patria.

”Αρθρον 55.– ΨΗΦΙΣΜΑΤΑ Η ΠΡΟΣΤΑΓΑΙ θέλει νά εἰπῃ αἱ πράξεις τοῦ Νομοδοτικοῦ Σώματος δπού ἀποβλέπουσι:

α' – Τόν διορισμόν τῶν στρατευμάτων δπού χρειάζονται, τόσον διά θαλάσσης ὅσον καί διά ξηρᾶς, τόν κάθε χρόνον.

β' – Τήν ἄδειαν ἡ τό ἐμπόδιον τοῦ νά περάσουν ξένα στρατεύματα ἐπάνω εἰς τόν τόπον τοῦ βασιλείου¹ τούτου.

γ' – Τό ἔμβασμα θαλασσίων ξένων δυνάμεων εἰς τούς λιμένας τῆς Ἑλληνικῆς Δημοκρατίας.

δ' – Τήν φροντίδα περί τῆς κοινῆς σιγουρότητος καί ἡσυχίας· ἥγουν τούς τρόπους τοῦ νά διαφυλάττεται ἡ εὐταξία καί ἡ ἡσυχία μέσα εἰς τόν ἑλληνικόν τόπον.

ε' – Τήν ἐτησίαν καί καθημερινήν διαμοίρασιν τῶν συνδρομῶν καί τῶν δημοσίων ἔργων· ἥγουν ὅσας χρειάζονται συνδρομάς εἰς διάφορα μέρη τῆς Δημοκρατίας δι' ὅλον τόν χρόνον, καί προσταγάς διά φτιάσιμον γεφυρίων, δρόμων, λιμένων, καναλίων, κτιρίων καί τά λοιπά.

σ' – Τάς προσταγάς διά νά κοποῦν ἄσπρα² κάθε λογῆς.

ζ' – Τά ἀκανόνιστα ἔξοδα, δπού γίνονται εἰς τάς δημοσίους ὑποθέσεις, δμοίως καί τά ἀσυνήθιστα· ἥγουν, ἡ ἀντιμισθία ἐνός δπού ἔκαυσε τά καράδια τοῦ ἔχθροῦ, ἡ τά ἔξοδα ἐνός δπού στέλλεται νά ἐκτελέσῃ ἐναν κρύφιον σκοπόν πρός ὄφελος τῆς Πατρίδος.

η' – Τάς σκέψεις, ἥγουν τά φρόνιμα μέτρα δπού χρησιμεύουν εἰς ἐναν τόπον, εἰς ἐνα μέρος, εἰς μίαν πολιταρχίαν, εἰς ἐνα εῖδος δημοσίων ἔργων.

1. Τοῦ κράτους.

2. Τά χρήματα.

Artículo 55.— Se denominan resoluciones o decretos a las acciones del Cuerpo Legislativo relativas a

i.— el establecimiento anual de los ejércitos de tierra y mar, que fueran necesarias;

ii.— la autorización o prohibición del paso de tropas extranjeras por el territorio de este reino;

iii.— el envío de fuerzas navales extranjeras a los puertos de la República Helénica;

iv.— las medidas de seguridad común y tranquilidad; es decir, las formas de mantener el orden público y la tranquilidad sobre territorio griego;

v.— la distribución anual y cotidiana de contribuciones y de obras públicas; es decir, las contribuciones que en los distintos lugares de la República se necesitan anualmente, y los decretos para la construcción de puentes, caminos, puertos, canales, edificios, etcétera;

vi.— los decretos para acuñar monedas de todo tipo;

vii.— los gastos imprevistos que surgen en los asuntos públicos; es decir, la indemnización de quien haya quemado los barcos del enemigo, o los gastos de quien haya sido encargado de ejecutar una misión secreta en beneficio de la Patria;

viii.— los planes, es decir, las medidas razonables que se necesitan en un lugar, en una administración, en un municipio comunitario, en una categoría de obras públicas;

θ' – Τήν φροντίδα τοῦ νά διαφεντεύεται¹ ό τόπος τῆς Δημοκρατίας.

ι' – Τήν ἐπικύρωσιν τῶν συνθηκῶν τῆς εἰρήνης.

ια' – Τήν ὀνομάτισιν ἢ τήν ἀλλαγὴν τῶν στρατηγῶν τῆς Δημοκρατίας.

ιβ' – Τό νά κυνηγήσουν καί νά βιάσουν κάθε πρόσωπον τῆς Βουλῆς νά δώσῃ λογαριασμόν, δμοίως καί κάθε πολιτικόν καί δημόσιον ἀξιωματικόν.

ιγ' – Τήν ἐγκάλεσιν ἐκείνων ὅπού εῖναι ὑποπτοι διά καμμίαν συνωμοσίαν ἐναντίον τῆς γενικῆς σιγουρότητος² τῆς Δημοκρατίας.

ιδ' – Κάθε μεταβολήν εἰς τόν κατά μέρος διαμερισμόν τῆς Ἑλληνικῆς γῆς· ἥγουν, ἂν τινας ἥθελε φανῆ προδότης τῆς Πατρίδος, αὐτή τόν ἔεγυμνώνει ἀπό τήν γῆν ὅπού ἔξουσίαζε, καί τήν δίδει εἰς ἄλλον.

ιε' – Τάς ἀνταμοιδίας τοῦ "Ἐθνους" ἥγουν, ἕνας πολίτης ἔκαμε μίαν ἀνδραγαθίαν, καί τό "Ἐθνος" πρέπει νά τόν ἀνταμείψῃ· τό Νομοδοτικόν Σῶμα λαμβάνει αὐτήν τήν φροντίδα, νά διορίσῃ τί λογῆς ἀνταμοιδή νά τῷ δοθῇ.

Περὶ τοῦ πᾶς νά γίνωνται οἱ Νόμοι

"Ἀρθρον 56.– "Οταν εῖναι χρεία νά γίνῃ κανένας Νόμος εἰς τήν Δημοκρατίαν, πρῶτον γίνεται ἐγγράφως μέ ἀναφοράν, ὅπού ἡμποροῦν νά ἔξετάσουν τό ὅφελος καί τήν δλάβην ὅπού ἡμπορεῖ νά προέλθῃ ἀπ' αὐτόν.

"Ἀρθρον 57.– "Η ἔξετασίς του πρέπει νά σαφηνίζεται καί ό Νόμος νά εῖναι πρός καιρόν νομοθετημένος, ὕστε-

1. 'Υπερασπίζεται.

2. 'Ασφάλεια

- ix.— el cuidado de la defensa del territorio de la República;
- x.— la ratificación de los tratados de paz;
- xi.— el nombramiento o la destitución de los generales de la República;
- xii.— la persecución y la obligación de rendir cuentas de cada uno de los miembros del Parlamento, así como a todo funcionario civil o municipal;
- xiii.— la acusación de sospechosos de conspiración contra la seguridad general de la República;
- xiv.— todo cambio en la distribución parcial del territorio griego; es decir, si alguien se revela traidor a la Patria, ésta procedería a despojarle de sus bienes y se los entregaría a otro;
- xv.— las recompensas de la Nación; es decir, si un ciudadano ha realizado una hazaña, la Nación debe recompensarlo. El Cuerpo Legislativo asume la labor de determinar qué tipo de compensación le será otorgada.

De la elaboración de las Leyes

Artículo 56.— Cuando la Republica tenga necesidad de elaborar una Ley, habrá que hacer un informe escrito previo para que se pueda examinar el beneficio o el perjuicio que pudiera provocar su aplicación.

Artículo 57.— Su examen debe ser preciso y la Ley solo podrá promulgarse temporalmente quince días después del informe escrito.

ρον ἀπό δεκαπέντε ἡμέρας μετά τήν ἔγγραφον ἀναφοράν.

”Αρθρον 58.- Ὁ σκοπός τούτου τοῦ Νόμου, ἥγουν πρός τι ὠφελεῖ, ἔχει νά τυπώνεται, καί νά στέλλεται εἰς ὅλας τάς χώρας τῆς Δημοκρατίας μέ τοιαύτην ἐπιγραφήν:
ΠΡΟΒΑΛΛΟΜΕΝΟΣ ΝΟΜΟΣ.

”Αρθρον 59.- Σαράντα ἡμέρας μετά τήν ἀποστολήν τοῦ προβαλλομένου νόμου, ἐάν εἰς τάς μισάς καί μίαν ἐπαρχίαν τό δέκατον τῶν πρώτων συναθροίσεων (ἥγουν 60 πολῖται) ἑκάστης ἐπαρχίας, κανονικῶς συγκροτηθεῖσῶν, δέν ἀντεστάθηκεν, ὁ ἔγγραφος προβαλλόμενος νόμος εἶναι δεκτός καί ἐπικυρώνεται γνωριζόμενος εἰς τό ἔξῆς ώς Νόμος.

”Αρθρον 60.- ”Αν δέν τόν στέργῃ τό δέκατον τῶν πρώτων συναθροίσεων ἑκάστης ἐπαρχίας, τότε τό Νομοδοτικόν Σῶμα συναθροίζει τάς πρώτας συνελεύσεις (ἀρθρα 11, 12, 13) καί ἐρωτᾶται ὅλος ὁ λαός διά νά δώσῃ τήν γνώμην του.

Περί τοῦ τίτλου τῶν Νόμων καὶ τῶν Προσταγῶν

”Αρθρον 61.- Οἱ νόμοι, αἱ προσταγαί, αἱ ἀποφάσεις τῆς κρίσεως καί ὅλαι αἱ δημόσιαι πράξεις, λαμβάνονται τοιοῦτον τίτλον: Ἐν ὄνόματι τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ, τῷ... χρόνῳ τῆς Ἐλευθερίας, τοῦδε σωτηρίου τῷ...

Περί τοῦ Ἐκτελεστικοῦ Διοικητηρίου

”Αρθρον 62.- Τό Ἐκτελεστικόν Διοικητήριον συντίθεται ἀπό πέντε ἄνδρας.

”Αρθρον 63.- Ἡ Ἐκλεκτική Συνάθροισις κάθε ἐπαρχίας (37, 38) ὄνοματίζει ἔναν ὑποψήφιον, τό δέ Νομοδο-

Artículo 58.— El objetivo de esta Ley —es decir, lo que beneficia— debe constar por escrito y enviarse a todas las regiones de la República bajo este epígrafe: Ley promulgada.

Artículo 59.— Cuarenta días después de la emisión de la ley promulgada, si en la mitad más una de las provincias la décima parte de las asambleas primarias de cada provincia —es decir, 60 ciudadanos—, constituidas regularmente, no presenta ninguna objeción, la ley propuesta por escrito queda aceptada y ratificada, reconociéndose a partir de ahora como Ley.

Artículo 60.— Si la décima parte de las asambleas primarias de cada provincia presenta objeciones, entonces el Cuerpo Legislativo convocará las asambleas primarias (artículos 11, 12, 13) y todo el pueblo es consultado para que exprese su opinión.

Del título de las Leyes y los Decretos

Artículo 61.— Las leyes, los decretos, las sentencias judiciales y todos los actos públicos, reciben el siguiente título: En nombre del Pueblo Griego, en el año ... de Libertad, en el ... año de gracia de ...

Del Consejo ejecutivo

Artículo 62.— El Consejo Ejecutivo está compuesto por cinco hombres.

Artículo 63.— La Asamblea Electoral de cada provincia (artículos 37, 38) designa a un candidato, mientras que el Cuerpo Legislativo elige a los

τικόν Σῶμα ἐκλέγει ἀπό τόν γενικόν κατάλογον τῶν δονομάτων τά μέλη τοῦ Διοικητηρίου.

”*Άρθρον 64.*— Άλλάζει τό ἡμισυ κάθε χρόνον.

”*Άρθρον 65.*— Τό Διοικητήριον ἔχει χρέος νά φροντίζῃ, νά διευθύνῃ καί νά ἐπαγρυπνῇ περὶ τῆς γενικῆς διοικήσεως· αὐτό δέν ἔχει τήν ἀδειαν νά ἐνεργήσῃ ἀλλέως, παρά ἐκτελῶντας τούς Νόμους καί τάς Προσταγάς, ἐκδοθέντα ούπό τοῦ Νομοδοτικοῦ Σώματος.

”*Άρθρον 66.*— Αὔτό δόνοματίζει τούς ἔξω ἀρχηγούς καί προεστῶτας τῆς γενικῆς διοικήσεως τῆς Δημοκρατίας, τούς Πρέσβεις καί Κονσόλους¹ εἰς τάς ξένας Αὐλάς.

”*Άρθρον 67.*— Τό Νομοδοτικόν Σῶμα προσδιορίζει τόν ἀριθμόν καί τό ἔργον τῶν πρακτόρων, ἥγουν εἰς τάς ἐπαρχίας ἐπιτρόπων τοῦ Διοικητηρίου τούτου.

”*Άρθρον 68.*— Αὔτοί οἱ πράκτορες δέν συνθέτουν ἀναμεταξύ των κανένα δουλευτήριον, εῖναι χωρισμένοι, χωρίς καμμίαν σχέσιν ἐτοῦτοι μέ ἐκείνους, δέν μετέρχονται καμμίαν προσωπικήν ἔξουσίαν, ἀλλ’ ἐν δνόματι τοῦ Διοικητηρίου.

”*Άρθρον 69.*— Τό Διοικητήριον τοῦτο ἔξαγει ἀπό τόν κόλπον του πράκτορας διά τά ἔξω τῆς Δημοκρατίας· ἥγουν ἐκείνους ὅπού ἔχουν νά πραγματεύσουν κανένα ἐπιχείρημα ούπέρ Πατρίδος, ἢ νά τελειώσουν καμμίαν κρυφήν πρᾶξιν.

”*Άρθρον 70.*— Αὔτό διμιλεῖ περὶ εἰρήνης μέ τά πολεμοῦντα ἔθνη.

”*Άρθρον 71.*— Οἱ ἄνδρες ὅπού συνθέτουν τό Διοικητήριον τοῦτο, ἃν τύχῃ νά παραβῶσι τίποτες, ἐγκαλοῦνται παρά τοῦ Νομοδοτικοῦ Σώματος.

1. Πρόξενος

miembros del Consejo de entre una lista general de nombres.

Artículo 64.— Se renueva la mitad cada año.

Artículo 65.— El Consejo tiene la obligación de cuidar, administrar y velar por la administración general. Sólo puede actuar ejecutando las Leyes y los Decretos emitidos por el Cuerpo Legislativo.

Artículo 66.— Nombra a los ministros de exteriores y a los notables del gobierno general de la República en el exterior, a los Embajadores y Cónsules en las Cortes extranjeras.

Artículo 67.— El Cuerpo Legislativo delimita el número y las funciones de los agentes, esto es, a los agentes de dicho Consejo en cada provincia.

Artículo 68.— Estos agentes no forman por sí mismos ningún órgano consultivo; están separados sin relaciones directas entre sí. No ejercen ninguna autoridad personal, sino en nombre del Consejo.

Artículo 69.— Este Consejo nombra en su seno a un representante de asuntos exteriores de la República, es decir, quien debe negociar los asuntos en beneficio de la Patria o cumplir alguna misión secreta.

Artículo 70.— Negocia los tratados de paz con las naciones en guerra.

Artículo 71.— En caso de prevaricación, los hombres que componen este Consejo son perseguidos por el Cuerpo Legislativo.

Artículo 72.— El Consejo es responsable de la no ejecución y de la no aplicación de las leyes, de las resoluciones y de los abusos que no hayan sido denunciados.

”Αρθρον 72.- Τό Διοικητήριον τοῦτο ἔχει ν' ἀποκριθῆ διά τὴν ἀνενεργησίαν καὶ ἀπραξίαν τῶν νόμων, τῶν ψηφισμάτων καὶ τῶν καταχρήσεων, δπού δέν ἥθελεν εἰδοποιήσει.

”Αρθρον 73.- Τό Διοικητήριον τοῦτο ἐδγάνει τούς πράκτορας καὶ βάνει ἄλλους, ὅταν ἀνανεοῦται καὶ αὐτό.

”Αρθρον 74.- Τό Διοικητήριον τοῦτο ἔχει χρέος νά ἐγκαλέσῃ καὶ νά δώσῃ εἰδησιν εἰς τούς κριτάς¹ διά τά σφάλματα τῶν πρακτόρων, ἃν ἔκαμαν.

Σχέσεις τοῦ Ἐκτελεστικοῦ Διοικητηρίου μὲ τὸ Νομοδοτικόν Σῶμα

”Αρθρον 75.- Τό Ἐκτελεστικόν Διοικητήριον κάθεται κοντά εἰς τό Νομοδοτικόν Σῶμα, ἔχει τὴν εἰσοδον καὶ ἔνα μέρος χωριστόν, διά νά συνεδριάσει.

”Αρθρον 76.- Τό Ἐκτελεστικόν Διοικητήριον, ὅταν ἔχῃ νά δώσῃ κανένα λογαριασμόν ἡ καμμίαν εἰδησιν εἰς τό Νομοδοτικόν Σῶμα, εἰσακούεται πάντα, χωρίς ἔξαιρεσιν καιροῦ.

”Αρθρον 77.- Τό Νομοδοτικόν Σῶμα προσκαλεῖ τοῦτο τό Διοικητήριον εἰς τὴν συνένωσίν του, δλον ἡ ἔνα μέρος του, ὅταν ἥθελε κρίνει εὕλογον.

Περὶ τῶν Διοικητικῶν καὶ Πολιταρχικῶν Σωμάτων

”Αρθρον 78.- Εἶναι εἰς κάθε Πλάσαν (Πλάσα λέγεται δέκα, δώδεκα ἡ δεκαπέντε χωρία μαζί) τῆς Δημοκρατίας, μία διοίκησις πολιταρχική.

- Εἰς κάθε τοπαρχίαν, μία διοίκησις μεσάζουσα· ἥγουν

1. Δικαστάς

Artículo 73.— El Consejo revoca y reemplaza a los agentes en caso de que renueven los cargos.

Artículo 74.— El Consejo tiene la obligación de denunciar y notificar a los jueces los errores de los agentes, si los hubiera.

De las relaciones del Consejo ejecutivo con el Cuerpo legislativo

Artículo 75.— El Consejo Ejecutivo tiene su sede cerca del Cuerpo Legislativo, con acceso a la entrada y ocupa un lugar aparte para las sesiones.

Artículo 76.— Si el Consejo Ejecutivo ha de informar o notificar algo al Cuerpo Legislativo debe ser siempre escuchado sin límite de tiempo.

Artículo 77.— El Cuerpo Legislativo convoca en su seno a este Consejo, en todo o en parte, siempre que lo juzgue razonable.

De los Cuerpos administrativos y municipales

Artículo 78.— En cada cabeza de partido de la Republica —se denomina cabeza de partido a diez, doce o quince pedanías juntas— hay una administración municipal.

— En cada distrito, hay una administración intermedia; es decir, a ella se adscriben sus administraciones municipales.

— En cada provincia, una administración central; es decir, a ella se adscriben sus administraciones municipales.

εἰς αὐτήν ἀναφέρονται αἱ περὶ αὐτήν πολιταρχικαὶ διοικήσεις.

— Εἰς κάθε ἐπαρχίαν, μία διοίκησις κεντρική· ἥγουν εἰς αὐτήν ἀναφέρονται αἱ περὶ αὐτήν πολιταρχικαὶ διοικήσεις.

”*Ἄρθρον 79.*— Οἱ ἀξιωματικοί τῶν πολιταρχιῶν ἐκλέγονται ἀπό τάς συναθροίσεις τῶν Πλασῶν.

”*Ἄρθρον 80.*— Οἱ διοικηταί δινοματίζονται ἀπό τάς ἐκλεκτικάς συνελεύσεις τῶν τοπαρχιῶν καὶ ἐπαρχιῶν.

”*Ἄρθρον 81.*— Τό ἡμισυ τῶν διοικητῶν καὶ τῶν πολιταρχῶν ἀνανεώνεται κάθε χρόνον.

”*Ἄρθρον 82.*— Οἱ διοικηταί καὶ οἱ πολιτάρχαι δέν ἔχουσι κανένα χαρακτῆρα παραστήσεως. Ἡγουν δέν ἀνακατώνονται εἰς τάς συναθροίσεις τοῦ λαού, ἐν ὅσῳ εἶναι εἰς ἔργον.

— Δεν ἡμποροῦν κατ’ οὐδένα τρόπον νά μεταλλάξωσιν (οἱ διοικηταί καὶ οἱ πολιτάρχαι) τάς πράξεις καὶ προσταγάς τοῦ Νομοδοτικοῦ Σώματος, μήτε ν’ ἀργοπορήσουν τήν ἐκτέλεσίν των.

”*Ἄρθρον 83.*— Τό Νομοδοτικόν Σῶμα ἀποφασίζει ἐγγράφως τό ἔργον τῶν πολιταρχῶν καὶ τῶν διοικητῶν, τούς κανόνας τῆς ὑποταγῆς των, καὶ τάς παιδείας¹ ὅπου ἥθελε λάβουν, ἃν πταίσουν.

”*Ἄρθρον 84.*— Τά συνέδρια τῶν πολιταρχῶν καὶ διοικητῶν εἶναι δημόσια καὶ φανερά.

Περὶ τῆς Πολιτικῆς Δικαιοσύνης

”*Άρθρον 85.*— Ο κώδικας τῶν πολιτικῶν καὶ ἐγκλημα-

1. Τιμωρία, ποινή, παιδεμός

Artículo 79.— Los funcionarios municipales son elegidos por las asambleas de las cabezas de partido.

Artículo 80.— Los administradores son nombrados por las asambleas electorales de los distritos y las provincias.

Artículo 81.— La mitad de los administradores y de los funcionarios municipales se renueva cada año.

Artículo 82.— Los administradores y los funcionarios municipales no tienen carácter de representación; es decir, ellos no participan en las asambleas del pueblo durante su mandato.

— Los administradores y los funcionarios municipales no pueden en modo alguno modificar las acciones y los decretos del Cuerpo Legislativo ni demorar su ejecución.

Artículo 83.— El Cuerpo Legislativo determina por escrito las funciones de los funcionarios municipales y de los administradores, las normas de subordinación y las penas en que pudieran recibir en caso de delito.

Artículo 84.— Las sesiones de los funcionarios municipales y de los administradores son públicas y manifiestas.

De la Justicia civil

Artículo 85.— El código de las leyes civiles y criminales es el mismo para toda la República y no hay grande ni pequeño que esté exento de la

τικῶν νόμων εἶναι ὁ αὐτός εἰς ὅλην τήν Δημοκρατίαν, καὶ δέν εἶναι μεγάλος καὶ μικρός ἐνώπιον τοῦ Νόμου. "Ολοὶ ἔξισου παιδεύονται, ὅταν σφάλλουν, καὶ ἀνταμεί-
βονται, ὅταν πράττουν κανένα ἔνδοξον ὑπέρ Πατρίδος
ἔργον.

"*Ἄρθρον 86.*— Κανένας δέν ἡμπορεῖ νά ἐνοχλήσῃ ἐκεί-
νους τούς πολίτας, οἵτινες, ἔχοντες διαφοράς κρισολο-
γίας ἀναμεταξύ των, ἔκραξαν αἴρετούς κριτάς, εἰς τῶν
ὅποιων τήν ἀπόφασιν ἔστρεξαν.

"*Ἄρθρον 87.*— Ἡ ἀπόφασις ἐκείνων τῶν αἱρετῶν κρι-
τῶν εἶναι τελειωμένη καὶ ἔχει κῦρος· ἐκτός ἂν καὶ τά δύο
κρισολογούμενα μέρη θέλουν νά κριθοῦν ἀπό ἀνώτερον
κριτήριον.

"*Ἄρθρον 88.*— Εἰς κάθε χωρίον νά εἶναι διαλεγμένοι
ἀπό τούς χωριανούς δύο κριταί τῆς εἰρήνης, ἢ συμβιβα-
στικοί, οἵτινες νά κρίνουν κατά τόν Νόμον τάς διαφοράς
τῶν ἐγκατοίκων καὶ νά τάς ἐκθέτουν ἐγγράφως.

"*Ἄρθρον 89.*— Αὐτοί οἱ κριταί¹ συμβιβάζουν καὶ κρί-
νουν τά κρισολογήματα χωρίς πληρωμήν.

"*Άρθρον 90.*— Ὁ ἀριθμός των καὶ τά προσήκοντά των
εἶναι προσδιωρισμένα ἀπό τό Νομοδοτικόν Σῶμα, ἥγουν
πόσοι νά εἶναι καὶ τί τούς χρειάζονται διά νά κρίνουν.

"*Άρθρον 91.*— Εἶναι αἱρετοί κριταί δημόσιοι, ἐκλεγμέ-
νοι ἀπό τάς ἐκλεκτικάς συναθροίσεις· ἥγουν αὐταί αἱ
συναθροίσεις διορίζουν ποῖος καὶ ποῖος νά γίνεται αἱρε-
τός κριτής.

"*Άρθρον 92.*— Ὁ ἀριθμός τῶν αἱρετῶν τούτων κριτῶν
καὶ ἔως ποῦ νά ἔξαπλώνεται ἡ δύναμίς των, εἶναι προσ-
διωρισμένα ἀπό τό Νομοδοτικόν Σῶμα.

1. Δικασταί

Ley. Todos son castigados por igual cuando cometan una falta y son recompensados cuando hacen algo glorioso por la Patria.

Artículo 86.— No se puede causar perjuicio alguno al derecho de los ciudadanos a pronunciar sus diferencias de opinión entre sí toda vez que hayan apelado a árbitros de su elección.

Artículo 87.— La sentencia de estos árbitros es definitiva y llena de autoridad, a no ser que las dos partes imputadas se reserven el derecho de apelar a un tribunal superior.

Artículo 88.— En cada pueblo han de ser elegidos dos jueces de paz o conciliadores entre los habitantes, para que juzguen de acuerdo con la Ley las diferencias entre los habitantes y las remitan por escrito.

Artículo 89.— Estos jueces concilian y juzgan los delitos sin costas.

Artículo 90.— Su número y competencias están delimitados por el Cuerpo Legislativo; es decir, cuantos jueces hay y qué necesitan para juzgar.

Artículo 91.— Hay jueces árbitros, públicos, seleccionados por las asambleas electorales; es decir, estas asambleas determinan quienes serán dichos jueces árbitros.

Artículo 92.— El número de estos jueces árbitros y la extensión de su autoridad han sido determinados por el Cuerpo Legislativo.

Artículo 93.— Ellos conocen —es decir, aceptan y estudian— las reclamaciones que no han sido reguladas correctamente por los jueces árbitros locales o por los jueces de paz.

Ἄρθρον 93.— Αὐτοί γνωρίζουν, ἥγουν δέχονται καὶ ἔξερευνοῦν τάς ἀντιστάσεις, δόπού δέν ἐτελειώθησαν σωστά ἀπό τούς κατά μέρος αἰρετούς κριτάς, ἢ ἀπό τούς κριτάς τῆς εἰρήνης.

Ἄρθρον 94.— Αὐτοί δουλεύονται καὶ συντυχαίνουν¹ δημοσίως. Λέγουν τὴν γνώμην τους μεγαλοφώνως. Τελείωνουν σωστά τὴν κρίσιν μὲ ἐμπόδισιν μόνον λόγου, ἢ μὲ ἐν ἀπλοῦν ἔγγραφον, χωρίς πολλά κρισιογήματα καὶ χωρίς πληρωμήν. Λέγουν τάς αἰτίας τῆς ἀποφάσεώς των.

Ἄρθρον 95.— Οἱ κριταὶ τῆς εἰρήνης καὶ οἱ αἴρετοί δημόσιοι κριταὶ ἐκλέγονται κάθε χρόνον.

Περί τῆς Ἑγκληματικῆς Δικαιοσύνης

Ἄρθρον 96.— Διά ἐγκληματικήν αἰτίαν κανένας πολίτης δέν ἔχει νά κριθῇ ἀλλέως, παρά ἐπάνω εἰς ἐγκάλεσιν δεκτήν ἀπό τούς ὡρκισμένους (αὐτοί εἶναι ἀπροσωπόληπτοι, ἀδιάφοροι καὶ δίκαιοι ἀνθρωποι) καὶ θεσπισμένην ἀπό τό Νομοδοτικόν Σῶμα.

— Ἐκεῖνοι δόπού ἐγκαλεσθοῦν, ἐκλέγουν κριτάς ἐκείνους δόπού πρός καιρόν ἐκλέξουν, ἃς μήν ἦτον καὶ κριταί.

— Τά δσα λέγουν πρός διαφέντευσίν² των, εἶναι δημόσια καὶ φανερά.

— Τό ἔργον καὶ ὁ σκοπός τοῦ ἐγκλήματός των φανερώνονται δι’ ἐνός ὡρκισμένου καὶ ἀφιλοπροσώπου κριτοῦ.

— Ἡ παιδεία³ τοῦ πταισμάτος γίνεται ἀπό ἄλλο Κριτή-

1. Μιλοῦν

2. Ὑπεράσπισιν.

3. Τιμωρία.

Artículo 94.— Deliberan y se reúnen en público. Expresan su opinión en voz alta. Resuelven correctamente el litigio mediante una defensa verbal o con un simple escrito, sin excesivo proceso judicial y sin costas. Argumentan los motivos de sus sentencias.

Artículo 95.— Los jueces de paz y estos jueces árbitros públicos son elegidos cada año.

De la Justicia penal

Artículo 96.— En materia penal, un ciudadano sólo puede ser juzgado por una acusación admitida por los jurados —y estos, unos hombres imparciales, desinteresados y justos— y decretada por el Cuerpo Legislativo.

- Los acusados elegirán ellos mismos a sus árbitros con anterioridad aunque estos no sean jueces.
- La instrucción de su defensa es pública y manifiesta.
- El hecho y la intención de su crimen son demostrados por un juez juramentado e imparcial.
- La pena del delito es aplicada por un Juzgado Criminal, no siendo el mismo quien juzgue y quien dicte condena.

Artículo 97.— Los jueces penales son elegidos anualmente por las asambleas electorales.

ριον, όπου νά είναι ἐγκληματικόν, καί ὅχι νά είναι ὁ
ἴδιος καί κριτής¹ καί παιδευτής².

”Αρθρον 97.- Οἱ ἐγκληματικοὶ κριταὶ ἐκλέγονται κάθε
χρόνον ἀπό τάς ἐκλεκτικάς συναθροίσεις.

Περί τοῦ Καθαιρετικοῦ Κριτηρίου

”Αρθρον 98.- Δι’ ὅλην τήν Δημοκρατίαν είναι ἔνα
Καθαιρετικόν Κριτήριον.

”Αρθρον 99.- Αὐτό τό Κριτήριον δέν ἔχει χρέος νά
γνωρίζῃ παντελῶς τό βάθος τῶν ὑποθέσεων.

– Ἀποφασίζει, ὅταν παραδιάζωνται αἱ νομοθετημέναι
συνήθειαι καί ὅταν παραδαίνωνται οἱ Νόμοι.

”Αρθρον 100.- Τά μέλη τοῦ Κριτηρίου τούτου ὀνομα-
τίζονται κάθε χρόνον ἀπό τάς ἐκλεκτικάς συναθροίσεις
καί είναι τόν ἀριθμόν εἰκοσιτέσσαρα.

– Ἐργον τοῦ Κριτηρίου τούτου είναι νά ἐκφωνήσῃ τήν
ἀλλαγήν τῶν μελῶν τοῦ Ἐκτελεστικοῦ Διοικητηρίου καί
τοῦ Νομοδοτικοῦ Σώματος μετά τόν χρόνον.

Περί τῶν Δημοσίων Δοσιμάτων

”Αρθρον 101.- Κανένας πολίτης δέν ἔξαιρεῖται ἀπό
τήν τιμίαν ὑποχρέωσιν τοῦ νά συνεισφέρῃ κατά τήν
δύναμιν καί τά πλούτη του τά εἰς δημοσίας ἀνάγκας
δοσίματα.

Περί τοῦ Δημοσίου Θησαυροῦ

”Αρθρον 102.- Τό θησαυροφυλάκιον τοῦ Ἐθνους

1. Δικαστής.

2. Τιμωρητής.

Del Tribunal de casación

Artículo 98.— Hay un Tribunal de casación para toda la República.

Artículo 99.— Este Tribunal no tiene la necesidad de conocer siempre en profundidad las causas.

— Se pronuncia ante la violación de normas constitucionales y las infracciones expresadas por las Leyes.

Artículo 100.— Los miembros de este Tribunal son nombrados anualmente por las asambleas electorales y su número es de veinticuatro.

— Es función de este Tribunal pronunciarse cada año para la renovación de los miembros del Consejo Ejecutivo y del Cuerpo Legislativo.

De las Contribuciones públicas

Artículo 101.— Ningún ciudadano está exento de la honrosa obligación de contribuir, de acuerdo con sus medios y su riqueza, a las cargas para las necesidades públicas.

Del Tesoro público

Artículo 102.— El erario de la Nación es el punto intermedio de los ingresos y los gastos de la República.

εῖναι τό μεσαίτατον κέντρον τῶν εἰσοδημάτων καὶ τῶν
ἐξόδων τῆς Δημοκρατίας.

”*Ἄρθρον 103.*— Αὐτό διοικεῖται ἀπό ἐπιτρόπους,
οἵτινες ἔχουν νά δώσουν λογαριασμόν, ὀνοματισμένους
ἀπό τό Ἐκτελεστικόν Διοικητήριον.

”*Ἄρθρον 104.*— Αὐτούς τούς ἐπιτρόπους τούς παρατη-
ροῦν ἔφοροι ὀνοματισμένοι ἀπό τό Νομοδοτικόν Σῶμα
καὶ παραμένοι ἀπ’ ἀναμεταξύ του, οἵτινες ἔχουν ν’ ἀπο-
κριθοῦν διά τάς καταχρήσεις, δπού δέν ἥθελε δώσουν
εἴδησιν.

Περί τῆς λήψεως τῶν λογαριασμῶν

”*Ἄρθρον 105.*— Οἱ λογαριασμοί τῶν ἐπιτρόπων τοῦ
ἔθνικοῦ θησαυροφυλακίου καὶ τῶν διοικητῶν τῶν δημο-
σίων χρημάτων δίδονται κάθε χρόνον εἰς τούς ἔφόρους
δπού ἔχουν ν’ ἀποκριθοῦν περί αὐτῶν, οἵτινες ὀνοματί-
ζονται ἀπό τό Ἐκτελεστικόν Διοικητήριον.

”*Ἄρθρον 106.*— Αὐτοί οἱ ἐπικυρωταί παρατηροῦνται
ἀπό ἔφόρους ὀνοματισμένους ἐκ τοῦ Νομοδοτικοῦ
Σώματος καὶ ἐβγαλμένους ἐκ τοῦ κόλπου του (ἥγονταν ἀπ’
αὐτό τό ἴδιον Σῶμα), οἵτινες ἔχουν ν’ ἀποκριθοῦν διά
τάς καταχρήσεις καὶ τά λάθη, δπού δέν φανερώσουν. Τό
Νομοδοτικόν Σῶμα ἀποφασίζει τούς λογαριασμούς καὶ
τούς ὑπογράφει.

Περί τῶν Δυνάμεων τῆς Δημοκρατίας

”*Ἄρθρον 107.*— Ἡ γενική δύναμις τῆς Δημοκρατίας
συνίσταται εἰς δλόκληρον τό ἔθνος.

”*Ἄρθρον 108.*— Ἡ Δημοκρατία βαστᾶ μέ τά ἔξοδά της

Artículo 103.— Es administrado por agentes —que tienen que rendir cuentas—, nombrados por el Consejo Ejecutivo.

Artículo 104.— Estos agentes son inspeccionados por comisarios nombrados por el Cuerpo Legislativo y elegidos en su seno, que tienen que responder de los abusos que no se hayan querido denunciar.

De la contabilidad

Artículo 105.— Las cuentas de los agentes del erario nacional y de los administradores de los dineros públicos se entregan anualmente a los comisarios, responsables de las mismas, y que son nombrados por el Consejo Ejecutivo.

Artículo 106.— Estos verificadores son inspeccionados por comisarios del Cuerpo Legislativo elegidos en su seno —es decir, dentro del mismo Cuerpo—, responsables de los abusos y de los errores que no hayan sido denunciados. El Cuerpo Legislativo liquida las cuentas y las firma.

De las fuerzas de la República

Artículo 107.— La fuerza general de la República se compone de la nación entera.

Artículo 108.— La República sostiene con sus gastos, en tiempos de

ἐν καιρῷ πολέμου καὶ εἰρήνης μίαν ἀρματωμένην δύναμιν εἰς τὴν γῆν καὶ εἰς τὴν θάλασσαν.

”*Ἄρθρον 109.*— Ὄλοι οἱ Ἑλληνες εἶναι στρατιῶται· ὅλοι πρέπει νά γυμνάζωνται εἰς τὰ ἄρματα καὶ νά φίχνουν εἰς τό σημάδι· ὅλοι πρέπει νά μανθάνουν τὴν τακτικήν· ὡς καὶ αἱ Ἑλληνίδες βαστοῦν μιζοράκια¹ εἰς τό χέρι, ἃν δέν εἶναι ἐπιτήδειαι εἰς τό τουφέκι.

”*Ἄρθρον 110.*— Δέν πρέπει νά εἶναι κανένας πρωτοστάτωρ, ἥγουν νά ἔχῃ ὅλας τάς δυνάμεις τῆς Δημοκρατίας, γῆς καὶ θαλάσσης, εἰς τό χέρι του.

”*Ἄρθρον 111.*— Ἡ διαφορά τῶν πολεμικῶν βαθμῶν (ἥγουν χιλίαρχος, στρατηγός), δπού ἔχουν οἱ ἀξιωματικοί, τά ξεχωριστά σημεῖα των καὶ ἡ ὑποταγή τῶν ἀπλῶν στρατιωτῶν εἶναι μόνον, ἐν ὅσῳ διαρκῇ ἡ δούλευσις τοῦ πολέμου· καθώς τελειώσῃ ὅμως, εἶναι ὅλοι ἵσοι καὶ ἀδελφοί.

”*Ἄρθρον 112.*— Ἡ δημόσιος δύναμις, δπού εἶναι διωρισμένη νά βαστᾶ τὴν εἰρήνην καὶ τὴν εὐταξίαν μέσα εἰς τὴν Δημοκρατίαν, ἐνεργεῖ μόνον κατά τὴν ἔγγραφον ζήτησιν τῶν νομίμως θεσπισμένων διοικητῶν.

”*Ἄρθρον 113.*— Ἡ δημόσιος δύναμις, [δπού εἶναι] διωρισμένη ἐναντίον τῶν ἔξω ἐχθρῶν τῆς Πατρίδος, ἐνεργεῖ κατά τάς προσταγάς τοῦ Ἐκτελεστικοῦ Διοικητηρίου.

”*Ἄρθρον 114.*— Κανένα σῶμα ἀρματωμένων ἀνθρώπων δέν ἔχει τὴν ἀδειαν νά βουλεύηται, μήτε νά προστάξῃ, ἀλλά μόνον νά ἐκτελῇ τά προσταττόμενα δι’ ἔγγραφου προσταγῆς τῶν διοικητῶν.

1. Τόξα.

guerra y de paz, una fuerza armada de tierra y mar.

Artículo 109.— Todos los Griegos son soldados; todos deben ejercitarse en el uso de las armas y el tiro al blanco; todos deben aprender el arte de la guerra. Incluso las Griegas deben sostener un arco en la mano, en caso de que no fueran diestras con el fusil.

Artículo 110.— No debe haber ningún puesto de generalísimo, esto es, alguien que ostente en su poder todas las fuerzas, terrestres y marítimas, de la República.

Artículo 111.— La diferencia en la graduación de los oficiales (es decir, quiliarca, general, etc.), sus distintivos y la subordinación de los soldados rasos se mantienen sólo en tiempo de guerra; una vez que termine, todos son iguales y hermanos.

Artículo 112.— La fuerza pública empleada para mantener la paz y el orden en el interior de la República, actúa sólo bajo petición escrita de los administradores legalmente constituidos.

Artículo 113.— La fuerza pública, empleada contra los enemigos exteriores de la Patria, actúa bajo las órdenes del Consejo Ejecutivo.

Artículo 114.— Ningún cuerpo de hombres armados está autorizado para deliberar o decretar, sino sólo para cumplir las órdenes de los administradores decretadas por escrito.

Περί τῶν Ἐθνικῶν Συνελεύσεων

"Ἀρθρον 115.- "Ἄν εἰς μίαν περισσότερον ἀπό τάς μισάς ἐπαρχίας τῆς Δημοκρατίας, τό δέκατον μέρος τῶν πρώτων συναθροίσεων ἐκάστης αὐτῶν, γινομένων παρά τούς ρηθέντας κανόνας (11, 12, 13), ζητοῦν νά ξαναθεωρήσουν τήν πρᾶξιν τῆς νομοθετικῆς διοικήσεως, ἢ τήν ἀλλαγὴν μερικῶν ἀπό τά ἀρθρα της, τότε τό Νομοδοτικόν Σῶμα ἔχει χρέος νά συγκροτήσῃ τάς πρώτας συναθροίσεις καί ὅλων τῶν ἄλλων ἐπαρχιῶν τῆς Δημοκρατίας, διά νά πληροφορηθῇ, ἢν πρέπει νά συγκροτηθῇ μία γενική Ἐθνική Συνέλευσις.

"Ἀρθρον 116.- Ἡ Ἐθνική Συνέλευσις γίνεται κατά τόν αὐτόν τρόπον, διού καί αἱ νομοδοτικαὶ· ἥγουν στέλλεται εἰς πληρεξούσιος ἀπό κάθε ἐπαρχίαν καί ἐνώνει μέ ἐκείνας τήν πληρεξουσιότητά της.

"Ἀρθρον 117.- Αὕτη ἡ ἔξω τῆς συνηθείας Ἐθνική Συνέλευσις καταγίνεται καί κάμνει τήν πρᾶξιν τῆς νομοθετικῆς διοικήσεως μόνον ἐπάνω εἰς ἐκεῖνα τά αἴτια, διού ἐπροξένησαν τήν συνάθροισίν της καί δέν ἀνακατώνεται εἰς ἄλλο τίποτες· ἥγουν ἐστάλθη διά νά θεωρήσῃ μόνον μίαν ὑπόθεσιν, εἰς ἐκείνην καταγίνεται καί ὅχι περαιτέρω.

Περί τῆς σχέσεως τῆς Ἑλληνικῆς Δημοκρατίας μέ τά ξένα ἔθνη

"Ἀρθρον 118.- Ὁ Ἑλληνικός Λαός εἶναι φίλος καί φυσικός σύμμαχος μέ τά ἐλεύθερα ἔθνη.

"Ἀρθρον 119.- Οἱ Ἑλληνες δέν ἀνακατώνονται εἰς τήν διοίκησιν τῶν ἄλλων ἔθνων· ἀλλ' οὕτε εἶναι εἰς αὐτούς δυνατόν νά ἀνακατωθοῦν ἄλλα εἰς τήν ἐδικήν των.

De las Asambleas nacionales

Artículo 115.— Si en la mitad más una de las provincias de la República, la décima parte de las asambleas primarias de cada una de ellas, regularmente formadas conforme a las reglas antes mencionadas (artículos 11, 12, 13), solicitan la revisión de las funciones del acta constitucional o la modificación de alguno de sus artículos, entonces el Cuerpo Legislativo está obligado a convocar las asambleas primarias también en todos los demás distritos de la República, para saber si debe tener lugar una Convención Nacional.

Artículo 116.— La Convención Nacional se forma de igual modo que las legislativas; es decir, cada provincia envía un procurador y une la autorización de su asamblea general a las demás provincias.

Artículo 117.— Esta Convención Nacional extraordinaria ejerce las funciones del Acta Constitucional únicamente sobre aquellas materias que han ocasionado su convocatoria y no interviene en más asuntos; es decir, ha sido constituida para considerar sólo una causa y se dedica únicamente a esa causa.

De las relaciones de la República Helénica con las naciones extranjeras

Artículo 118.— El Pueblo Griego es amigo y aliado natural de las naciones libres.

Τιμοῦν τούς Πρέσβεις καί Κονσόλους¹ τῶν εἰς τοῦτο τό
βασίλειον εὐρισκομένων ἐθνῶν, τοῖς βεβαιοῦσι μίαν ἄφο-
βον διατριβήν², σέβονται τούς πραγματευτάς των καί δέν
πειράζουν τά ἐμπορικά πλοῖα των, ὅταν δέν ἔχουν
πρᾶγμα τοῦ ἐχθροῦ.

Ἄρθρον 120.—Δέχονται ὅλους τούς ἀδικημένους
ξένους καί ὅλους τούς ἔξωρισμένους ἀπό τήν πατρίδα
των δι' αἰτίαν τῆς Ἐλευθερίας. Ἀπαρνοῦνται καί δέν
δίδουν ὑποδοχήν καί περιποίησιν εἰς τούς Τυραννους.

Ἄρθρον 121.—Δέν κάνουν ποτέ εἰρήνην μέν ἔνα
ἐχθρόν, ὅπού κατακρατεῖ τόν Ἑλληνικόν τόπον.

Περὶ ἐγγυήσεως καί βεβαιότητος τῶν Δικαίων τούτων

Ἄρθρον 122.—Ἡ Νομοθετική Διοίκησις βεβαιοῖ εἰς
ὅλους τούς Ἑλληνας, Τούρκους, Ἀρμένηδες, τήν ἴσοτι-
μίαν, τήν ἐλευθερίαν, τήν σιγουρότητα, τήν ἔξουσίαν τῶν
ὑποστατικῶν ἑκάστου, τά δημόσια χρέη ὅπού ἥθελε
γένουν διά τήν Ἐλευθερίαν, τήν ἐλευθερίαν ὅλων τῶν
θρησκειῶν, μίαν κοινήν ἀνατροφήν, δημοσίους συνδρο-
μάς ἐκεῖ ὅπού ἀνήκουν, τήν ἀπεριόριστον ἐλευθερίαν τῆς
τυπογραφίας, τό δίκαιον τοῦ νά δίδῃ ἔκαστος ἀναφοράν
καί νά προσκλαυθῇ, τό δίκαιον τοῦ συναθροίζεσθαι εἰς
δημοσίους συντροφίας, καί, τελευταῖον, τήν ἀπόλαυσιν
ὅλων τῶν Δικαίων τοῦ Ἀνθρώπου.

Ἄρθρον 123.—Ἡ Ἑλληνική Δημοκρατία τιμᾷ τήν πρα-
ότητα, τήν ἀνδρείαν, τό γηρατεῖον, τήν υἱκήν φιλοστο-
ργίαν, τήν δυστυχίαν· αὐτή βάνει τήν παρακαταθήκην

1. Προξένους.

2. Διαμονήν.

Artículo 119.— Los Griegos no intervienen en el gobierno de las demás naciones, ni es posible que éstas se inmiscuyan en el suyo. Honran a los Embajadores y Cónsules de las naciones acreditadas en este reino, les garantizan una estancia segura, respetan sus transacciones y no atacan sus barcos comerciales a no ser que contengan mercancías del enemigo.

Artículo 120.— Reciben asilo todos los extranjeros víctimas de una injusticia y todos los exilados de su patria por defender la Libertad. Se niega el asilo y el cuidado a los Tiranos.

Artículo 121.— Jamás se establece la paz con un enemigo que haya ocupado ilegalmente el territorio griego.

De la garantía y seguridad de estos Derechos

Artículo 122.— El Gobierno Constitucional asegura a todos los Griegos, Turcos y Armenios [que habitan esta República] la igualdad, la libertad, la seguridad, la posesión de sus propiedades, las deudas públicas que pudieran haber contraído por la Libertad, el libre ejercicio de culto, una instrucción común, auxilios públicos allí donde se precisen, la libertad total de prensa, el derecho de queja y reclamación, el derecho a reunirse en sociedades públicas y, finalmente, el disfrute de todos los Derechos del Hombre.

Artículo 123.— La República Helénica honra la lealtad, la valentía, la madurez, la piedad filial, la desgracia. Este Acta Constitucional está depositada en la salvaguarda vigilante de todos los hombres honorables y

τῆς νομοθετικῆς αὐτῆς διοικήσεως ὑπό τήν ἄγρυπνον φύλαξιν ὅλων τῶν ἐναρέτων φιλελευθέρων ἀνδρῶν, ὅπού, διά νά μή ὑποκύψουν εἰς τὸν ζυγόν τῆς Τυραννίας, ἐνηγκαλίσθησαν τήν στρατιωτικήν ζωήν, καὶ ἀρματωμένοι ὥμοσαν αἰώνιον πόλεμον κατά τῶν Τυράννων.

"*Ἄρθρον 124.* – Ἡ Κήρυξις τῶν Δικαίων τοῦ Ἀνθρώπου καὶ ἡ Νομοθετική αὐτή Πρᾶξις νά χαραχθῇ ἐπάνω εἰς χαλκίνας πλάκας καὶ νά στέκεται εἰς τόν τόπον τῆς συναθροίσεως τοῦ Νομοδοτικοῦ Σώματος, νά γένουν τοι-αῦτα ἀντίτυπα καὶ νά στηθοῦν εἰς ὅλας τάς πόλεις, χώρας¹ καὶ χωρία τῆς Δημοκρατίας, εἰς τά μεσοχώρια, ὅπού κάθε ὥραν νά βλέπῃ κάθε πολίτης, εἰς τί συνίσταται ὁ θησαυρός τῆς φιλτάτης Ἐλευθερίας του.

Π ΑΡ ΑΡ ΤΗΜΑ

[1.] – Ἡ σημαία ὅπου βάνεται εἰς μπαϊράκια καὶ παντιέρες τῆς Ἑλληνικῆς Δημοκρατίας, εἶναι ἐν ρόπαλον τοῦ Ἡρακλέους μέ τρεῖς σταυρούς ἐπάνω, τά δέ μπαϊράκια καὶ παντιέρες εἶναι τρίχρονα, ἀπό μαῦρον, ἀσπρον καὶ κόκκινον· τό κόκκινον ἐπάνω, τό ἀσπρον εἰς τήν μέσην καὶ τό μαῦρον κάτω.

– Τό κόκκινον σημαίνει τήν αὐτοκρατορικήν πορφύραν καὶ αύτεξουσιότητα τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ· τό ἐμεταχειρίζοντο οἱ προπάτορές μας ὡς ἔνδυμα πολέμου, θέλοντες νά μή φαίνωνται αἱ πληγαί, ὅπού ἔτρεχον αἷμα, διά νά μή δειλιῶσιν οἱ στρατιῶται.

1. Κωμοπόλεις.

amantes de la libertad que, por no someterse al yugo de la Tiranía, han elegido una vida militar y, armados, se han conjurado en guerra eterna contra los Tiranos.

Artículo 124.— La Declaración de los Derechos del Hombre y este Acta Constitucional deberá inscribirse sobre placas de bronce y situarse en lugares donde se asiente el Cuerpo Legislativo. Se harán copias de este acta y se colocarán en todas las ciudades, villas y pueblos de la República, en el centro del lugar, para que en todo momento cualquier ciudadano pueda ver en qué consiste el tesoro de su inestimable Libertad.

ADDENDA

[1.] — La enseña que se coloca en las banderas y los estandartes de la República Helénica se compone de tres cruces encima de la maza de Heracles. Las banderas y los estandartes son tricolores: negro, blanco y rojo; el rojo encima, el blanco en el centro, y el negro debajo.

— El rojo simboliza la púrpura imperial y la soberanía del Pueblo Griego. Nuestros ancestros lo utilizaban como uniforme de guerra para disimular las heridas de sangre y para que los soldados no se acobardaran.

— El blanco simboliza la inocencia de nuestra justa causa contra la Tiranía.

— El negro simboliza nuestra muerte por la Patria y la Libertad.

– Τό ασπρον σημαίνει τήν ἀθωότητα τῆς δικαιίας ἡμῶν ἀφορμῆς κατά τῆς Τυραννίας.

– Τό μαῦρον σημαίνει τόν ὑπέρ Πατρίδος καί Ἐλευθερίας ἡμῶν θάνατον.

[2.] – “Ολοι οι Ἑλληνες στρατιῶται φοροῦν εἰς τό κεφάλι περικεφαλαίαν.

[3.] – “Ολοι οι Ἑλληνες στρατιῶται ἔχουν μίαν μπαγιονέταν¹, τήν δόποίαν φοροῦν εἰς τήν μέσην των ὥσαν χαντζιάρι, καί ἐν καιρῷ ἀνάγκης ἢ παρατάξεως τήν περοῦν εἰς τό τουφέκι των.

[4.] – Τό φόρεμα τῶν Ἑλλήνων στρατιωτῶν εἶναι τό ἡρωϊκόν: μαῦρον ἀντερί, ἀσπρον ὑποκάμισον καί κόκκινα χολέβια ἢ κάλτζες.

[5.] – Κάθε Ἑλλην καί Ἑλληνίς, δμοίως καί κάθε κάτοικος τῆς Δημοκρατίας ταύτης, πρέπει νά φορῇ εἰς τήν περικεφαλαίαν του ἢ εἰς τήν σκούφιαν του ἐν παρόμοιον ρόπαλον, καθώς εἶναι εἰς τήν ἀρχήν, γραμμένον ἢ κεντημένον εἰς ἀσπρον πανί, ἢ ἄς εἶναι καί ἀπό πάφιλον². Τοῦτο εἶναι τό σημεῖον τοῦ νά γνωρίζωνται οἱ ἐλεύθεροι δημοκράται καί ισότιμοι ἀδελφοί.

1. Ξιφολόγχη

2. Ὄρειχάλκινον λεπτόν ἔλασμα.

[2.]— Todos los soldados Griegos llevan casco sobre la cabeza.

[3.]— Todos los soldados Griegos tienen una bayoneta atada a la cintura como una cimitarra que en caso de necesidad o de formación en batalla, la ajustan como fusil.

[4.]— El uniforme de los soldados Griegos es el heroico: túnica negra, camisa blanca y medias rojas.

[5.]— Todo Griego o Griega, al igual que todo habitante de esta República, debe llevar sobre su casco o sobre su gorra una maza similar a la descrita al principio, escrita o bordada en hilo dorado sobre un paño blanco. Esta es la señal por la que se reconocerán los demócratas libres y los hermanos en la igualdad.

Ο ΘΟΥΡΙΟΣ

THOURIOS - CANTO DE GUERRA

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ

ΙΣΟΤΗΣ

ΘΟΥΡΙΟΣ

ἢ τοι ὁρμητικός Πατριωτικός Ὅμνος πρῶτος,
εἰς τὸν ἥχον Μία προσταγή μεγάλη

“Ως πότε, παλληκάρια, νά ζοῦμεν στά στενά,
μονάχοι, σάν λιοντάρια, στέξ ράχες, στά δουνά;
σπηλιές νά κατοικοῦμεν, νά βλέπωμεν κλαδιά,
νά φεύγωμεν ἀπ’ τὸν κόσμον, γιά τὴν πικρή σκλαβιά;
νά χάνωμεν ἀδέλφια, Πατρίδα καί γονεῖς,
τούς φίλους, τά παιδιά μας κι ὅλους τούς συγγενεῖς; 5

Καλλιό ’ναι μιᾶς ὕδρας ἐλεύθερη ζωή,
παρά σαράντα χρόνοι σκλαβιά καί φυλακή!

Τί σ’ ὡφελεῖ ἂν ξήσῃς καί εἶσαι στή σκλαβιά;
Στοχάσου πώς σέ ψένουν καθ’ ὕδραν στή φωτιά. 10
Βεξύρης, Δραγουμάνος, Ἄφέντης κι ἂν σταθῆς,
ὁ Τύραννος ἀδίκως σέ κάμει νά χαθῆς.
δουλεύεις ὅλ’ ἡμέρα σέ ὅ, τι κι ἂν σοί πῇ,
κι αὐτός πασχίζει πάλιν τό αἷμα σου νά πιῇ.
‘Ο Σοῦτζος κι ὁ Μουρούζης, Πετράκης, Σκαναδής, 15

LIBERTAD

IGUALDAD

THOYRIOS-CANTO DE GUERRA

o Primer Himno patriótico apasionado
al son de Un gran mandato ...

¿Hasta cuando, mis valientes, viviremos en encierro,
solitarios como leones, en bosques y en cerros?

¿Habitaremos las cuevas, veremos sólo follaje
dejaremos el mundo por amargo vasallaje?

¿Abandonaremos hermanos, Patria y padres,
los amigos, nuestros hijos y todo el linaje? 5

¡Mejor sea que vivamos una hora en libertad

que cuarenta años de esclavitud y prisión!

¿Para qué vivir, sin más vida que la del esclavo?

Piensa que en fuego de continuo te están asando.

10

Aunque te establezcas de visir, dragomán o amo,
injustamente te mandará a morir el Tirano;

penarás a cada hora por tu tarea encomendada,
y él, chupándote la sangre, tanto mas disfrutará.

Sutsos, Murusis, Petrakis, Skanavís,

15

Γκίκας καί Μανδρογένης, καθρέπτης εῖν' νά ἰδῃς.
’Ανδρεῖοι καπετάνοι, παπάδες, λαϊκοί,
σκοτώθηκαν, κι ἀγάδες, μέ ἄδικον σπαθί·
κι ἀμέτρητ' ἄλλοι τόσοι, καί Τούρκοι καί Ρωμιοί,
ζωήν καί πλοῦτον χάνουν, χωρίς καμμιά ὕφορμή.

20

’Ελατε μ' ἔναν ζῆλον σέ τοῦτον τόν καιρόν,
νά κάμωμεν τόν ὄρκον ἐπάνω στόν Σταυρόν·
συμβούλους προκομμένους, μέ πατριωτισμόν,
νά βάλωμεν, εἰς ὅλα νά δίδουν ὀρισμόν·
οἱ Νόμοι νᾶν' ὁ πρῶτος καί μόνος ὄδηγός,
καί τῆς Πατρίδος ἔνας νά γένη ἀρχηγός·
γιατί κ' ἡ ἀναρχία ὅμοιάζει τήν σκλαβιά·
νά ζοῦμε σά θηρία, εῖν' πλιό σκληρή φωτιά.
Καί τότε, μέ τά χέρια ψηλά στόν οὐρανόν,
ἄς ποῦμ' ἀπ' τήν καρδιά μας ἐτοῦτα στόν Θεόν:

25

30

Ἐδῶ σηκώνονται οἱ Πατριῶται ὁρθοί, καί ὑψώνοντες τάς χεῖρας
πρός τόν οὐρανόν, κάμνουν τόν Ὅρκον:

«὾Ω Βασιλεῦ τοῦ Κόσμου, ὁρκίζομαι σέ Σέ,
στήν γνώμην τῶν Τυράννων νά μήν ἐλθῶ ποτέ!
Μήτε νά τούς δουλεύσω, μήτε νά πλανηθῶ
εἰς τά ταξίματά τους, γιά νά παραδοθῶ.

Ἐν ὅσῳ ζῶ στόν κόσμον, ὁ μόνος μου σκοπός,
γιά νά τούς ἀφανίσω, θέ νά ναι σταθερός.

Πιστός εἰς τήν Πατρίδα, συντρίβω τόν ζυγόν,
ἀχώριστος γιά νά μαι ὑπό τόν στρατηγόν.

Κι ἂν παραδῶ τόν ὄρκον, ν' ἀστράψ' ὁ Οὐρανός
καί νά μέ κατακάψῃ νά γένω σάν καπνός!».

35

40

Guikas y Mavroguenis, espejos donde mirarte.
Bravos capitanes, valientes civiles, incluso amos,
también curas, con injusta espada asesinados;
y otros tantos, Turcos y Cristianos, innumerables,
sin razón alguna pierden vida e incluso bienes.

20

Venid aquí con una pasión todos ahora.
Prestemos juramento ante la sagrada Cruz;
designemos consejeros capaces y patriotas,
responsables de dar las órdenes precisas;
Que la Ley sea nuestra primera y única guía,
y que un solo hombre gobierne nuestra Patria;
que igual se asemeja esclavitud a anarquía;
y el más duro tormento es vivir como bestias.
Así pues, alcemos al cielo nuestras manos,
de nuestro corazón a Dios esto le digamos:

25

30

Aquí se levantan los Patriotas en pie y, alzando las manos al cielo, prestan Juramento:

«¡Oh, Rey del Universo entero, ante ti yo juro,
que jamás obedeceré la voluntad de un Tirano
que jamás los serviré, ni caeré en falta
dejándome seducir por su promesa falsa,
mientras viva en el mundo, mi solo objetivo,
sea el aniquilarlos, en esto yo me sustento.
Fiel a la Patria, yo he de quebrar el yugo,
para estar siempre junto al general nuestro.
Y si cometo perjurio, que a mí el Cielo caiga,
que me trague, y sea que en humo me vuelva!»

35

40

Σ' Ἀνατολή καὶ Δύσι καὶ Νότον καὶ Βοριά·
 γιά τήν Πατρίδα ὅλοι νά χωμεν μιά καρδιά·
 στήν πίστιν του καθένας ἐλεύθερος νά ζῆ,
 στήν δόξαν τοῦ πολέμου νά τρέξωμεν μαζί.
 Βουλγάροι κι Ἀρβανῖτες, Ἀρμένοι καὶ Ρωμιοί; 45
 ἀράπηδες καὶ ἄσπροι, μέ μιά κοινή δρμή,
 γιά τήν Ἐλευθερίαν νά ζώσωμεν σπαθί,
 πώς εἴμασθ' ἀντρειωμένοι, παντοῦ νά ξακουσθῇ.
 "Οσ' ἀπ' τήν Τυραννίαν πῆγαν στήν ξενιτειά,
 στόν τόπον του καθένας ἃς ἔλθη τώρα πιά· 50
 καὶ ὅσοι τοῦ πολέμου τήν τέχνην ἀγροικοῦν,
 ἐδῶ ἃς τρέξουν ὅλοι, Τυράννους νά νικοῦν·
 ἡ Ρούμελη τούς κράζει μ' ἀγκάλες ἀνοιχτές,
 τούς δίδει διό καὶ τόπον, ἀξίες καὶ τιμές.
 "Ως πότ' ὀφφικιάλος¹ σέ ξένους βασιλεῖς; 55
 "Ελα νά γίνῃς στύλος δικῆς σου τῆς φυλῆς.
 Κάλλιο γιά τήν Πατρίδα κανένας νά χαθῇ,
 ἢ νά κρεμάσῃ φούντα γιά ξένον στό σπαθί.
 Καί ὅσοι προσκυνήσουν, δέν εἶναι πλιό ἐχθροί·
 ἀδέλφια μας θά γένουν, ἃς εἶναι κ' ἐθνικοί. 60
 Μά ὅσοι θά τολμήσουν ἀντίκρου νά σταθοῦν,
 ἐκεῖνοι καὶ δικοί μας ἃν εἶναι, ἃς χαθοῦν.

Σουλιῶτες καὶ Μανιᾶτες, λιοντάρια ξακουστά,
 ὃς πότε στές σπηλιές σας κοιμᾶσθε σφαλιστά;
 Μαυροβουνιοῦ καπλάνια², Ὁλύμπου σταυραετοί 65
 κι Ἀγράφων τά ξεφτέρια³, γενῆτε μιά ψυχή.

1. Ἀξιωματοῦχος.

2. Τίγρεις.

3. Γεράκια.

Al Sur y al Norte, en Poniente y en Levante,
por esta Patria un solo corazón pensante;
Para que cada cual viva libre, en su credo,
a la gloria del combate unidos correremos,
Búlgaros y Albaneses, Armenios y Griegos,
moros y blancos, ahítos del mismo aliento,
venceremos por la Libertad, ceñida la espada,
y que nuestra valentía sea por todos conocida.
Cuantos por la Tiranía partieron a tierra extraña,
vuelvan ahora a su tierra natal todos de nuevo ya;
cuantos el arte del combate hayan aprendido,
apresúrense aquí para vencer a ese Tirano;
con los brazos abiertos la Rumelia los acoge,
les ofrece sostén y sitio, honras y honores,
¿Hasta cuándo oficiales en reinos ajenos?
Venid y convertios en el pilar de vuestra raza.
¡Vale más morir y perecer por la patria,
que cuelguen bordones de ajena espada!
Y quienes se postraran, no son más enemigos;
hermanos al igual que nuestros paisanos,
mas quienes osaren estar en campos enemigos,
habrán de morir, aun siendo hermanos nuestros.

45

50

55

60

Suliotas y Maniotas, leones renombrados,
¿hasta cuándo en las cuevas dormís rezagados?
Tigres Montenegrinos, águilas reales del Olimpo
y gavilanes Ágrafos, en una sola alma convertios.

65

’Ανδρεῖοι Μακεδόνες, δόρυήσετε γιά μιά
καί αἷμα τῶν Τυράννων ρουφῆστε σά θεριά.
Τοῦ Σάβα καὶ Δουνάδου ἀδέλφια χριστιανοί,
μέ τ’ ἄρματα στό χέρι καθένας ἃς φανῇ· 70
τό αἷμα σας ἃς βράση μέ δίκαιον θυμόν·
μικροί, μεγάλ’ ὅμωστε Τυράννου τόν χαμόν.
Λεβέντες ἀντρειωμένοι Μαυροθαλασσινοί,
δ’ βάρδαρος ὡς πότε θέ νά σᾶς τυραννῆ;
Μή καρτεροήτε πλέον, ἀνίκητοι Λαζοί, 75
χωθῆτε στό μπογάζι μ’ ἐμᾶς καί σεῖς μαζί.
Δελφίνια τῆς θαλάσσης, ἀξδέραια τῶν νησιῶν,
σάν ἀστραπή χυθῆτε, κτυπᾶτε τόν ἔχθρον.
Τῆς Κρήτης καί τῆς Νύδρας θαλασσινά πουλιά, 80
καιρός εἶν’ τῆς Πατρίδος ν’ ἀκοῦστε τή λαλιά.
Κι δσ’ εἴστε στήν ἀρμάδα, σάν ἄξια παιδιά,
οἵ Νόμοι σᾶς προστάζουν νά βάλετε φωτιά.
Μ’ ἐμᾶς κ’ ἐσεῖς, Μαλτέζοι, γενῆτ’ ἔνα κορμί·
κατά τῆς Τυραννίας ριχθῆτε μέ δόρυ·
Σᾶς κράζει ἡ Ἑλλάδα, σᾶς θέλει, σᾶς πονεῖ, 85
ζητᾶ τήν συνδρομήν σας μέ μητρικήν φωνή.

Τί στέκεις, Πασδαντζόγλου, τόσον ἐκστατικός;
Τινάξου στό Μπαλκάνι, φώλιασε σάν ἀϊτός·
τούς μπούφους καί κοράκους καθόλου μή ψηφᾶς· 90
μέ τόν ραγιά ἐνώσου, ἀν θέλησ νά νικᾶς.
Σιλίστρα καί Μπραΐλα, Σμαήλι καί Κιλί,
Μπενδέρι καί Χοτίνι ἐσένα προσκαλεῖ·
στρατεύματά σου στεῖλε κ’ ἐκεῖνα προσκυνοῦν,
γιατί στήν Τυραννίαν νά ζήσουν δέν μποροῦν.
Γκιουρτζή, πλιά μή κοιμᾶσαι, σηκώσου μέ δόρυ· 95
τόν Μπρούσια νά μοιάσῃς ἔχεις τήν ἀφορμήν.

Valientes Macedonios, al unísono abalanzaos
y tragaos como fieras la sangre de los tiranos.
Hermanos en Cristo del Sava y del Danubio,
que cada cual se muestre con armas en mano; 70
que vuestra sangre bulla con justa cólera.
Pequeños y grandes jurad la caída del Tirano.
Valerosos mozos venidos desde el Mar Negro,
¿Hasta cuándo soportaréis el yugo bárbaro?
No aguardéis más, nuestros Lases invictos, 75
arrojaos a los estrechos junto con nosotros;
delfines del mar, dragones de las islas,
fundíos como relámpagos, al enemigo golpear;
aves marinas que habitáis Creta e Hidra,
es hora de escuchar el clamor de la Patria. 80
Y vosotros, dignos mozos, que servís en la armada,
las Leyes os ordenan que os lancéis a esta batalla.
¡Vosotros, Malteses, hagamos juntos un tronco,
para lanzarnos contra la Tiranía con todo vigor!
Grecia os llama, Grecia os quiere, Grecia os llora, 85
solicita vuestro asilo y ayuda con voz maternal.
Passavanoglu, ¿por qué tan absorto te quedas?
Salta sobre los Balcanes y anida como un águila;
ni a los búhos ni a los cuervos temas en nada;
únete a este cristiano, si quieres vencer. 90
Es a ti a quien llaman, Kilija e Ismael,
Siliatra y Braila, hasta Bendery y Jotin;
envía tus soldados y ante ti se postrarán,
porque en tiranía ya no pueden vivir más.
Georgiano, ya no duermas, levántate ya; 95
tienes ocasión ahora de parecerte a Bursa.

Καί σύ, πού στό Χαλέπι ἐλεύθερα φρονεῖς,
πασιά, καιρόν μή χάνης, στόν κάμπον νά φανης
μέ τά στρατεύματά σου εύθύς νά σηκωθῆς,
στής Πόλης τά φερμάνια ποτέ νά μή δοθῆς.

100

Τοῦ Μισιριοῦ ἀσλάνια¹, γιά πρώτη σας δουλειά,
δικόν σας ἔνα μπέη κάμετε βασιλιά·
χαράτζι τῆς Αἰγύπτου στήν Πόλ² ἄς μή φανῇ,
γιά νά ψοφήσ³ δ λύκος, δπού σᾶς τυραννεῖ.

Μέ μιά καρδίαν δλοι, μιά γνώμην, μιά ψυχή,
κτυπάτε τοῦ Τυράννου τήν ρίζαν, νά χαθῇ!

105

Ν³ ἀνάψωμεν μιά φλόγα σέ δλην τήν Τουρκιά,
νά τρέξ⁴ ἀπό τήν Μπόσνα καί ὥς τήν Ἀραπιά!
Ψηλά στά μπαϊράκια σηκώστε τόν Σταυρόν
καί σάν ἀστροπελέκια κτυπάτε τόν ἔχθρον!

110

Ποτέ μή στοχασθῆτε πώς εἶναι δυνατός·
καρδιοκτυπᾶ καί τρέμει σάν τόν λαγό κι αὐτός.
Τρακόσιοι Γκιρζιαλῆδες τόν ἔκαμαν νά διῆ
πώς δέν μπορεῖ μέ τόπια², μπροστά τους νά ἐδγῆ.

Λοιπόν, γιατί ἀργεῖτε; τί στέκεσθε νεκροί;
Ξυπνήσατε, μήν εἴσθε ἐνάντιοι κ' ἔχθροι.

115

Πῶς οἱ προπάτορές μας ὠρμοῦσαν σάν θεριά,
γιά τήν Ἐλευθερίαν πηδοῦσαν στή φωτιά,
ἔτζι κ' ἡμεῖς, ἀδέλφια, ν' ἀρπάξωμεν γιά μιά
τ' ἄρματα, καί νά δγοῦμεν ἀπ' τήν πικρή σκλαβιά! .120
Νά σφάξωμεν τούς λύκους, πού τόν ζυγόν βαστοῦν
καί Χριστιανούς καί Τούρκους σκληρά τούς τυραννοῦν·

1. Λιοντάρια.

2. Οἱ μπάλες τῶν κανονιῶν, τά κανόνια.

Y tú, pachá, reflexiona en Alepo libremente,
corre, no te demores y en el campo muéstrate;
álzate ahora mismo a la cabeza del ejército
y de la Ciudad no obedezcas más sus decretos.

100

Leones de Egipto, vuestro primer afán será
de entre vuestros señores un rey buscar;
¡que el impuesto de Egipto a la Ciudad no llegue,
y de este modo el lobo que os tortura reviente!

¡Con un solo corazón, un ímpetu, una opinión,
golpead la raíz hasta que muera el Tirano!

105

¡Encendamos por toda Turquía una llama,
que desde Bosnia hasta la Morería vaya!
¡Izad la Cruz encima de vuestras banderas
y al enemigo implacable fulminad y golpear!
Nunca jamás penséis que él es el poderoso;
también él palpita y tiembla como vil liebre.
Trescientos Girzianlides se lo han hecho ver
Que delante de ellos salir con balas no puede.

110

Entonces, ¿a qué esperáis? ¿Acaso estáis muertos?
Despertaos y no seáis ni contrarios ni adversos.
Igual que los ancestros se lanzaban como fieras
arrojándose en extremo a la lucha por la Libertad,
así también nosotros, hermanos, tomemos las armas
a la vez, y salgamos de esta esclavitud tan amarga.
Degollemos a los lobos que sostienen el yugo
y dominan cruelmente a Cristianos y a Turcos;

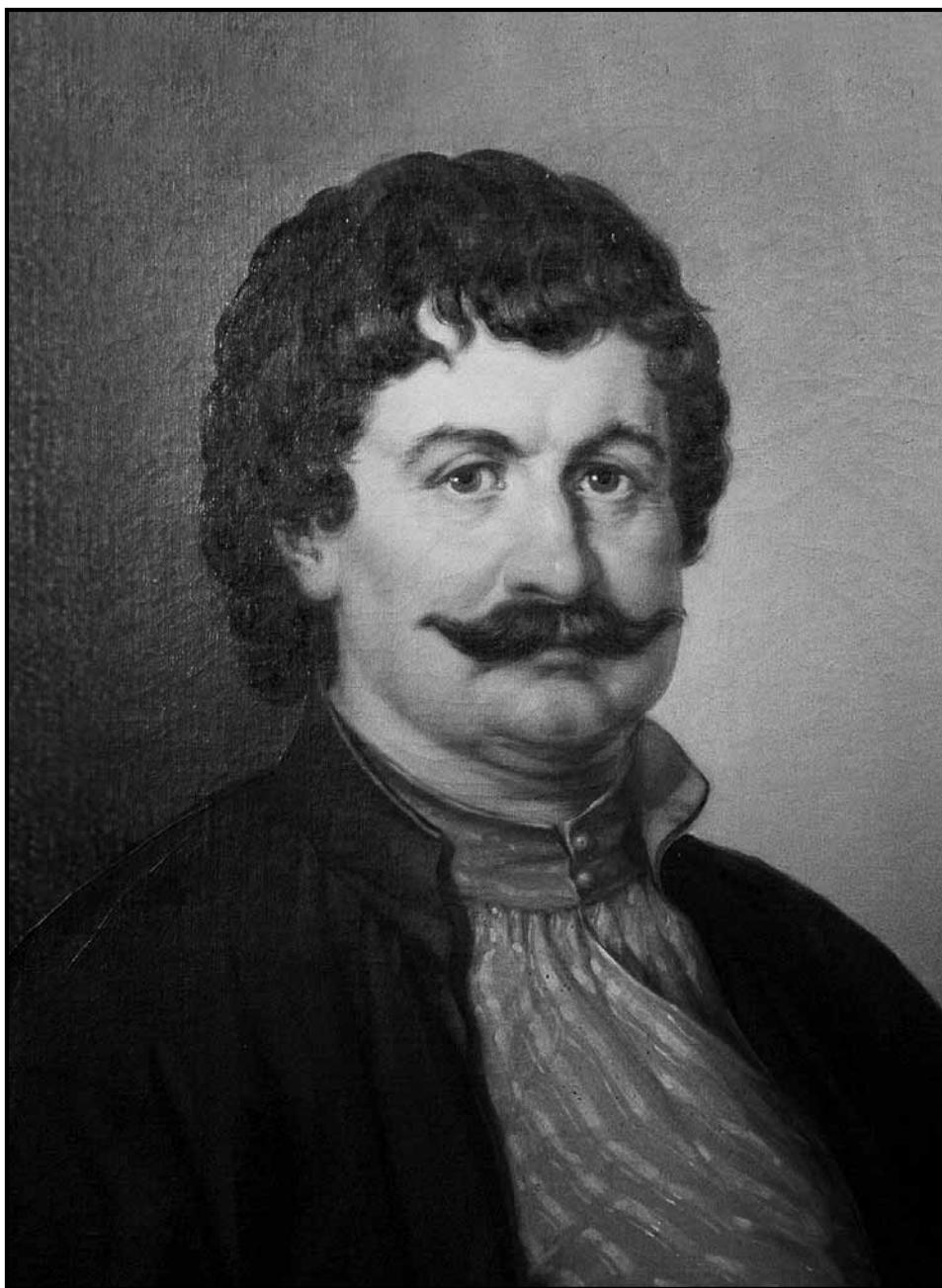
115

120

στεριᾶς καὶ τοῦ πελάγου νά λάμψῃ ὁ Σταυρός,
κ' εἰς τήν δικαιοσύνην νά σκύψῃ ὁ ἔχθρος·
ὁ κόσμος νά γλυτώσῃ ἀπ' αὐτην τήν πληγή
κ' ἐλεύθεροι νά ζῶμεν, ἀδέλφια, εἰς τήν Γῆ! 125

que la Cruz brille por mar y por tierra,
y que el enemigo se someta a la justicia;
que de esta herida se salve la Humanidad,
y vivamos libres, hermanos, en esta Tierra!

125

Ρήγας Βελεστινλής. Ελαιογραφία (1862) του Διονυσίου Τσόκου. Ιστορικό και Εθνολογικό Μουσείο της Ελλάδος.

Rigas Velestinlís. Óleo (1862) de Dionisios Toskos. Museo Histórico y Etnográfico de Grecia.

Ο Ρήγας σπέρνει τον σπόδιο της Ελευθερίας. Λεμπτομέρεια από τον ζωγραφικό πίνακα με τίτλο «Η πτώσις της Κωνσταντινουπόλεως», Αθήνα 1836, του Παναγιώτου Ζωγράφου, υπό την καθοδήγηση του στρατηγού Μακρυγιάννη, ο οποίος τονίζει ότι ο Ρήγας έμαθε στους σκλαβωμένους Έλληνες τον τρόπο να επαναστατήσουν.

Rigas siembra las semillas de la libertad. Detalle del cuadro titulado *La caída de Constantinopla* (Atenas, 1836) de Panayotis Zografu, pintado según las directrices del general Makriyannis quien hace hincapié en cómo Rigas enseñó a los griegos sometidos los medios para su liberación.

Φ Τ Σ Ι Κ Ή Σ

Α Π Α Ν Θ Ι Σ Μ Α

Διὰ τὰς ἀγχίνες καὶ φιλομαθεῖς Ἐλλήνας,
Ἐκ τῆς Γερμανικῆς καὶ Γαλλικῆς διαλέκτου ἐργάσαντεν

Παρὰ τῷ

Ρ Η Γ Α

ΒΕΛΕΣΤΙΝΛΗ ΘΕΤΤΑΛΟΥ.

Οὗτος ἀγαλάματον ἐξεδόθη, πρὸς ὥφελειαν
τῶν ὁμογενῶν.

ΕΝ ΒΙΕΝΝΗ.

Ἐκ τῆς Τυπογραφίας τῆς Εἰγενῆς ΤΡΑΤΙΝΕΡ.

1 7 9 0.

Ο τίτλος του διαφωτιστικού βιβλίου του Ρήγα Βελεστινλή, *Φυσικής απάνθισμα*, Βιέννη 1790, του οποίου το περισσότερο μέρος μεταφράσθηκε από τη Γαλλική Εγκυκλοπαιδεία των Diderot και D' Alembert.

El frontispicio del libro de Rigas Velestínlis *Florilegio de Física* (Viena, 1790), en su mayor parte una traducción de textos de la Enciclopedia Francesa de Diderot y D'Alambert.

ΣΧΟΛΕΙΟΝ
ΤΩΝ
ΝΤΕΛΙΚΑΤΩΝ ΕΡΑΣΤΩΝ

Ὕτοι

Βιβλίου ἡδικόν, περιέχου τὰ περίεργα
συμβεβηκότα τῶν ὀφιστέρων γυναικῶν
τῇ Παρισίᾳ, ἀχμαζοῦ κατὰ τὸν
παρόντα Αἰώνα.

Ἐν τῇς

Γαλλικῆς διαλέκτα νῦν πρῶτον μεταφρασθὲν
πιεσά τῷ

R^o H' Γ A

Βελεσινλῆ Θετταλοῦ.

Ἐγ Βιέννῃ τῇς Αὐστρίας.
Ἐκ τῇς Τυπογραφίας Ι'ωσήπου τῇ Βασιλείᾳ.

1790.

Ο τίτλος του βιβλίου του Ρίγα, Σχολείον των ντελικάτων εραστών, Βιέννη 1790, μετάφραση από τα γαλλικά από την πολύτομη συλλογή *Les Contemporaines* του Rétif de la Breronne.

El frontispicio del libro de Rigas, Escuela de los amantes delicados (Viena, 1790), traducción griega a partir del francés de una antología de Les Contemporaines de Rétif de la Bretonne.

Η εικόνα του Μεγάλου Αλεξάνδρου, την οποία
τύπωσε ο Ρήγας το 1797, για να εμψυχώσει και
να προσφέρει ένα πρότυπο στους σκλαβωμέ-
νους Έλληνες.

La imagen de Alejandro Magno que Rigas mandó imprimir en 1797 para levantar la moral y ofrecer un modelo a los griegos sometidos.

ΝΕΟΣ ΑΝΑΧΑΡΣΙΣ.

ΤΟΜΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΣ.

Μεταφρασθεὶς, τὰ μὲν 32. 33. καὶ 34

Κεφάλαια,

περὶ τοῦ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΒΕΝΤΟΤΗ ΖΑΚΤΝΘΙΟΥ.

Τὰ δια

35. 36. 37. 38. καὶ 39.

περὶ τοῦ

ΡΗΓΑ ΒΕΛΕΣΤΙΝΑΗ

ΘΕΤΤΑΛΟΤ

Διορθωθεὶς ἢ ἐκδοθεὶς παρὰ τοῦ αὐτοῦ.

λόγοι

Ἐν Βιέννῃ. 1797.

Ο τίτλος του βιβλίου *Νέος Ανάχαρσις*, Βιέννη 1797, ελληνική μετάφραση από το βιβλίο αββά Barthélémy, *Voyage de jeune Anacharsis en Grèce*, 1788.

El frontispicio del libro *El joven Anacarsis*, (Viena, 1797), traducción griega del libro del abad Barthélemy, *Voyage du jeune Anacharsis en Grèce*, 1788.

Ο τίτλος της δωδεκάφυλλης Χάρτας της Ελλάδος, Βιέννη 1797, με τους σημαντικούς συμβολισμούς που ο Ρήγας έθεσε. Στο κάτω μέρος παλεύει ο Ήρακλής με το ρόπαλο, σύμβολο της ελληνικής δύναμης, με την έφιππο Αμαζόνα και το σιδερένιο διπλό πέλεκυ, σύμβολο του βαρβαρισμού.

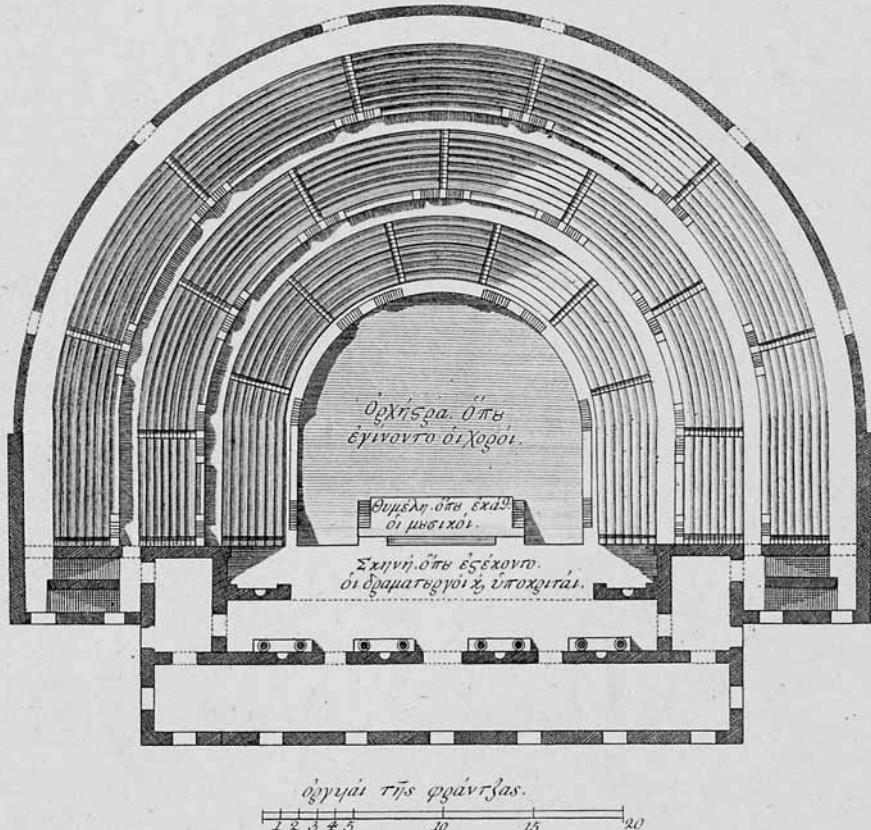
El frontispicio del *Mapa de Grecia* (Viena, 1797) en doce folios, con los símbolos más importantes añadidos por Rigas. En la parte inferior, Heracles lucha con la ayuda de la maza, símbolo del poder griego, contra la amazona ecuestre armada con el hacha de doble filo, símbolo de la barbarie.

Το λιοντάρι σε ύπνο με ένα ρόπαλο στα πόδια του και τα σύμβολα της εξουσίας του σουλτάνου να επικάθονται στη δάχτυλη του. Με τη συμβολική αυτή παράσταση στο φύλλο 1 της Χάρτας της Ελλάδος, ο Ρήγας θέλει να δώσει ένα μήνυμα αισιοδοξίας. Το λιοντάρι, οι σκλαβωμένοι δηλαδή λαοί των Βαλκανίων αν αφυπνηστούν με τον Θούριο και την επανάστασή του, θα αδράξουν το ρόπαλο, τα αρμάτα, θα γκρεμίσουν την τυραννική εξουσία του σουλτάνου και στη θέση του θα δημιουργήσουν την αντιρροσωπευτική δημοκρατική του πολιτεία.

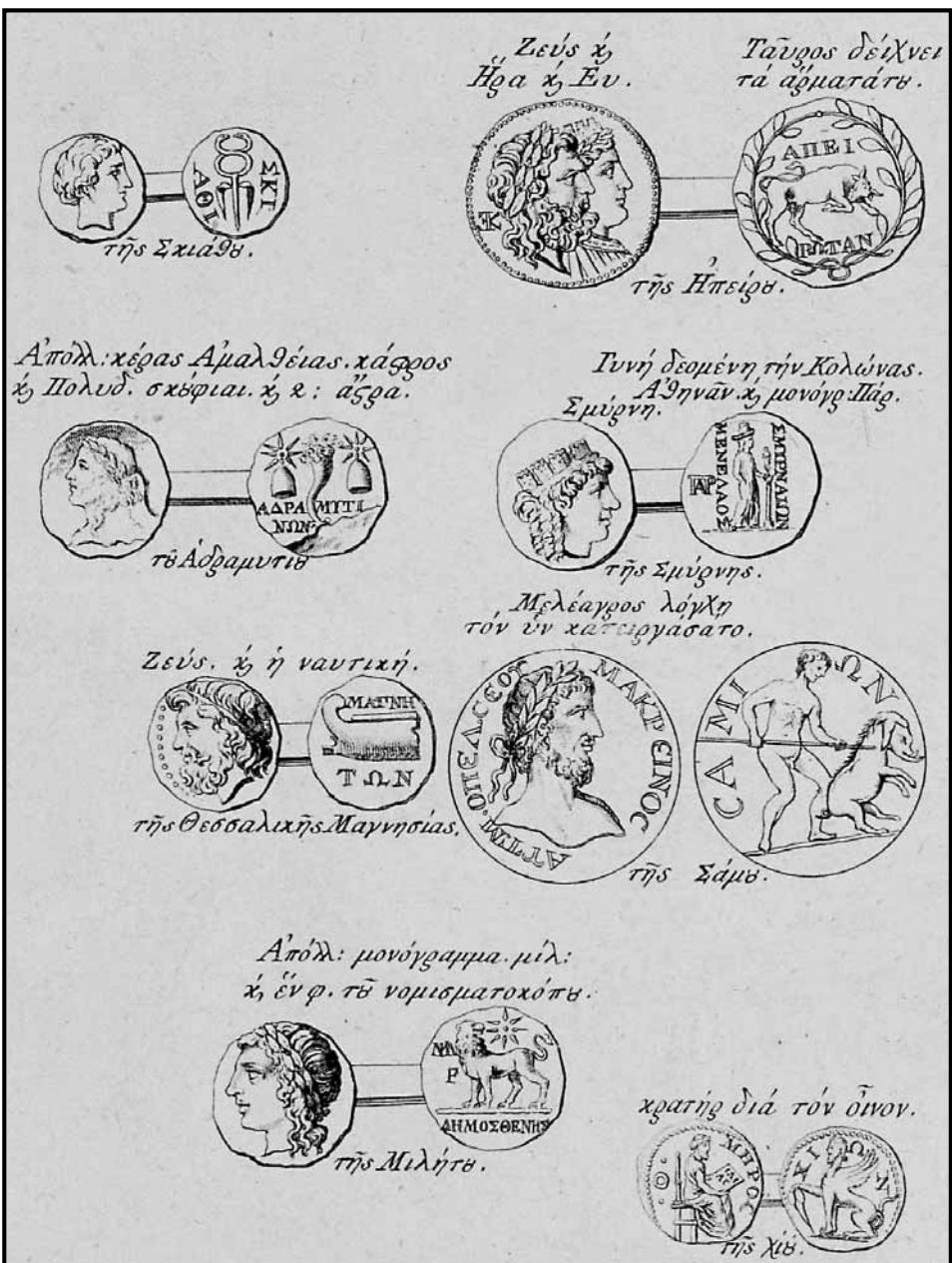
El león dormido con una maza a sus pies y los símbolos del poder del sultán yacientes sobre su lomo. Con esta representación simbólica del primer folio del *Mapa de Grecia*, Rigas nos quiere transmitir un mensaje de optimismo. El león, es decir, los pueblos sometidos de los Balcanes, si se levantaran con el *Thourios* y con su revolución, agarrarían la maza —las armas, abolirían el poder tiránico del sultán y fundarían en su lugar un estado democrático representativo.

Aρχαῖον Ἑλληνικόν
ΘΕΑΤΡΟΝ

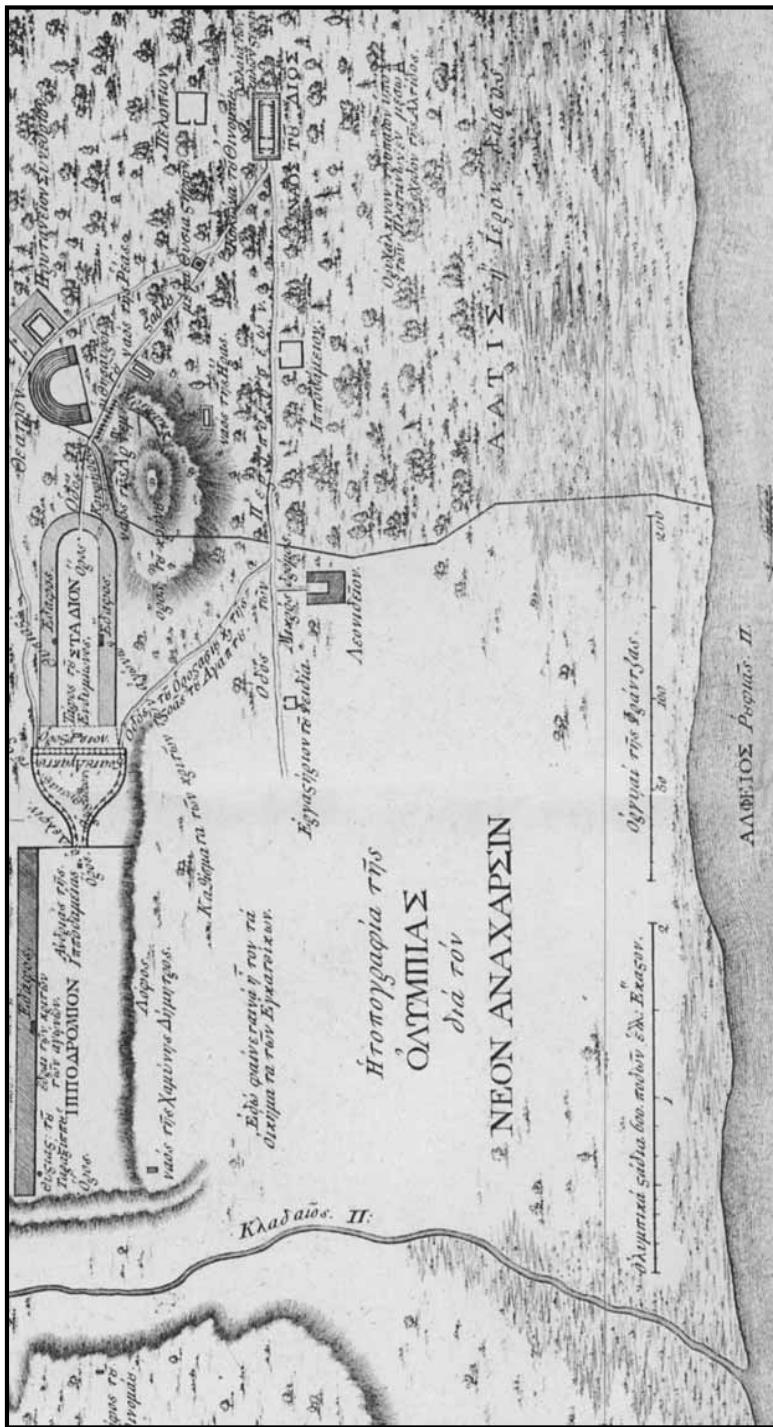
Παράσταση αρχαίου θεάτρου στο έβδομο φύλλο
της Χάρτας της Ελλάδος. Ο Ρήγας γνώριζε την
παιδευτική σημασία του θεάτρου στη διαπαιδα-
γώγηση και ψυχαγωγία του λαού, γι' αυτό εξάλ-
λον μετέφρασε και δύο θεατρικά έργα: «Τα Ολύ-
μπια» του Ιταλοῦ Μεταστάσιο και «Η βοσκο-
πούλα των Άλπεων» του Μαρμοντέλ.

Representación de un teatro antiguo del
séptimo folio del *Mapa de Grecia*. Rigas
es conocedor de la importancia educativa
del teatro en la enseñanza y el entrete-
nimiento del pueblo, por esta misma razón
también él tradujo dos obras teatrales: *La
Olimpiada* del italiano Metastasio y *La
Pastorcilla* de los Alpes de Marmontel.

Ο Ρήγας έθεσε στα δώδεκα φύλλα της Χάρτας του εκατόν εξήντα νομίσματα από διάφορες ιστορικές πόλεις της αρχαίας Ελλάδος. Εδώ νομίσματα από το έκτο φύλλο.

Rigas colocó en los doce folios de su Mapa ciento sesenta monedas de diferentes ciudades históricas de la Grecia antigua. Aquí figuran monedas correspondientes al folio sexto.

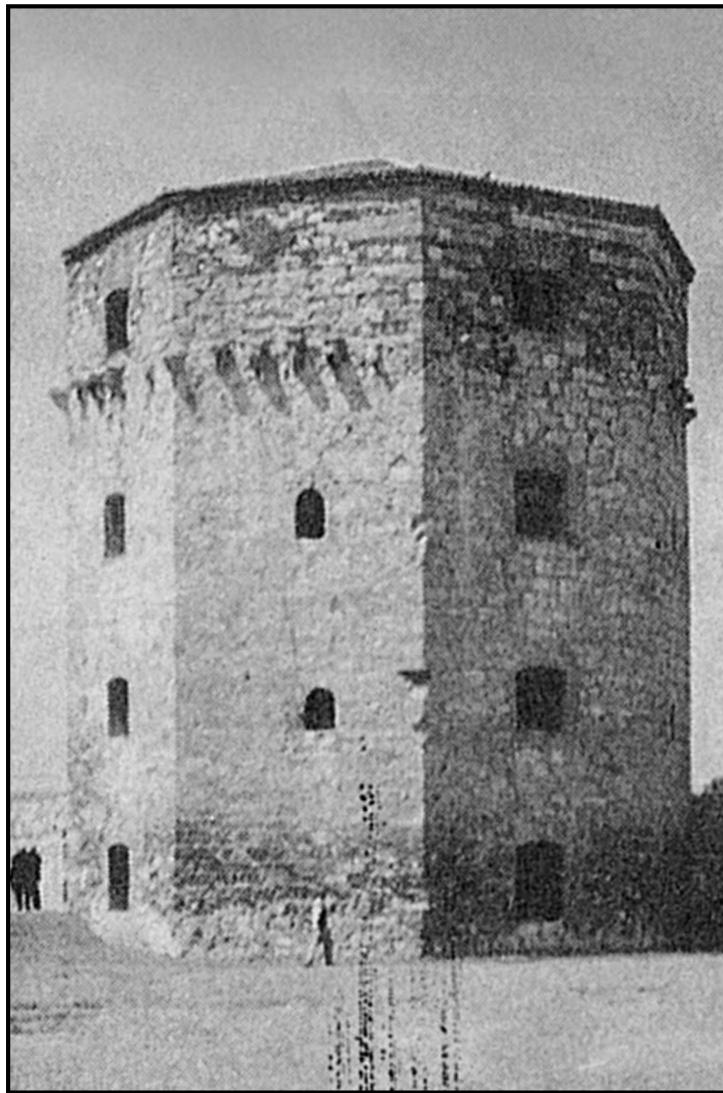
Ο Πήγας παρέθεται σημείο του τοπογραφικό διάγραμμα της αρχαίας Ολυμπίας, όπου τελούνταν οι Ολυμπιακοί αγώνες, αγορούμενα τον χρόνον διαπορεύονταν στη Θεσσαλία καθιστώντας την Ελλάδα, όπως μας τηλεφορέτη στα Προλεγόμενα του έργου του Τύπου της Ολυμπίας, Βίεννη 1797.

Rigas insertó en su *Mapa* el plano de la antigua Olimpia, donde se celebraban los Juegos Olímpicos, certámenes que aún se conservaban en Tesalia y en el resto de Grecia tal como nos informa en el Prólogo de su obra *Olimpiada* (Viena, 1797).

Χαρακτηριστική λαϊκή συμβολική απεικόνιση του Ρίγα Βελεστινλή και του Αδαμάντιου Κοραή να αναστρώνουν την πληγωμένη Ελλάδα.

Representación popular simbólica de Rígas Velestínis y de Adamandios Koraís levantando a la Grecia herida.

Ο πύργος Νεμπόϊζα του Βελιγραδίου όπου στραγγαλίσθηκε τον Ιούνιο του 1798 ο Ρήγας Βελεστινλής και οι επτά Σύντροφοί του.

La torre Neboīza de Belgrado donde Rigas Velestínlis y sus siete compañeros fueron estrangulados en junio de 1798.

Ο ανδριάντας του Ρήγα Βελεστινλή στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, έργο του γλύπτη Ιωάννου Κόσιου (1871).

La estatua de Rigas Velestínlis ante la Universidad de Atenas, obra del escultor Ioannis Kosos (1871).

